

Stichting Pensioenfonds Avery Dennison

Jaarverslag 2024

Stichting Pensioenfonds Avery Dennison

E-mail: PensioenfondsAveryDennison@achmea.nl

Telefoon: (013) 462 12 32

Internetsite: www.pensioenfondsaverydennison.nl

KvK-nummer: 41166415

INHOUDSOPGAVE

Pagina

BESTUURSVERSLAG

A	Voorwoord	4
B	Verslag van het bestuur	6
	Kerncijfers	7
	Karakteristieken van het fonds	9
	Bestuur	15
	Pensioenparagraaf	31
	Vermogensbeheer en vermogenspositie	34
	Financiële positie	41
	Risicoparagraaf	44
	Verwacht en gepland voor 2025	50
C	Oordeel van het Verantwoordingsorgaan	51
D	Verslag van de visitatiecommissie	57

JAARREKENING

1	Balans per 31 december	61
2	Staat van baten en lasten	62
3	Kasstroomoverzicht	63
4	Algemene toelichting	64
5	Toelichting op de balans	72
6	Toelichting op de staat van baten en lasten	87

OVERIGE GEGEVENS

1	Statutaire verdeling van het resultaat	97
2	Actuariële verklaring	98
3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	100

BIJLAGEN

1	Verloopstaat deelnemers	110
2	ESG-bijlage	111

A VOORWOORD

A VOORWOORD

Het jaar 2024 was een intensief jaar voor het pensioenfonds, vooral vanwege de voorbereidingen op de implementatie van de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Tegelijkertijd bleef de financiële positie van het fonds solide, met een stijging van de beleidsdekkingsgraad van 128,8% naar 133,9%. Rekening houdend met de beschikbare financiële middelen van het fonds is per 1 januari 2025 een gedeeltelijke toeslag verleend aan zowel actieve deelnemers als gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. De toegekende toeslag voor actieve deelnemers bedroeg 7,11%, terwijl de pensioenen voor pensioengerechtigden en gewezen deelnemers werden verhoogd met 2,29%.

Een belangrijke mijlpaal in 2024 was het afronden van de besluitvorming door sociale partners over de nieuwe pensioenregeling van Avery Dennison. Dit betekent dat de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, beoogd op 1 juli 2027, nu concreet vorm krijgt. Het pensioenfonds zal de uitvoerbaarheid van de plannen toetsen en beoordelen of deze zorgen voor een evenwichtige overgang voor alle betrokkenen. De afgelopen jaren is al veel voorbereidend werk verricht, waaronder het bepalen van de voorwaarden voor het afkopen van de bijstortverplichting en de hoogte daarvan, het bepalen van de vermogensverdeling bij invaren, het vaststellen van de risicohouding en de inrichting van het beleggingsbeleid en de pensioen- en vermogensbeheeradministratie.

Een essentiële factor in deze transitie is datakwaliteit. Een goed bijgewerkte pensioenadministratie is cruciaal, vooral nu er in het transitieplan een verzoek tot invaren is opgenomen. Daarom volgt het fonds het door de Pensioenfederatie opgestelde stappenplan Kader datakwaliteit. De meeste stappen hiervan zijn in 2023 en 2024 doorlopen, met afronding van de laatste fasen in 2025.

Daarnaast bleef maatschappelijk verantwoord beleggen een speerpunt binnen het beleid van het fonds. Het fonds blijft zich inzetten om de beleggingsportefeuille in lijn te brengen met het 1,5 graden Celsius-doel van het Parijse klimaatakkoord. Ook zijn maatregelen getroffen om te voldoen aan de Digital Operations Resilience Act (DORA), waarmee de digitale weerbaarheid van het fonds wordt versterkt.

In dit bestuursverslag wordt verslag gedaan van deze en andere activiteiten in 2024 en wordt vooruitgeblikt op toekomstige ontwikkelingen. Het bestuur dankt alle betrokken partijen voor hun inzet en bijdragen aan het functioneren van het fonds.

Huib van Gijn,
Voorzitter

B   VERSLAG VAN HET BESTUUR

KERNCIJFERS

	2024	2023	2022	2021	2020
Deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden					
Deelnemers	473	470	483	447	421
Gewezen deelnemers	1.188	1.166	1.107	1.093	1.076
Pensioengerechtigden	704	695	683	665	660
	<u>2.365</u>	<u>2.331</u>	<u>2.273</u>	<u>2.205</u>	<u>2.157</u>

Premiebijdragen, saldo overdrachten van rechten, pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten (x € 1.000)

Premiebijdragen van werkgever, werknemers	10.066	9.776	10.402	9.476	8.358
Koopsom werkgever	-	-	342	-	108
Kostendeekkende premie	9.758	9.073	13.296	12.727	10.577
Saldo waardeoverdrachten	-159	245	614	62	148
Pensioenuitkeringen	10.638	10.413	9.262	8.822	8.752
Pensioenuitvoeringskosten	1.825	1.531	1.161	824	736

Technische voorzieningen, stichtingskapitaal en reserves, vermogen (x € 1.000) en dekkingsgraad (%)

Technische voorzieningen	350.252	325.940	306.134	392.668	407.219
Stichtingskapitaal en reserves	107.027	93.089	73.837	127.982	92.112
Belegd vermogen:					
Beleggingen	456.856	419.184	376.908	519.002	499.290
Overige activa	978	641	768	997	2.506
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	329	381	452	659	552
Saldo overige vorderingen en schulden	-884	-1.177	1.843	-8	-3.017
Totaal vermogen	<u>457.279</u>	<u>419.029</u>	<u>379.971</u>	<u>520.650</u>	<u>499.331</u>
Actuele dekkingsgraad	130,6	128,6	124,1	132,6	122,6
Beleidsdekkingsgraad	133,9	128,8	133,7	130,4	115,9
Vereiste dekkingsgraad	117,3	117,6	117,8	116,4	115,2
Premiedekkkingsgraad	121,6	127,7	89,2	84,4	91,4

	2024	2023	2022	2021	2020
Verdeling beleggingsportefeuille voor risico fonds (x € 1.000)					
Vastgoedbeleggingen	46.303	40.149	36.011	63.040	47.583
Aandelen	144.659	134.637	126.977	170.064	166.624
Vastrentende waarden	236.099	220.871	210.046	270.854	271.168
Overige beleggingen	29.795	23.527	3.874	15.044	13.915
Totaal beleggingen activa	<u>456.856</u>	<u>419.184</u>	<u>376.908</u>	<u>519.002</u>	<u>499.290</u>

	2024	2023	2022	2021	2020
Beleggingsopbrengsten en kosten vermogensbeheer risico fonds (x € 1.000)					
Directe beleggingsopbrengsten	923	656	703	3.320	4.593
Indirecte beleggingsopbrengsten	40.677	41.212	-142.762	18.899	60.398
Kosten van vermogensbeheer*	-784	-724	-774	-716	-628
	<u>40.816</u>	<u>41.144</u>	<u>-142.833</u>	<u>21.503</u>	<u>64.363</u>

* Het betreft hier de vermogensbeheerkosten die rechtstreeks bij het fonds in rekening zijn gebracht, dus exclusief de kosten die binnen beleggingsfondsen zijn afgerekend. Deze zijn verwerkt in de indirecte beleggingsresultaten. Zie hiervoor ook het hoofdstuk Uitvoeringskosten vanaf pagina 23 en de toelichting op de beleggingsresultaten in de toelichting op de staat van baten en lasten.

Beleggingsrendement voor risico fonds (%)

Totaal rendement	9,8	11,0	-27,5	4,4	14,9

Kosten vermogensbeheer in % van gemiddeld belegd vermogen

Beheerkosten	0,28	0,30	0,30	0,28	0,28
Transactiekosten	0,07	0,08	0,18	0,10	0,16
	<u>0,35</u>	<u>0,38</u>	<u>0,48</u>	<u>0,38</u>	<u>0,44</u>

Uitvoeringskosten per deelnemer (x € 1)

Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer	1.550	1.315	996	741	681

Toeslagverlening (in %)

	01-01-2025	01-01-2024	01-01-2023	01-01-2022 *	01-01-2021
Deelnemers	7,11	1,92	11,83	3,95	1,31
Gewezen deelnemers en pensioengerechtigden	2,29	-	11,83	3,95	0,48

* inclusief inhaalindexatie van 0,67%

KARAKTERISTIEKEN VAN HET FONDS

Profiel

Stichting Pensioenfonds Avery Dennison (hierna het fonds), statutair gevestigd te Oegstgeest, voert de pensioenregeling uit voor de Nederlandse vennootschappen die volledig eigendom zijn van Avery Dennison Corporation en die werknemers in dienst hebben, met uitzondering van Rietveld Serigrafie B.V., kantoorhoudende te Zoeterwoude, Thermopatch B.V., gevestigd te Almere, Thermopatch International B.V., gevestigd te Almere en Thermopatch Borduur B.V., gevestigd te Helmond.

Alle werknemers van de aangesloten vennootschappen zijn deelnemer aan de pensioenregeling van het fonds.

De pensioenovereenkomst die bij het fonds is ondergebracht is een uitkeringsovereenkomst (middelloonregeling). De pensioenregeling wordt door het fonds in eigen beheer uitgevoerd. De administratie en het vermogensbeheer zijn uitbesteed aan externe partijen.

Het fonds heeft zich tot doel gesteld het uitkeren of doen uitkeren van pensioenen aan de deelnemers en hun nabestaanden, in de gevallen en onder de voorwaarden als zijn geregeld in het pensioenreglement.

Het bestuur van het fonds streeft als eindverantwoordelijk uitvoerder van de door de werkgever en werknemers overeengekomen pensioenregeling naar een optimale kwaliteit, zorgvuldigheid en openheid met betrekking tot die uitvoering.

Het fonds oefent geen nevenactiviteiten uit.

Mission statement van het fonds

Stichting Pensioenfonds Avery Dennison wil een zorgvuldige invulling geven aan de uitvoering van de pensioenovereenkomst die de werkgever heeft afgesloten met haar (gewezen) werknemers. Het pensioenfonds stelt het deelnemer- en werkgeverbelang voorop bij de uitvoering van de overeenkomst. De uitvoering van de overeenkomst dient correct, maatschappelijk verantwoord en met een hoge mate van klanttevredenheid te gebeuren. De ambitie is om een betrouwbaar pensioenfonds te zijn dat dicht bij de deelnemer staat dat zijn financiële verplichtingen en ambities kan waarmaken.

Stichting Pensioenfonds Avery Dennison voert de pensioenovereenkomst die de werkgever heeft afgesloten met haar (gewezen) werknemers op een kostenefficiënte wijze uit. De (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever zien de toegevoegde waarde van het hebben van een eigen ondernemingspensioenfonds, omdat het pensioenfonds weet wat er bij hen speelt en daarop anticipeert en acteert.

Om onze missie, visie en doelstelling te kunnen uitvoeren en hoge kwaliteit te leveren, volgen we het door ons uitgezette beleid, hanteren we de normen voor goed pensioenfondsbestuur en werken we samen met de verschillende stakeholders, zoals werkgever, ondernemingsraad en het Verantwoordingsorgaan.

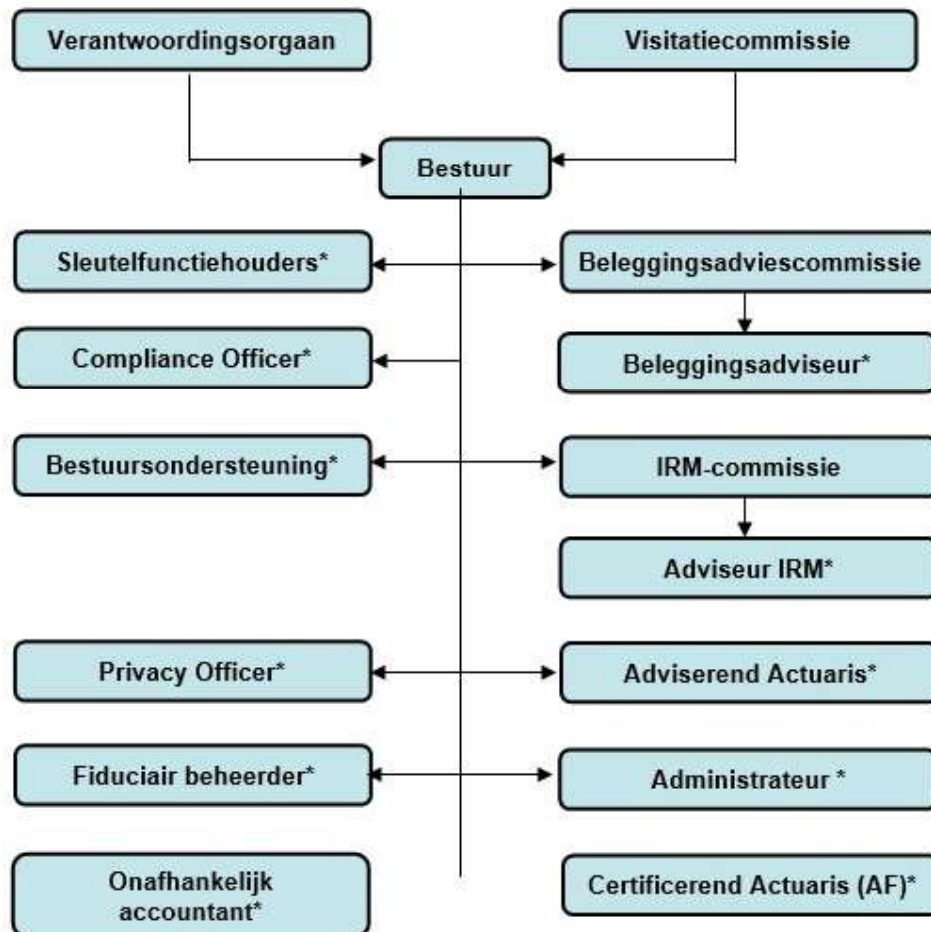
Uitvoerende partijen en dienstverleners worden zorgvuldig uitgekozen en regelmatig geëvalueerd. Het pensioenfonds wil de relatie met zijn deelnemers leidend laten zijn in zijn handelen.

De hoge klanttevredenheid en het lage aantal klachten zijn een bevestiging van de missie en de visie. Signalen van onvrede in de klantbediening zullen voortvarend en met bestuurlijke betrokkenheid worden opgevolgd.

Organisatie van het fonds

Verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

In het vervolg van dit hoofdstuk beschrijven wij de huidige organisatie van ons fonds, inclusief externe partijen, aan de hand van het onderstaande schema:

*Uitbestede functies en werkzaamheden, m.u.v. de sleutelfunctiehouder Risicobeheer

Bestuur

Het bestuur van het fonds is paritair samengesteld en bestaat uit zes leden. De helft van de bestuursleden wordt voorgedragen door de werkgever. Twee leden worden uit de groep van deelnemers en gewezen deelnemers gekozen door de deelnemers. Eén bestuurslid wordt gekozen door de pensioengerechtigden. De leden die door de werkgever worden voorgedragen hebben voor onbepaalde tijd zitting in het bestuur. Van de bestuursleden namens de deelnemers en pensioengerechtigden treedt ieder jaar een lid in een nader vastgestelde volgorde af. Het aftredende bestuurslid kan zich echter terstond herkiesbaar stellen. Indien geen geschikte kandidaten voor de vacature van bestuurslid zijn, kan het bestuur voor maximaal twee zetels een externe deskundige benoemen. De eis dat het te benoemen bestuurslid namens de deelnemers wordt aangewezen uit de groep van deelnemers en gewezen deelnemers en het te benoemen bestuurslid namens de pensioengerechtigden wordt aangewezen uit de groep van pensioengerechtigden, is in dit geval niet van toepassing. Ook is niet vereist dat het te benoemen bestuurslid dat de werkgever vertegenwoordigt, daadwerkelijk bij de werkgever werkzaam is. Deze externe deskundige wordt geacht de werkgever, de deelnemers dan wel de pensioengerechtigden te vertegenwoordigen.

Het bestuur wordt terzijde gestaan door een beleggingsadviescommissie en een IRM-commissie.

Commissies

Beleggingsadviescommissie

De beleggingsadviescommissie vergadert in beginsel zes keer per jaar. Daarnaast vinden er zo nodig extra vergaderingen plaats. De beleggingsadviescommissie geeft advies aan het bestuur over het beleggingsbeleid en bereidt bestuursbesluiten voor. De beleggingsadviescommissie voert ieder kwartaal overleg met de fiduciair beheerder, toetst de resultaten, monitort de risico's en adviseert het bestuur over het te voeren beleggingsbeleid, alsmede over de verrichtingen van de fiduciair beheerder (en vermogensbeheerders welke niet door de fiduciair beheerder zijn aangesteld). De beleggingsadviescommissie bereidt voorts het beleggingsplan en de evaluatie van de fiduciair beheerder voor.

In elke vergadering van de beleggingsadviescommissie rapporteert de fiduciair beheerder schriftelijk en/of mondeling over de beleggingen, de behaalde resultaten ten opzichte van de norm en de toekomstvisie. De beleggingsadviescommissie wordt in haar taken bijgestaan door een externe beleggingsadviseur.

IRM-commissie

De IRM-commissie heeft tot taak om het bestuur en de andere commissies te adviseren over het doorlopen van de stadia in de risicomanagementcyclus. Daarnaast zal door de IRM-commissie, in de hoedanigheid van vervuller van de risicobeheerfunctie, de kwaliteit van de uitvoering van taken door het bestuur en de commissies worden getoetst. De IRM-commissie legt verantwoording af aan de sleutelfunctiehouder voor de risicobeheerfunctie.

De IRM-commissie bestaat uit ten minste drie vaste leden, te weten de sleutelfunctiehouder risicobeheer, (minimaal) een lid van het bestuur (niet zijnde de voorzitter van het bestuur), (minimaal) één deskundige vanuit de werkgever. De IRM-commissie wordt geadviseerd en bijgestaan door (minimaal) één externe deskundige.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan (VO) over beleid, uitvoering beleid en naleving van de Code Pensioenfondsen. De inrichting is zodanig dat iedere geleding evenveel stemmen heeft. Het VO geeft jaarlijks een algemeen oordeel over het handelen van het bestuur aan de hand van het concept bestuursverslag, de conceptjaarrekening en andere relevante informatie, waaronder, indien van toepassing, de bevindingen van het intern toezichtorgaan, het door het bestuur uitgevoerde beleid in het afgelopen kalenderjaar en de beleidskeuzes die op de toekomst betrekking hebben. Tevens is het bestuur verplicht om voorgenomen besluitvorming met betrekking tot een aantal onderwerpen voor advies aan het VO voor te leggen.

Op 22 april en 23 mei 2025 hebben het VO en het bestuur overleg gevoerd waarin het bestuur verantwoording heeft afgelegd over het door haar gevoerde beleid in 2024 alsmede over de beleidsvoornemens voor de toekomst. Naar aanleiding van dit overleg en op basis van de documenten die het VO ontvangen heeft, heeft het VO zich een oordeel gevormd over het gevoerde beleid in 2024. Het verslag van het VO en een korte reactie van het bestuur zijn opgenomen in dit bestuursverslag.

Intern Toezicht

Voor de inrichting van het Intern toezicht heeft het bestuur gekozen voor intern toezicht door een visitatiecommissie. Deze commissie bestaat uit ten minste drie leden die door het bestuur worden benoemd op voordacht van het verantwoordingsorgaan. Leden van de visitatiecommissie hebben geen verdere banden met het fonds of de aangesloten ondernemingen. De visitatiecommissie dient als collectief te beschikken over een deskundigheid die ten minste vergelijkbaar is met de deskundigheid die door De Nederlandsche Bank (DNB) wordt verlangd van het bestuur.

De visitatiecommissie heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. De visitatiecommissie is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Dat laatste houdt in dat beoordeeld wordt of er een evenwichtige belangenafweging is geweest. De visitatiecommissie vervult zijn toezichttaak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering door het fonds.

In het verslagjaar heeft visitatie plaatsgevonden, waarover later in dit bestuursverslag wordt gerapporteerd.

Sleutelfuncties

Op basis van artikel 143a van de Pensioenwet heeft het fonds vanaf 2019 een drietal sleutelfuncties ingericht:

- 1) de risicobeheerfunctie;
- 2) de actuariële functie;
- 3) de interne auditfunctie.

Verderop in dit bestuursverslag verstrekt het bestuur informatie over de wijze waarop het fonds de sleutelfuncties heeft ingevuld.

Externe deskundigen

Het fonds maakt gebruik van de diensten van externe deskundigen. De adviserend actuaire is aanwezig bij elke bestuursvergadering met actuariële onderwerpen om het bestuur te adviseren. Het bestuur wordt in de vergaderingen tevens bijgestaan door een bestuursadviseur van Achmea Pensioenservices. De certificerend actuaire beoordeelt jaarlijks de financiële positie van het fonds en geeft een actuariële verklaring af. De externe onafhankelijke accountant controleert de jaarrekening en de verslagstaten ten behoeve van DNB. Hij rapporteert aan het bestuur in de vorm van een controleverklaring bij de jaarrekening en een accountantsverslag. Hierin wordt melding gemaakt van eventuele opmerkingen en aanbevelingen omtrent de administratieve organisatie en interne controle van ons fonds. De externe beleggingsadviseur beoordeelt op onafhankelijke wijze de uitvoering van het beleggingsbeleid en de behaalde beleggingsresultaten en ondersteunt de beleggingsadviescommissie in het uitoefenen van countervailing power op de adviezen van de fiduciair beheerder. De externe adviseur op het gebied van risicobeheer ondersteunt de IRM-commissie.

Het bestuur wordt daarnaast bijgestaan door MCW Consult (bestuursondersteuning/management).

Nevenfuncties bestuursleden

H.L. Ewalds: vrijwilliger Stichting Techniekhuis Nieuwkoop

S. van de Bor: bestuurslid en lid van de beleggingsadviescommissie Stichting IKEA Pensioenfonds, bestuurslid Stichting Pensioenfonds Flexsecurity

E.C. Megchelse: bestuurslid Bedrijfstakpensioenfonds Vlakglas

Beloningsbeleid

Bestuurs-, commissie en VO-leden

Bestuurs-, commissie en VO-leden die in dienst zijn van de aangesloten werkgevers, ontvangen geen beloning vanuit het fonds. De werkgevers belasten geen kosten door aan het fonds voor de werktijd die deze leden aan het fonds besteden. Zij worden geacht hun lidmaatschap van het bestuur, de commissie dan wel het VO te combineren met hun functie bij de werkgever.

Voor bestuursleden die niet in dienst zijn van de aangesloten werkgevers, geldt dat ze naar keuze een vergoeding ontvangen voor gemaakte reis- en onkosten of een jaarlijkse vergoeding conform de Wettelijke regeling Onkostenvergoeding Vrijwilligerswerk. Voor commissie- en VO-leden die niet in dienst zijn van de aangesloten werkgevers geldt dat zij een vergoeding krijgen voor gemaakte reis- en onkosten. Externe bestuursleden in de zin van de statuten van het fonds ontvangen voor hun werkzaamheden een met hen voor de opdracht overeengekomen marktconforme vergoeding.

Leden visitatiecommissie

De leden van de visitatiecommissie ontvangen voor het uitvoeren van de visitatie een met hen voor de opdracht overeengekomen marktconforme vergoeding.

Externe partijen

Het fonds heeft de pensioenadministratie en het vermogensbeheer uitbesteed. Het beloningsbeleid van partijen aan wie deze taken zijn uitbesteed is een vast onderdeel van de contractafspraken bij het sluiten of verlengen van een uitbestedingsovereenkomst alsmede van periodieke evaluaties.

Personalia

Bestuur

Stand van zaken per 31 december 2024:

Leden bestuur benoemd door de werkgever:

H.N. van Gijn, voorzitter

E. Voskuilen

R.J. Tolk, secretaris

Leden bestuur namens de deelnemers:

S. van de Bor

E.C. Megchelse (*herbenoemd per 15 april 2025)

H.L. Ewalds (*herbenoemd per 15 februari 2025)

Beleggingsadviescommissie

R.J. Tolk, voorzitter

S. van de Bor

H.N. van Gijn

IRM-commissie

E. Voskuilen, voorzitter

E.C. Megchelse

W. Karimi

K. van der Meij (adviseur van de commissie)

Verantwoordingsorgaan

Namens werkgevers: M. Eddes

Namens werknemers: S. van Heijningen (voorzitter) (*herbenoemd per 6 september 2024)

Namens pensioengerechtigden: B. Roelofs (*herbenoemd per 8 november 2024)

Compliance officer

E. Alper (*tot en met 30 juni 2024)

Maatschap TriVu te Zevenbergen (*per 1 juli 2024)

Privacy officer

M. van der Zwaan

Onafhankelijke accountant

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. te Amsterdam

Actuaris

Adviserend: Mercer (Nederland) B.V. te Amstelveen

Certificerend: Mercer (Nederland) B.V. te Amstelveen

Pensioenadministrateur

Achmea Pensioenservices N.V. te Zeist

Fiduciair beheerder (alsmede risico-, compliance- en performancerapportages)

Goldman Sachs Asset Management B.V. te Den Haag

Consultant Vermogensbeheer

Van Tongeren Bestuur & Advies te Amstelveen

HOOFDLIJNEN

Bestuur

Bestuursvergaderingen

Het bestuur is in 2024 frequent bijeengekomen, namelijk 22 keer. Belangrijke onderwerpen waren:

- de financiële positie van het fonds;
- Wet toekomst pensioenen (Wtp) (sinds juni 2023 komt het bestuur maandelijks bijeen in extra Wtp-vergaderingen), waarbij onder andere aandacht is besteed aan de volgende onderwerpen:
  - afspraken maken met de sponsor over afkoop van de bijstortingsverplichting;
  - uitvoering van Kader Datakwaliteit Invaren;
  - vaststellen risicohouding;
  - ondersteuning sociale partners bij het transitieplan;
  - voorbereidingen opstelling Wtp-implementatieplan;
  - voorbereidingen opstelling Wtp-communicatieplan;
  - voorbereiden op koppeling van de pensioenadministratie op de beleggingsadministratie onder Wtp;
  - vaststelling beleid investment beliefs onder de Wtp, ingaande vanaf het moment van invoering van de Wtp-pensioenregeling;
  - ALM-studie voor de inrichting van het beleggingsbeleid onder de Wtp
  - contractbesprekingen met APS met het oog op (de planning en kosten van) een overgang naar het nieuwe administratieplatform (AllVida) van APS in combinatie met de transitie naar de nieuwe pensioenovereenkomst en invaren van de pensioenen;
- update MVB-beleid;
- maatschappelijk verantwoord beleggen;
- reguliere ALM-studie;
- herijking investment beliefs;
- herijking missie, visie en strategie;
- uitvoeren Eigen Risico Beoordeling (ERB) 2024;
- opstellen klachtenbeleid en nadere wijziging van de Klachten- en geschillenregeling naar aanleiding van de Gedragslijn Goed omgaan met klachten van de Pensioenfederatie;
- herijking van de klachten- en geschillenregeling;
- afstemming met de sociale partners over het toeslagbeleid;
- het verlenen van een toeslag op de pensioenen per 1 januari 2025;
- wijziging overlevingsfondsgrondslagen naar aanleiding van de publicatie AG-prognosetafel 2024 en een update van de ervaringssterfte;
- herijken fondsgrondslag voor het leeftijdsverschil tussen partners;
- voorbereiding op implementatie van de DORA-vereisten per 17 januari 2025;
- het rapport van de visitatiecommissie;
- benoeming van een nieuw lid van de visitatiecommissie;
- benoeming nieuwe compliance officer.

Geschiktheid

Het fonds beschikt over een geschiktheidsbeleidsplan. Hierin is weergegeven dat het fonds als uitgangspunt hanteert dat steeds twee bestuurders over voldoende deskundigheid beschikken (niveau B). Zo nodig zullen, om het gewenste collectieve niveau B te verkrijgen, door de bestuurders verdiepingscursussen worden gevolgd.

Het bestuur heeft geconcludeerd collectief de gewenste niveaus voor alle eindtermen behaald te hebben. Met de verdeling van de bestuursleden in de gewenste situatie is rekening gehouden met twee bestuursleden of meer per eindterm (vier-ogen principe). Het verschil tussen de huidige scores en de gewenste scores wordt overbrugd door een opleidingsprogramma.

In het geschiktheidsplan zijn onder andere geschiktheidseisen opgenomen. De geschiktheidseisen zijn in lijn met de Handreiking Geschikt pensioenfondsbestuur 2017 van de Pensioenfederatie, inclusief de update van de Handreiking 2023 waarin de deskundigheidsgebieden IT en ESG zijn opgenomen. Er is een competentiematrix en een deskundigheidsmatrix in opgenomen. Hier zijn de benodigde competenties en deskundigheidsniveaus voor de commissies en de sleutelfunctiehouders in weergegeven.

Begin 2024 heeft het bestuur het geschiktheidsplan en opleidingsplannen geactualiseerd naar aanleiding van de wijzigingen in de samenstelling van bestuur. Tijdens twee in-house cursussen en een studiedag is aandacht besteed aan de deskundigheidsgebieden IT en ESG.

Deskundigheidsbevordering

De (kandidaat) leden van het bestuur en het VO volgen opleidingen en nemen deel aan bijeenkomsten en seminars. Zo zijn in het verslagjaar diverse bijeenkomsten van DNB, de Pensioenfederatie, Mercer, GSAM en Achmea Pensioenservices bezocht en certificaten behaald bij diverse opleidingsinstituten. De voorzitter van het fonds heeft in december 2024 met de individuele bestuursleden de jaarlijkse gesprekken gevoerd over functioneren en deskundigheid. Tegelijkertijd heeft het bestuur een evaluatiegesprek gevoerd met de voorzitter.

Integere bedrijfsvoering

Artikel 143 van de Pensioenwet legt vast dat er een integere bedrijfsvoering moet zijn. Het bestuur ondersteunt de integere bedrijfsvoering. Dit houdt onder meer in:

- adequate administratieve organisatie en interne controle (AO/IC) en risicobeheersing;
- analyse en beheersing van integriteitsrisico's;
- voorkomen van belangenverstrengeling;
- duurzame beheersing van (financiële) risico's.

Integraal risicomanagement (IRM)

Het fonds onderkent voor de beheersing van risico's een systeem van drie (spreekwoordelijke) verdedigingslinies ('three lines of defence') binnen de organisatie. De three lines of defence gedachte is meer dan alleen een organisatiestructuur en het vastleggen van de rol- en taakverdeling. Het is een wijze van (samen)werken en denken en draagt zodoende bij aan een versterking van de risicocultuur binnen het fonds en het nemen van verantwoordelijkheid voor risico's. De eerste lijn is verantwoordelijk voor beleid en uitvoering. Het bestuur vult deze lijn in door de overall directe verantwoordelijkheid voor de financiële en niet-financiële risico's te aanvaarden. De beleggingsadviescommissie ondersteunt het bestuur bij deze taak.

In de tweede lijn is het toezicht belegd. Het fonds vult deze lijn in door sleutelfunctiehouders voor de risicobeheer- en actuariële functie en een compliance officer aan te stellen, die toezicht houden op het doorlopen van de stadia in de risicomanagementcyclus en de kwaliteit van de uitvoering. Daarnaast adviseren en faciliteren de sleutelfunctiehouder risicobeheer en de compliance officer het bestuur, de commissies en de pensioenfondsmanager bij de uitvoering van de eerstelijnstaken.

De risicobeheerfunctie is gesplitst in een risicobeheerfunctiehouder (bestuurslid) en een risicobeheervervuller (de IRM-commissie).

Voor de actuariële beheerfunctie is het houderschap en de vervulling uitbesteed aan de certificerend actuaaris.

Het bestuur heeft als derde linie een sleutelfunctiehouder (niet-bestuurslid) aangesteld voor de interne auditfunctie. Deze sleutelfunctiehouder is belast met de periodieke evaluatie of interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen adequaat en doeltreffend zijn. De sleutelfunctiehouder selecteert voor elke audit een geschikte vervuller.

Naleving wet- en regelgeving

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat:

- het fonds in het boekjaar 2024 geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd;
- het fonds in het boekjaar 2024 geen aanwijzing als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet is gegeven;
- in het boekjaar 2024 geen bewindvoerder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet is aangesteld.

Er zijn het bestuur geen overtredingen van wet- en regelgeving bekend.

Klachten en geschillen

Het bestuur kent een klachten- en geschillenregeling. Het fonds verstaat onder een klacht iedere uiting van ontevredenheid die door een belanghebbende wordt geuit aan het fonds. Klachten worden in eerste instantie in behandeling genomen door de pensioenadministrateur. Wanneer de belanghebbende het niet eens is met de op zijn verzoek ontvangen reactie is hij gerechtigd zich met een bezwaarschrift tot het bestuur van het fonds te richten. Het bestuur is gehouden de klacht nader te onderzoeken. Indien het bestuur besluit niet of niet volledig aan de klacht tegemoet te komen, doet het bestuur haar reactie vergezeld gaan van een uiteenzetting over de mogelijkheid om het ontstane geschil voor te leggen aan de Ombudsman Pensioenen of aan de burgerlijke rechter. Als de belanghebbende zich niet kan vinden in de uitkomst van de procedure, kan hij zich wenden tot de externe geschilleninstantie.

Het fonds is lid van de Pensioenfederatie. Daarom geldt per 1 januari 2024 de Gedragslijn Goed omgaan met klachten. Op grond daarvan rapporteert het fonds vanaf dit jaarverslag over:

- de aantallen klachten en geëscaleerde klachten, ieder gesplitst naar de rubrieken die worden onderkend in de gedragslijn;
- de klanttevredenheid over de afhandeling van klachten; en
- de verbeteringen die naar aanleiding van klachten zijn doorgevoerd.

In 2024 is er één (geëscaleerde) klacht geweest. Dit betrof een klacht van een deelnemer over het niet kunnen inloggen op zijn persoonlijke omgeving. Er is contact gezocht met de deelnemer en uiteindelijk is zijn account gereset. De klacht is naar tevredenheid van de deelnemer opgelost.

In 2024 zijn geen geschillen ontstaan. Er zijn geen lopende geschillen.

Opstellen klachtenbeleid en nadere wijziging van de Klachten- en geschillenregeling in 2024

Per 1 juli 2023 heeft het bestuur de Klachten- en geschillenregeling in lijn gebracht met de vereisten vanuit de Wet toekomst pensioenen, die per die datum inwerking was getreden. Op dat moment was er nog geen duidelijkheid over hoe de wetgever de externe geschillenbeslechting zou regelen en heeft het bestuur als actie geformuleerd om de regeling weer aan te passen als er meer duidelijkheid is over externe geschillencommissie. Die duidelijkheid kwam eind 2023. Daarna heeft het bestuur de actie uitgebreid met het doen van uitvoerbaarheidscheck en het opstellen van een nieuw document Klachtenbeleid. Het bestuur heeft deze acties in 2024 afgerond.

Zelfevaluatie

Het bestuur heeft een procedure vastgesteld voor een periodieke zelfevaluatie. Doel van de zelfevaluatie is de kwaliteit en effectiviteit van het bestuur in stand te houden en/of te verbeteren. Het bestuur bespreekt jaarlijks zijn eigen functioneren en het functioneren van de door het bestuur ingestelde commissies. De zelfevaluatie over 2024 heeft op 13 januari 2025 plaatsgevonden. Het bestuur heeft het eigen functioneren over het geheel genomen als positief beoordeeld.

Aandachtspunten voor individuele bestuursleden zijn met de voorzitter besproken. In algemene zin spelen er veel zaken. Dit ligt niet specifiek aan het fonds, maar is vooral wetgevings- en toezichtsgerelateerd. De uitdaging is om op een efficiënte wijze een hoog kwaliteitsniveau te realiseren, binnen de tijd die het bestuur hieraan kan besteden.

Gedragscode

Met de verklaring van naleving van de gedragscode, die door ieder bestuurslid is ondertekend, heeft het bestuur een goed instrument in handen voor het omgaan met en het handhaven van de van toepassing zijnde integriteitsnormen en het voorkomen van ongewenste belangenverstrengeling. Uit de jaarlijkse schriftelijke terugkoppeling van de compliance officer is gebleken dat zich in 2024 geen bijzondere omstandigheden of voorvallen hebben voorgedaan waarvoor de gedragscode bedoeld is of die in strijd zijn met het integriteitsbeleid.

AVG

Het bestuur heeft in december 2019 het privacybeleid aangepast aan de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen van de Pensioenfederatie. Deze gedragslijn, die per 1 januari 2020 in werking is getreden, biedt pensioenfondsen een kader om de Algemene Verordening Gegevensbescherming na te leven.

Met ingang van 2020 dient het fonds over de naleving van de Gedragslijn te rapporteren. Het fonds heeft ervoor gekozen om dat te doen via dit jaarverslag. Ter waarborging van de naleving van deze Gedragslijn heeft het fonds verschillende maatregelen getroffen. De privacy officer adviseert het fonds en ziet toe op de naleving van de Gedragslijn. Het bestuur heeft geconstateerd dat de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens in het verslagjaar op een aantal onderdelen niet is nageleefd. Het bestuur heeft ook geconstateerd dat deze afwijkingen op adequate wijze door de betrokken verwerker zijn signaleerd en geadresseerd. De genoemde afwijkingen vormen geen materieel risico voor het fonds of betrokkenen.

Verantwoordingsorgaan (VO)

In 2024 heeft het VO zeven maal met het bestuur overleg gevoerd over onder meer het bestuursverslag 2023 en de Wtp-voortgang. In dit bestuursverslag wordt separaat verslag gedaan van de bevindingen van het VO ten aanzien van het gevoerde beleid in 2024.

Op 20 februari 2024 heeft het VO een voorlopig positief advies gegeven ten aanzien van de voorlopige besluitvorming van het bestuur over de methodiek invaren.

Intern toezicht

Het intern toezicht bij het fonds wordt gevormd door een visitatiecommissie. Met ingang van 2013 vindt ieder jaar intern toezicht plaats. De laatste visitatie is in het voorjaar van 2025 uitgevoerd over het jaar 2024. Een samenvatting van de definitieve rapportage met bevindingen door de visitatiecommissie is opgenomen in dit bestuursverslag.

Uitbesteding

Uitbesteding vindt plaats indien uit de risicoanalyse van het fonds blijkt dat een beheerste uitvoering van de kerntaken uitbesteding noodzakelijk maakt, bijvoorbeeld omdat de werkzaamheden te risicovol of specialistisch zijn om zelf ter hand te nemen. Het bestuur van het fonds toetst regelmatig of de manier waarop de uitbestede activiteiten of processen worden uitgevoerd in overeenstemming is met de gemaakte afspraken. Het bestuur doet dit onder meer door middel van:

- het monitoren van de uitvoerders door middel van een jaarlijkse review van de ISAE 3402 rapportages volgens een vast format en onder meer door de uitvoerders zo nodig te laten rapporteren over de stand van zaken met betrekking tot de aanbevolen verbeteringen in de ISAE 3402 rapportages;
- maandelijkse en/of kwartaalrapportages van de uitvoerders, waarbij naast de gebruikelijke informatie ook periodiek wordt gerapporteerd over klachten en incidenten;
- jaarlijks wordt bij de uitvoerders een complianceverklaring opgevraagd.

Administrateur

De uitvoering van de dienstverlening door de administrateur, Achmea Pensioenservices, verloopt volgens afspraken. In de SLA-rapportage wordt per kwartaal inzicht gegeven in de dienstverlening van Achmea Pensioenservices, zodat het fonds in staat is inhoudelijk en gestructureerd te sturen.

De administrateur is jegens het bestuur verantwoordelijk voor:

- de implementatie van het beleid en de bewaking van de uitvoering;
- de maand- en kwartaalrapportages aan DNB volgens de daarvoor geldende regels;
- het schriftelijk of mondeling onverwijld rapporteren van relevante bijzonderheden;
- de uitkeringenadministratie;
- de verzekerdensadministratie;
- het secretariaat;
- de financiële administratie.

Achmea Pensioenservices is voor de uitvoering van de werkzaamheden van het fonds in het bezit van een ISAE 3402 type II rapportage en een ISAE 3000 (SOC 2) rapportage voor de IT processen (informatiebeveiliging, beschikbaarheid, integriteit van processen, vertrouwelijkheid en/of privacy). Deze rapportages zijn gecontroleerd door de onafhankelijke accountant (EY) van Achmea Pensioenservices. In deze rapportages wordt geconcludeerd dat de beschreven bedrijfsprocessen bestaan en functioneerden gedurende de verslagperiode.

Vermogensbeheer en vermogensadministratie

Voor de organisatie van de beleggingen maakt het fonds gebruik van de diensten van een fiduciair beheerder, Goldman Sachs Asset Management B.V. (GSAM) (rechtsopvolger van NN IP).

Het vermogensbeheer van het fonds werd in het verslagjaar uitgevoerd door middel van beleggingen in de fondsen van zeven partijen: GSAM, Robeco Institutional Asset Management B.V., Aegon Investment Management B.V., Colchester Global Investors Limited, Northern Trust Global Investments Limited en JPMorgan Asset Management (Europe) S.à.r.l. (tot juli 2024).

De fiduciair beheerder houdt het bestuur via de beleggingsadviescommissie elk kwartaal op de hoogte van de voor het fonds behaalde beleggingsresultaten ten opzichte van de benchmark. Ieder kwartaal ontvangt het bestuur rapportages met betrekking tot de performance van de fondsen, de risico's en de compliance. De beleggingsadministratie en de verzorging van de bovengenoemde monitoringrapportages is in het verslagjaar in opdracht van het bestuur van het fonds uitgevoerd door de fiduciair beheerder.

De fiduciair beheerder beschikt voor verschillende onderdelen van de dienstverlening over ISAE 3402 verklaringen. Deze rapportages worden gecontroleerd door de onafhankelijke accountant van de fiduciair beheerder. In deze rapportages wordt geconcludeerd dat de beschreven bedrijfsprocessen bestaan en functioneerden gedurende de verslagperiode.

Continuïteitsveronderstelling

Het bestuur van het fonds heeft geëvalueerd of er omstandigheden of gebeurtenissen zijn die aanleiding geven tot aanzienlijke twijfel over het vermogen van de organisatie om haar continuïteit te handhaven 12 maanden na vaststellen van het jaarverslag en concludeert dat dit niet het geval is. De financiële positie van het fonds is goed met een beleidsdekkingsgraad van 133,9%. Verder zijn de kasstromen uit pensioenactiviteiten voor de komende periode beperkt negatief, maar aangezien meer dan 85% van de beleggingen goed verhandelbaar is op de beurs, verwacht het bestuur dat er geen liquiditeitsrisico zal optreden. Daarnaast is gedurende het verslagjaar vastgesteld dat in de LDI (Liability Driven Investments) fondsen voldoende liquide middelen worden aangehouden om zelfs in een stress scenario (sterke, plotselinge rentestijging) aan de collateral verplichtingen te voldoen ter compensatie van de waardedaling van de rentederivaten.

Daarnaast zijn er ook op operationeel vlak geen aanwijzingen dat de continuïteit in geding is. De uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de sponsor loopt nog tot 1 januari 2026. Verder heeft het fonds nog lopende contracten met de belangrijkste uitbestedingspartijen, is de bestuursbezetting op orde en heeft het fonds geen aanwijzingen van de toezichthouders.

KERNTHEMA'S IN 2024

Wet toekomst pensioenen (Wtp)

De Wet toekomst pensioenen is sinds 1 juli 2023 van kracht. In het nieuwe stelsel bestaan er alleen nog premieregelingen.

Tezamen met sociale partners is het bestuur in 2021 begonnen zich te oriënteren op de gevolgen voor de pensioenregeling en het pensioenfonds. Het pensioenakkoord noodzaakt tot het maken van keuzes, onder andere op het gebied van contractvorm, invaren, compensatie, ambitieniveau, risicohouding en beleggingsbeleid. In 2022, 2023 én 2024 is door sociale partners en het bestuur hard gewerkt om te komen tot de noodzakelijke besluitvorming en de voorbereidingen op de implementatie van de nieuwe pensioenregeling. Sociale partners hebben de keuze gemaakt om over te gaan naar de Flexibele Premieovereenkomst (FPO). Deze keuze is bevestigd in het transitieplan, waarin tevens een invaarverzoek is opgenomen.

In het noodzakelijke besluitvormingsproces vervullen de sociale partners de hoofdrol; zij bepalen hoe de nieuwe pensioenregeling er in de Wtp uit gaat zien en worden daarbij ondersteund door het fonds. De afspraken die gemaakt zijn door sociale partners zijn vastgelegd en onderbouwd in het transitieplan. Zij gaven daarbij ook aan dat ze de bestaande pensioenen willen omzetten, oftewel 'invaren' naar de nieuwe regeling. Het transitieplan is op 19 december 2024 op de website van het pensioenfonds geplaatst.

Het fonds besluit of het de opdracht van sociale partners voor de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling aanvaardt en het verzoek tot invaren honoreert en legt dit vast in een implementatieplan en de opdrachtaanvaarding. In dit plan beschrijft het fonds op welke wijze de pensioenregeling zal worden uitgevoerd en welke stappen worden ondernomen om tot de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling te komen. Hierbij verantwoordt het pensioenfonds de kosten, risico's en de te nemen beheersmaatregelen. Daarnaast stelt het fonds een communicatieplan op waarin wordt beschreven op welke wijze het pensioenfonds de fondsdeelnemers persoonlijk inzicht geeft in de gevolgen van de pensioentransitie. Het fonds stuurt het implementatieplan naar De Nederlandsche Bank en het communicatieplan naar de Autoriteit Financiële Markten. Aanvankelijk was de wettelijke deadline voor het indienen van deze plannen 1 juli 2025. Op 28 maart 2025 is bekendgemaakt dat de uiterlijke indieningsdatum afhankelijk wordt van de beoogde transitiedatum. Voor fondsen die na 1 juli 2026 invaren, geldt dat beide plannen uiterlijk 12 maanden voorafgaand aan die datum ingediend moeten worden. Omdat het fonds voornemens is om op 1 juli 2027 over te gaan naar de nieuwe pensioenregeling, geldt als uiterste indieningsdatum 1 juli 2026.

Om te zorgen voor een beheerst transitieproces heeft het bestuur een gedegen projectorganisatie waar ook de samenwerking en afstemming met sociale partners onderdeel van uitmaakt. Het pensioenfonds werkt volgens een gedetailleerde planning, die richting geeft aan de uit te voeren werkzaamheden en waarmee de tijdslijnen die nodig zijn voor tijdige besluitvorming worden bewaakt. Deze planning sluit aan op de beoogde transitiedatum en de van deze transitiedatum afgeleide (wettelijke) mijlpalen.

Op weg naar de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel speelt datakwaliteit een cruciale rol. Zowel het fonds als de deelnemers hebben belang bij een nauwkeurige en goed onderhouden administratie, zeker in het geval dat sociale partners besluiten de pensioenen over te zetten naar het nieuwe stelsel. In dit kader voeren veel pensioenfondsen momenteel onderzoeken uit naar de kwaliteit van hun data. Er is door de Pensioenfederatie een stappenplan Kader datakwaliteit opgesteld voor het omzetten van huidige pensioenen naar het nieuwe stelsel. Het fonds heeft besloten om dat stappenplan te doorlopen voordat de pensioenen worden omgezet. De meeste stappen zijn in 2023 en 2024 gezet, de overige stappen worden gezet in 2025.

De risicopreferentie van deelnemers is input voor de risicohouding van het fonds die bepalend is voor het beleggingsbeleid dat straks zal worden toegepast in de nieuwe pensioenregeling. Het fonds moet de risicohouding voor beleggen baseren op de uitkomsten van een risicopreferentieonderzoek (RPO), wetenschappelijke inzichten en deelnemerskenmerken. Die risicohouding heeft strakke grenzen. Bij overschrijding van de geformuleerde grenzen moet het fonds het beleggingsbeleid aanpassen. Het fonds zal daarnaast vóóraf vastleggen hoe het beleid bij overschrijding van die grenzen wijzigt. Op basis van het in de tweede helft van 2023 uitgevoerde onderzoek naar de risicopreferentie heeft het bestuur in 2024 de risicohouding van de fondsdeelnemers per leeftijdscohort vastgesteld.

Communicatie

Communicatie blijft de aandacht houden van het bestuur. In het verslagjaar is de nodige aandacht besteed aan de communicatie met de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Daarnaast is (en wordt ook in 2025) gewerkt aan het WTP Communicatieplan.

Begin 2024 zijn de deelnemers schriftelijk geïnformeerd over het toeslagbesluit 2024. In juni 2024 ontvingen (gewezen) deelnemers en hun ex-partners een uniform pensioenoverzicht (UPO).

In juli 2024 is de jaarlijkse PensioenUpdate verstuurd met daarin onder meer een verkort bestuursverslag 2023. En is specifiek aandacht besteed aan het nieuwe pensioenstelsel, Maatschappelijk verantwoord beleggen, digitale communicatie en het in het Engels beschikbaar zijn van het deelnemersportaal.

In september 2024 is de Algemene Vergadering van deelnemers en pensioengerechtigden weer gehouden. De aanwezige deelnemers en pensioengerechtigden werden daarin geïnformeerd over de resultaten van het fonds in het voorliggende verslagjaar. Verder werden het beleggingsbeleid, de resultaten 'year to date' en diverse andere beleidsaandachtspunten van het bestuur toegelicht.

De website bevat informatie betreffende het fonds en de pensioenregeling. Veel documenten die in het kader van de Pensioenwet voor alle betrokkenen bij het fonds beschikbaar moeten zijn, kunnen vanaf de website gedownload worden. Sinds 1 juli 2016 is de Pensioen 1-2-3 opgenomen op de website, zowel in het Nederlands als in het Engels. Per 1 december 2019 is het fonds overgegaan op zogeheten digitale klantbediening. Enerzijds bestaat digitale klantbediening uit een persoonlijk pensioenportaal (met een pensioenplanner), waarop de deelnemers kunnen inloggen. Anderzijds houdt het in dat alle pensioeninformatie voortaan digitaal wordt verstuurd en niet langer op papier, tenzij de betrokkene daartegen bezwaar maakt. Het pensioenportaal kan ook in een Engelstalige versie worden bekeken. De publieke website is eveneens in het Engels beschikbaar alsmede de brievenset van het fonds.

Op grond van de Wtp geldt per 1 juli 2023 voor huidige en voor nieuwe pensioenregelingen de nieuwe open norm keuzebegeleiding. Pensioenfondsen moeten deelnemers begeleiden bij het maken van keuzes. Dat zijn in eerste instantie keuzes die deelnemers nu ook al maken. Begeleiden is meer dan informeren, maar minder dan adviseren. Hiervoor stelt een fonds een communicatieambitie op waarin ook continu monitoren en verbeteren staat. Het bestuur heeft per 1 juli 2023 beleid voor keuzebegeleiding. In 2024 heeft het bestuur in het kader van de keuzebegeleiding een aantal verbeterpunten in het persoonlijk pensioenportaal geïmplementeerd waardoor deelnemers een verbeterd inzicht in de gevolgen van de verschillende keuzes krijgen.

Digital Operations Resilience Act (DORA)

De financiële sector maakt steeds meer gebruik van informatie- en communicatietechnologie (ICT). Daardoor neemt ook het risico op cyberaanvallen toe. De Europese wetgevende Digital Operations Resilience Act (DORA) gaat over digitale operationele veerkracht en over 'cyber resilience' in de financiële sector. AFM en DNB zijn beiden gedeeltelijk toezichthouder voor DORA-regels. Financiële instellingen moeten ernstige ICT-gerelateerde incidenten melden bij DNB. Ook moeten zij beschikken over een informatieregister met een overzicht van alle ICT-diensten die de instelling van derde partijen afneemt, inclusief onderuitbesteding. Het bestuur heeft in 2024 een fit/gap-analyse uitgevoerd en vervolgens de noodzakelijke maatregelen genomen om goed voorbereid te zijn op de regelgeving die op 17 januari 2025 in werking is getreden. Vanaf 17 januari 2025 voldoet het fonds aan DORA.

Toeslagverlening in 2024 en 2025

Het bestuur heeft op basis van de financiële positie van het fonds besloten om per 1 januari 2024 gedeeltelijke toeslagen toe te kennen. Voor actieve deelnemers is een toeslag van 1,92% toegekend. De pensioenen van pensioengerechtigden en gewezen deelnemers zijn op dat moment niet verhoogd. Dit besluit is genomen omdat de prijsontwikkeling over de meetperiode (oktober 2022 tot oktober 2023) negatief was, namelijk -1,98%. Verhoging van de pensioenen voor pensioengerechtigden en gewezen deelnemers was daardoor niet mogelijk. De cao-loonontwikkeling bij de werkgever over dezelfde periode bedroeg 3,0%, als gevolg van een cao-verhoging per 1 april 2023.

De in 2024 gemiste toeslagen worden door het bestuur bijgehouden. Voor pensioengerechtigden en gewezen deelnemers is de negatieve prijsontwikkeling in mindering gebracht op de achterstand in toeslagverlening.

Ook per 1 januari 2025 heeft het bestuur, opnieuw gelet op de financiële middelen van het fonds, besloten om gedeeltelijke toeslagen toe te kennen. Voor actieve deelnemers is een toeslag van 7,11% toegekend. De pensioenen van pensioengerechtigden en gewezen deelnemers zijn per die datum verhoogd met 2,29%. Voor deze toeslagverlening is aangesloten bij het huidige toeslagbeleid, zoals geëvalueerd en afgestemd met de werkgever.

De cao-lonen bij de werkgever stegen in de meetperiode van oktober 2023 tot oktober 2024 met 8,0% (cao-verhoging per 1 april 2024). De prijsontwikkeling over diezelfde periode bedroeg 2,58%. Net als in voorgaande jaren worden ook in 2025 de gemiste toeslagen zorgvuldig bijgehouden door het bestuur.

Prognosetafel AG2024 en ervaringssterfte

Op 12 september 2024 heeft het Koninklijk Actuariel Genootschap (AG) de Prognosetafel AG2024 gepubliceerd. Hieruit blijkt dat de levensverwachting van Nederlanders gemiddeld licht daalt ten opzichte van AG2022, met een iets grotere afname bij vrouwen dan bij mannen. Als gevolg hiervan dalen de technische voorzieningen van het fonds met circa 0,2%. Het bestuur heeft besloten om vanaf de dekkingsgraadrapportage van november 2024 en in het jaarwerk per 31 december 2024, de technische voorzieningen te baseren op AG2024. Daarbij wordt rekening gehouden met de verwachte overlevingskansen op basis van deze prognosetafel, die is gebaseerd op de algemene bevolking.

De populatie van pensioenfondsen is over het algemeen echter geen dwarsdoorsnede van de gehele bevolking, daarom dient ook gekeken te worden naar de ervaringssterfte binnen het pensioenfonds, of, als het aantal overlijdensgevallen niet groot genoeg is, naar niet-fondsspecifieke ervaringssterfte. Hiervoor worden leeftijds- en inkomensafhankelijke correctiefactoren gebruikt op basis van CBS-gegevens. Op 4 juli 2024 publiceerde het CBS een update van deze gegevens. Naar aanleiding hiervan heeft het bestuur in november 2024 besloten om nieuwe correctiefactoren toe te passen en het effect hiervan te verwerken in de technische voorzieningen per 31 december 2024. Dit leidde tot een stijging van circa 0,2%.

Conform fondsbeleid zijn de effecten vanaf november 2024 meegenomen in de bepaling van de maandelijkse (beleids)dekkingsgraad.

Uitvoeringskosten

Kosten van de uitvoering van de pensioenregeling

In februari 2016 heeft de Pensioenfederatie een herziene versie van de Aanbevelingen Uitvoeringskosten uitgebracht. Er worden ten behoeve van de jaarverslaglegging drie kostensoorten onderscheiden: de pensioenuitvoeringskosten, de vermogensbeheerkosten en de transactiekosten.

Uitvoeringskosten (in € en %)	2024	2023
Pensioenuitvoeringskosten (in duizend €)	1.824	1.531
Aantal deelnemers (actieve deelnemers en pensioengerechtigden)	1.177	1.165
Pensioenuitvoeringskosten (€ per deelnemer)	1.550	1.314
Vermogensbeheerkosten (in duizend €)	1.224	1.172
Transactiekosten (in duizend €)	290	323
Gemiddeld belegd vermogen (in miljoen €)	436,3	388,4
Vermogensbeheerkosten (% gemiddeld belegd vermogen)	0,28%	0,30%
Transactiekosten (% gemiddeld belegd vermogen)	0,07%	0,08%
Totale kosten van vermogensbeheer (% gemiddeld belegd vermogen)	0,35%	0,38%
Pensioenuitvoeringskosten (% gemiddeld belegd vermogen)	0,42%	0,39%
Totale uitvoeringskosten excl. transactiekosten (% gemiddeld belegd vermogen)	0,70%	0,69%

De pensioenuitvoeringskosten bestaan uit kosten van de pensioenadministratie, de communicatie aan verzekerden, controle- en advieskosten alsmede bestuurs- en toezichtkosten. De vermogensbeheerkosten bestaan uit de kosten voor het beheren van beleggingsportefeuilles, de kosten voor het bewaren en administreren van het belegde vermogen en de kosten voor fiduciair management. Transactiekosten worden gemaakt om beleggingstransacties tot stand te brengen en uit te voeren. Volgens de Aanbevelingen Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie (hierna: Aanbevelingen) worden de pensioenuitvoeringskosten uitgedrukt in een bedrag per deelnemer waarbij het aantal deelnemers bestaat uit het totaal aantal actieven en pensioengerechtigden. De vermogensbeheer- en transactiekosten worden uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen in enig jaar.

In aanvulling op de Aanbevelingen zijn twee extra kengetallen toegevoegd namelijk de pensioenuitvoeringskosten en de totale kosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen. Deze kengetallen dienen als aanvullende informatie om een beter beeld te krijgen van het kostenniveau van het pensioenfonds. Vooral aan de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer kleef het nadeel dat deze in hoge mate wordt bepaald door het aantal deelnemers in plaats van dat deze worden gerelateerd aan het belegd vermogen (per deelnemer). De uitgangspositie van een pensioenfonds is vaak een (historisch) gegeven. Pensioenfondsen hebben geen invloed op de schaalgrootte omdat zij geen invloed hebben op het aantal deelnemers. Een ander voorbeeld is dat de complexiteit van een pensioenregeling toeneemt als sociale partners overgangsregelingen hebben afgesproken voor oude rechten. Pensioenfondsen hebben ook geen invloed op het aantal deelnemersmutaties. Deze kunnen in sommige sectoren hoger liggen dan in andere sectoren. Daarnaast zet een pensioenfonds in op een bepaald serviceniveau gebaseerd op de karakteristieken en wensen van het deelnemersbestand. Deze factoren tezamen bepalen in belangrijke mate het kostenniveau van een pensioenfonds.

De totale uitvoeringskosten inclusief transactiekosten van het pensioenfonds bedroegen in 2024 € 3.338 duizend (2023: € 3.026 duizend).

Hiervan heeft € 1.824 duizend (2023: € 1.531 duizend) betrekking op pensioenbeheer en € 1.514 duizend (2023: € 1.495 duizend) op vermogensbeheer.

Kosten worden zoveel als mogelijk toegerekend aan pensioenbeheer respectievelijk vermogensbeheer. De kosten van pensioenbeheer kunnen ook de algemene kosten bevatten. Dit geldt ook voor de zogenoemde algemene kosten die betrekking hebben op de kosten van het bestuur, toezicht en overige algemene kosten. Deze bedroegen in 2023 € 448 duizend (2023: € 355 duizend). Het bestuur heeft besloten deze kosten niet gedeeltelijk te alloceren aan de kosten vermogensbeheer. Het gebruik van een verdeelsleutel verhoogt naar de mening van het bestuur het inzicht in de kosten niet. Het heeft daarentegen wel invloed op de vergelijkbaarheid met voorgaande jaren.

Pensioenuitvoeringskosten

In onderstaande tabel worden de pensioenuitvoeringskosten weergegeven (* € 1.000):

	2024	2023
Pensioenadministratie	470	448
Controle en advies	907	728
Algemene kosten: bestuur, toezicht en overige	447	355
Totaal	1.824	1.531

Ten aanzien van het pensioenbeheer wordt er naar gestreefd om de complexiteit zo laag mogelijk te houden. Minder complexiteit betekent dat de administratie beter is te automatiseren.

De laatste jaren fluctueren de pensioenuitvoeringskosten. De belangrijkste reden hiervoor betreft éénmalige of projectkosten. De fluctuaties worden vooral veroorzaakt door wettelijke wijzigingen waaraan de verplichting is gekoppeld om deze op relatief korte termijn in de administratie te verwerken. Deze trend zet zich met de goedkeuring van de Wet Toekomst Pensioenen (Wtp) in 2023 voort totdat de transitie is voltooid. Nu er beter zicht is op de transitieplanning en de daarbij behorende kosten, kan aangegeven worden dat de kosten naar verwachting in 2025 verder zullen stijgen.

In het jaar 2023 was € 568 duizend geïdentificeerd als éénmalige kosten. In het jaar 2024 is alleen al een bedrag van € 693 duizend geïdentificeerd als Wtp gerelateerde kosten van de belangrijkste dienstverleners van het fonds. Dit betekent dat van het bedrag van de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer van € 1.824,- een bedrag van € 589 aan de implementatie van de Wtp kan worden toegerekend. Door het fonds is afgezien van het uitsplitsen van de Wtp kosten bij de overige dienstverleners. Voor de resterende, beperkte, kostenstijging zijn meerdere redenen, waaronder door inflatie veroorzaakte prijsstijgingen. De kosten per deelnemer stegen met € 293 of 19%. Dit wordt in het boekjaar uitsluitend veroorzaakt door de hierboven verklaarde stijging van de absolute kosten (de teller in de berekening). Het aantal deelnemers (de noemer) in de berekening steeg met 12 tot 1.177. Het aantal actieven steeg met 3, terwijl het aantal pensioengerechtigden toenam met 9.

Door de invoering van de Herziene Versie van de Aanbevelingen van de Pensioenfederatie dient ook de aard van de dienstverlening toegelicht te worden. Bij het fonds kenmerkt de aard van de dienstverlening zich voornamelijk door het feit dat deze grotendeels is uitbesteed. Deze uitbesteding is vastgelegd in SLA's waarin het serviceniveau is gedefinieerd. Richting de deelnemers kan het serviceniveau als ruim voldoende tot goed worden gekwalificeerd. Er wordt per email en telefoon gecommuniceerd. Moderne technieken zoals self-service en chat zijn een onderdeel van de dienstverlening van de administrateur. Er wordt gewerkt met een (tweetalig) digitaal klantenportaal en sinds drie jaar zijn ook de website en de brievenset beschikbaar in de Engelse taal. Deze tweetalige communicatiemiddelen sluiten beter aan op het diverse en internationale karakter van de deelnemerspopulatie.

Vermogensbeheer- en transactiekosten

In onderstaande tabel worden de vermogensbeheerkosten weergegeven (* € 1.000):

	2024	2023
Beheerkosten	717	714
Overige kosten vermogensbeheer	507	459
Vermogensbeheerkosten	1.224	1.172
Transactiekosten	290	323
Totale kosten van vermogensbeheer	1.514	1.495

Vermogensbeheerkosten

Het pensioenfonds is zich bewust van de noodzaak om het pensioenvermogen zo kostenefficiënt als mogelijk te beheren. Het helpt dat een fors gedeelte van de aandelenportefeuille belegd wordt in een passief indexfonds, met een lage beheervergoeding. Beoordeling van de door externe partijen verlangde beheervergoeding vormt een wezenlijk onderdeel van het selectieproces. De beloning van een externe partij bestaat uit een vaste vergoeding uitgedrukt in basispunten van het belegde vermogen. Er worden geen prestatievergoedingen toegekend.

Kostenniveaus worden periodiek geëvalueerd op marktconformiteit. Dit wordt gemonitord door de fiduciair manager. Alle in deze paragraaf besproken vermogensbeheerkosten zijn exclusief transactiekosten.

De samenstelling van de beleggingsportefeuille is van invloed op het kostenniveau. Illiquide beleggingen als woninghypotheken en actief beheerde portefeuilles hebben een hogere beheervergoeding dan liquide, passief beheerde beleggingen. Het pensioenfonds beperkt de beleggingen in complexe of illiquide beleggingen.

Ten opzichte van 2023 zijn de vermogensbeheerkosten ongeveer gelijk gebleven op € 1,2 miljoen. Aangezien het gemiddeld belegd vermogen is toegenomen, daalden de vermogensbeheerkosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen. De vermogensbeheerkosten stegen licht met € 52 duizend (4%). Het gemiddelde belegde vermogen steeg met €47,9 miljoen of 12%. De oorzaak van de mutatie wordt hieronder per categorie toegelicht.

Vastrentende waarden

Als gevolg van de markt- en renteontwikkelingen nam het gemiddeld belegd vermogen (de noemer) binnen deze categorie per saldo toe met 13% oftewel € 30 miljoen. De kosten (de teller) steeg met € 67 duizend oftewel 14%. Hiermee bleven de vermogensbeheerkosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen stabiel op 0,21%. De belangrijkste oorzaak hiervoor is dat er gedurende het verslagjaar geen wijziging is doorgevoerd binnen de beleggingen in deze categorie. Hierdoor loopt de ontwikkeling van de kosten praktisch parallel aan die van het gemiddelde belegde vermogen. Derhalve droeg deze categorie niet bij aan de daling van de totale vermogensbeheerkosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen.

Aandelen

Binnen deze categorie heeft het fonds alleen een wereldwijd aandelenmandaat. Het emerging markets aandelenmandaat is gedurende het boekjaar verkocht. Door deze verkoop, het grotendeels herbeleggen van deze verkoopopbrengst in het wereldwijde aandelenmandaat en de ontwikkeling op de aandelenmarkten nam het gemiddeld belegd vermogen (noemer) in aandelen toe met € 11,6 miljoen of 9%. De vermogensbeheerkosten daalden met 63 duizend oftewel 29%. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat de beheerkosten voor het verkochte, actieve, emerging markets aandelen mandaat hoger lagen dan de beheerkosten van het passief beheerde, wereldwijde aandelenmandaat. Hierdoor daalden de vermogensbeheerkosten als percentage van het gemiddelde belegde vermogen van 0,17% in 2023 naar 0,11% in 2024.

Vastgoed

2024 was een goed jaar voor vastgoedbeleggingen. Het gemiddeld belegd vermogen (de noemer) nam na twee jaar daling toe met €6,5 miljoen of 18%. Deze stijging werd veroorzaakt door de gestegen koersen van beleggingen in vastgoed. De vermogensbeheerkosten namen licht toe met €1 duizend oftewel 1%. Doordat het gemiddeld belegd vermogen relatief sterker toenam dan vermogensbeheerkosten, nam het kostenniveau als percentage van het gemiddeld belegd vermogen af van 0,09% in 2023 naar 0,08% in 2024.

Als geheel over de bovengenoemde categorieën heen daalden de vermogensbeheerkosten toe te rekenen aan de beleggingscategorieën licht van 0,18% naar 0,16%. Dit wordt met name gedreven door de categorie aandelen en in mindere mate door vastgoed. De categorie vastrentende waarden bleef gelijk.

Niet aan beleggingscategorieën toe te rekenen kosten (overige vermogensbeheerkosten)

Deze kosten stegen met € 48 duizend of 10%. Omdat het gemiddeld belegd vermogen met 12% toenam, bleven deze kosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen gelijk op 0,12%. Deze categorie bevat vergoedingen voor fiduciair beheer, advisering vermogensbeheer en overige kosten. De overige kosten bij het fonds bestaan uit de controlekosten van de beleggingsadministratie. De stijging wordt grotendeels veroorzaakt door een stijging van de fiduciair beheerkosten. Deze kosten zijn gerelateerd aan het gemiddelde belegde vermogen en dit steeg met 12%. Daarnaast stegen advieskosten. Dit werd veroorzaakt door de Wtp. De overige kosten namen slechts licht toe.

In de kerncijfers is een bedrag van € 592 duizend opgenomen als vermogensbeheerkosten die rechtstreeks bij het fonds in rekening zijn gebracht. Dit is nader toegelicht in de toelichting op de beleggingsresultaten in de staat van baten en lasten. De hierboven toegelichte kosten bevatten zowel dit bedrag, als kosten die binnen de beleggingsfondsen zijn ingehouden als beheervergoedingen, transactiekosten en overige kosten.

Transactiekosten

De gehanteerde beleggingsstrategieën kenmerken zich veelal door een lange termijn benadering met relatief weinig transacties. Dit houdt de transactiekosten laag.

De totale transactiekosten (de teller) bedroegen € 290 duizend in 2024. Zij daalden met 10% ten opzichte van de € 323 duizend van 2023. Als percentage van het gemiddeld belegd vermogen bedragen de transactiekosten 0,07%. Daarmee daalde deze ratio met 20% ten opzichte van 0,08% in 2023. Het gemiddeld belegd vermogen (de noemer) steeg met € 47,9 miljoen of 12%. Deze mutatie is reeds onder de vermogensbeheerkosten toegelicht. De oorzaak voor de daling is derhalve zowel veroorzaakt door de daling van de transactiekosten (de teller) als de stijging van gemiddeld belegd vermogen. Deze daling wordt veroorzaakt door de categorieën aandelen en vastrentende waarden. De transactiekosten van aandelen daalden van € 105 duizend in 2023 naar € 70 duizend in 2024. Deze teller daalde daarmee met 33%, terwijl het gemiddelde belegde vermogen in deze categorie met 9% toenam. De transactiekosten van vastrentende waarden daalde van € 180 duizend in 2023 naar € 170 duizend in 2024. De teller daalde in deze categorie met 6%, terwijl het gemiddelde belegde vermogen in deze categorie met 13% steeg. Vastgoed was een categorie waar geen grote wijzigingen waren waar te nemen. De transactiekosten als percentage van het gemiddeld belegde vermogen in deze categorie steeg licht van 0,10% in 2023 naar 0,11% in 2024. De oorzaak hiervan lag aan het gegeven dat de stijging van de noemer (de kosten) met 30% groter was dan de stijging van het gemiddelde belegde vermogen met 18%.

Bij de toelichting op de staat van baten en lasten is toegelicht hoe de vermogensbeheer- en transactiekosten zijn verwerkt in de jaarrekening en hoe dit aansluit op de hierboven opgenomen verantwoording.

De Aanbevelingen Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie vereisen eveneens het geven van inzicht in de kosten per beleggingscategorie, als percentage van het gemiddelde belegde vermogen in de betreffende categorie. Dit is hier onder weergegeven.

Beleggingscategorie	Vermogensbeheerkosten		Transactiekosten	
	2024	2023	2024	2023
Vastrentende waarden	0,21%	0,21%	0,07%	0,08%
Aandelen	0,11%	0,17%	0,05%	0,08%
Vastgoed	0,08%	0,09%	0,11%	0,10%
Subtotaal	0,16%	0,18%	0,07%	0,08%
Overige vermogensbeheerkosten	0,12%	0,12%		
Totaal	0,28%	0,30%		

Vergelijking kostenniveau met andere pensioenfondsen

Net als over de voorgaande jaren heeft het pensioenfonds in boekjaar 2024 ook over het jaar 2023 meegedaan aan een externe benchmarkservice van Bell. Hiermee is beoogd om onafhankelijk te laten vaststellen hoe de uitvoeringskosten van het pensioenfonds zich verhouden tot vergelijkbare fondsen. Het benchmarkonderzoek is verricht in overeenstemming met de Aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Bell verzamelde gegevens van 178 (2022: 178) pensioenfondsen. De peergroep van het pensioenfonds voor pensioenbeheer bestaat uit 65 pensioenfondsen met een deelnemersaantal tussen de 500 en 4.000. Voor vermogensbeheer bestond de peergroep uit 100 fondsen met een pensioenvermogen eind 2023 tot € 1.500 miljoen.

De uitkomsten zijn samengevat in onderstaande tabel:

Gemiddelde uitvoeringskosten 2021 - 2023 SPAD Peergroep	SPAD	Peergroep
Pensioenbeheerkosten (€/deelnemer)	1.021	496
Kosten vermogensbeheer *	0,29	0,33
Transactiekosten *	0,12	0,08

* Als percentage van het gemiddeld belegd vermogen

Externe benchmark kosten pensioenbeheer (2021-2023)

De gemiddelde kosten van de benchmark bedroegen € 496,- per deelnemer. Bij het fonds is dat gemiddeld € 1.021,- per deelnemer. Het fonds scoort hiermee boven de benchmark. Ook binnen deze beperkte schaal komt uit de benchmark naar voren dat de kosten per deelnemer afnemen, naarmate het aantal deelnemers toeneemt. De conclusie is dat de pensioenbeheerkosten van SPAD boven de mediaan liggen. 7 Fondsen hebben hogere kosten en 57 fondsen hebben lagere kosten.

Het meest recente benchmarkrapport geeft een detailanalyse van de pensioenbeheerkosten voor 2023. Deze waren € 1.314,- per deelnemer. Uit de vergelijking blijkt dat SPAD boven de mediaan van € 541,- per deelnemer ligt. Hiervoor is al aangegeven dat de kosten per deelnemer afnemen, naarmate het aantal deelnemers toeneemt. Uit hoofde daarvan is het verklaarbaar dat de kosten van SPAD boven de mediaan liggen. Als er naar de individuele onderdelen van pensioenbeheer wordt gekeken, kan geconcludeerd worden dat de administratiekosten, de controle- en advieskosten en de kosten van de accountantscontrole boven de mediaan liggen. Dit is consistent met de conclusie in voorgaande jaren. Gezien het feit dat binnen de peergroep schaalgrootte een rol speelt is dit begrijpelijk. Het kostenniveau is het gevolg van bewuste bestuurlijke keuzes voor kwaliteit en ontzorging. Het bestuur is van mening dat deze kosten zich op een acceptabel niveau bevinden. Met betrekking tot de accountantscontrolekosten is de voor de hand liggende conclusie dat, hoewel er geen zicht is op de scope van de accountantscontrole bij de peergroep, de bron van de afwijking waarschijnlijk ligt bij de kosten die samenhangen met de controle van de beleggingsadministratie. 2023 is het eerste jaar waarin de WTP voorbereidingskosten apart zijn benoemd in het jaarverslag. Deze kosten zijn ook voor het eerst meegenomen in de benchmarkrapportage. Bij SPAD waren deze kosten € 488,- per deelnemer. Het gemiddelde in de peergroep bedroeg € 43,-. Zonder nadere kwalitatieve toelichting kan de verklaring alleen gezocht worden in het feit dat SPAD mogelijk voorop loopt met de voorbereidingen ten opzichte van haar peers.

Externe benchmark kosten vermogensbeheer (2021-2023)

De gemiddelde vermogensbeheerkosten over de periode 2021-2023 bedroegen 0,29% van het gemiddeld belegd vermogen. Het gemiddelde van de peergroep was 0,33%. De peergroep bestaat uit 100 pensioenfondsen met een pensioenvermogen tot € 1.500 miljoen eind 2023. De beleggingskosten dienen altijd beoordeeld te worden in relatie tot het gerealiseerde rendement en het genomen risico.

Bell vergelijkt het gemiddelde beleggingsrendement (inclusief transactiekosten) over de periode 2019-2023 met 166 pensioenfondsen die in deze periode in het jaarverslag de kosten en de rendementen hebben gepubliceerd. Deze peergroep realiseerde een gemiddeld rendement van 3,8%. Het rendement van SPAD bedroeg 3,6%. In deze vergelijking realiseerde SPAD dus een rendement licht onder het gemiddelde.

De kosten in deze vergelijking voor de jaren 2019-2023 bevatten vermogensbeheerkosten en transactiekosten. De peergroep realiseerde een gemiddeld kostenniveau van 0,59%. Het fonds realiseerde een gemiddelde van 0,41% per jaar. Sinds vorig jaar kan geconcludeerd worden dat de vermogensbeheerkosten onder het marktgemiddelde liggen. Naast deze langjarige vergelijking is er door Bell een detailvergelijking voor het jaar 2023 beschikbaar gesteld. Afhankelijk van de beleggingscategorie is de peergroep van een steeds wisselende samenstelling. Voor de vergelijking op totaalniveau bestaat de peergroep uit 25 pensioenfondsen met een belegd vermogen in 2023 tot € 1.500 miljoen. Er wordt verondersteld dat de peergroep exact dezelfde beleggingsmix heeft als het fonds. In het jaar 2023 lag het rendement van het fonds met 11% 1,8% boven de mediaan van 9,2%. De beleggingskosten (vermogensbeheerkosten en transactiekosten) lagen 0,03% onder de mediaan.

Het bestuur is van oordeel dat de vermogensbeheerkosten als absoluut percentage inmiddels in lijn met de verschillende benchmarks liggen. 2022 was het eerste jaar dat voor de periode 2018-2022 het beleggingsrendement voor het eerst licht onder het gemiddelde van 167 pensioenfondsen ligt. In de vorige vergelijkingsperiode 2017-2021 lag dit er nog 1,7% boven. In 2021 is geprobeerd om hier samen met de beleggingsconsultant en GSAM een verklaring voor te vinden. De conclusie van deze exercitie was dat zonder inzicht in de gegevens van de peergroep dit niet mogelijk is. Uit de detailanalyse 2023 blijkt dat de overrendementen bij vastrentende waarden boven de mediaan, bij aandelen onder de mediaan en bij vastgoed op de mediaan liggen.

Externe benchmark transactiekosten (2021-2023)

De transactiekosten van SPAD bedragen 0,12% van het gemiddeld belegd vermogen. De gemiddelde transactiekosten van de peergroep bedraagt 0,08% van het gemiddeld belegd vermogen. Uit de analyse blijkt dat 19 fondsen hogere transactiekosten hebben en 80 fondsen lagere transactiekosten. In vergelijking met de vorige benchmark zijn de transactiekosten van het fonds afgenomen. Het gemiddelde van de peergroep bevindt zich al meerdere jaren op 0,08%. Bij gebrek aan voldoende beschikbare benchmarkinformatie is geen verklaring voor de afwijking te geven.

Kosten toezicht

Conform de recente aanbeveling van de Pensioenfederatie presenteert het fonds dit jaar ook de kosten van het toezicht dat DNB en AFM doorbelasten aan het fonds. Deze zijn in 2024 licht gestegen ten opzichte van 2023.

Kosten Toezicht (* € 1.000)	2024	2023
DNB	29	28
AFM	4	4
Totaal	33	32

Code Pensioenfondsen

Tijdens de totstandkoming van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen stelden de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid de Code Pensioenfondsen op. Doel van de Code Pensioenfondsen is de verhoudingen binnen het pensioenfonds transparanter te maken, communicatie met de belanghebbenden te versterken en bij te dragen aan het versterken van 'goed pensioenfondsbestuur'. De Code Pensioenfondsen is per 1 juli 2014 wettelijk verankerd. De Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen ziet toe op de naleving van de Code Pensioenfondsen.

Doel van de Code is het functioneren van pensioenfondsen verder te verbeteren én dit inzichtelijk te maken. De Code gaat in op de rol van het bestuur, het VO en het intern toezicht. De Code bevat ook thema's als integraal risicomanagement, beloningen, diversiteit en verantwoord beleggen. Daarnaast geeft de Code weer hoe benoeming, ontslag en zittingstermijnen van bestuursleden en leden van andere organen worden geregeld.

Per 1 januari 2024 is een nieuwe Code Pensioenfondsen van kracht. Daarover moet worden gerapporteerd in/vanaf het bestuursverslag 2024. In de nieuwe Code zijn normen geschrapt, die al in de wet staan. In de Code staat ook een aantal nieuwe normen. Zoals het rekening houden met de voorkeuren van belanghebbenden bij het bepalen van de missie, visie, strategie en doelstellingen van het pensioenfonds, duidelijke en kenbare keuzes maken over duurzaamheid en beleggingsbeleid, het hebben van een keuzebegeleidingsbeleid en het hebben van een toezichtvisie voor het intern toezicht. Daarnaast moet het pensioenfonds een schriftelijk beleid over diversiteit en inclusie hebben. En de toezichtcode van de beroepsvereniging van, voor en door intern toezichthouders in de pensioensector (VITP) is opgenomen in de code. Van pensioenfondsen wordt verwacht dat ze uiterlijk op het einde van 2024 aan de hernieuwde code voldoen. In het jaarverslag over 2024 moet het pensioenfonds op basis van deze hernieuwde code rapporteren.

De code gaat er volgens het principe 'pas toe of leg uit' vanuit dat de pensioenfondsen de normen naleven. Pensioenfondsen vermelden in het bestuursverslag dat zij de code naleven (norm 15). Als een pensioenfonds redenen heeft om een norm niet na te leven, dan licht het bestuur van het pensioenfonds dit toe in het bestuursverslag. Afwijken van de normen is dus mogelijk, als daar een goede reden en uitleg voor is.

Gedurende het verslagjaar heeft het bestuur acties ondernomen om te voldoen aan de (nieuwe) normen van de Code Pensioenfondsen. Zo is bijvoorbeeld het diversiteitsbeleid van het fonds in het verslagjaar geactualiseerd. Deze herziening benadrukt niet alleen de verplichting tot diversiteit binnen de fondsorganen, maar heeft ook inclusiviteit expliciet als integraal onderdeel opgenomen. Het beleid is uitgebreid met concrete maatregelen om een cultuur te bevorderen waarin iedereen zich welkom, gewaardeerd en gehoord voelt. Verder is in het verslagjaar bij de herijking van de missie, visie en strategie en het nieuwe beleid maatschappelijk verantwoord beleggen rekening gehouden met de nieuwe code (norm 1 respectievelijk norm 2). Ook is, in afstemming met het verantwoordingsorgaan, reglementair bepaald dat de benoeming een lid van de visitatiecommissie plaatsvindt op bindende voordracht door het verantwoordingsorgaan.

Het bestuur heeft na een check in december 2024 vastgesteld dat veruit de meeste van de 49 normen uit de nieuwe Code Pensioenfondsen worden nageleefd. In één geval wijkt het fonds in het verslagjaar bewust (deels) af van de normen uit de Code. Dit betreft norm 37. De uitleg van het bestuur voor de afwijking wordt hieronder nader toegelicht.

Norm 37 luidt als volgt: "De eerste zittingstermijn van een lid van het bestuur, de raad van toezicht, het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan is maximaal vier jaar. Deze leden kunnen voor een tweede termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. Een bestuurslid en een lid van het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan kunnen als daarvoor aanleiding bestaat voor een derde termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. In dat geval onderbouwt het bestuur de aanleiding voor een derde benoeming en deelt het bestuur dit met de overige organen. Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde pensioenfonds.

De motivering van de afwijking van deze norm is als volgt. Als gevolg van de verkiezingen, opleiding, toetsing door DNB e.d. is de termijn al langer dan drie jaar. Het bestuur acht kwaliteit en continuïteit belangrijker dan vernieuwing. Het is daarom de ambitie dat bestuursleden zo mogelijk minimaal twee termijnen zitting hebben. Een periode van acht jaar is voor nieuwe leden minder goed te overzien, daarom is gekozen voor een zittingstermijn van drie jaar. Gelet op deze overwegingen stelt het bestuur ook geen maximum aan het aantal herbenoemingen. De afgelopen jaren zijn de kennis- en geschiktheidseisen alsmede het tijdsbeslag voor pensioenfondsbestuurders toegenomen. Dit bevordert de doorstroom vanuit de onderneming niet. Het werknemersbestand van Avery Dennison is zeer divers met ongeveer 40 nationaliteiten waarvan een belangrijk deel de Nederlandse taal onvoldoende beheerst. Bij een bestand van ongeveer 450 actieve deelnemers komt op grond van de taalbarrière een groot deel niet in aanmerking voor een bestuurszetel. Daarnaast is het voor mogelijke Nederlands sprekende kandidaten moeilijk om een bestuursfunctie met de dagelijkse werkzaamheden te combineren. De werkgever heeft dit effectief ingepast voor de zittende bestuursleden, maar in de huidige tijd met een efficiëntere organisatie is dat naar de toekomst toe veel moeilijker te realiseren.

Bij navraag is de input van de werkgever, met ondersteuning door de Centrale Ondernemingsraad, dat zij deze onderbouwing van de afwijking ondersteunen. De sociale partners zien dat de bedrijfscultuur doorwerkt in het bestuur. Concreet betekent dit dat er een streven is om de lat steeds hoger te leggen en om aan hoge standaarden te voldoen. Een langere zittingsduur dan 12 jaar van een aantal bestuursleden leidt derhalve niet tot een negatieve invloed op de prestaties van het fonds. Daarnaast hebben de sociale partners op 31 maart 2021 schriftelijk aangegeven dat er aan wordt gehecht aan de continuïteit en ervaring van het zittende bestuur bij de invoering van het pensioenakkoord. Bovendien zijn voor het bestuur in de huidige situatie de continuïteit en benodigde deskundigheid in verband met de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel van groot belang. Op 18 februari 2025 heeft de werkgever schriftelijk gemeld dat sociale partners om deze redenen de afwijking van de norm nog steeds ondersteunen.

PENSIOENPARAGRAAF

Pensioenregeling in 2024

Om een beeld te geven van de pensioenregeling die door het fonds in 2024 werd uitgevoerd, volgen enkele kerngegevens:

- De pensioenregeling van het fonds betreft een uitkeringsovereenkomst.
- Het pensioenreglement bevat toezeggingen van ouderdomspensioen ingaande op een leeftijd van 68 jaar, een nabestaandenpensioen en een wezenpensioen op basis van een voorwaardelijk geïndexeerd middelloonsysteem.
- Voor de vaststelling van het ouderdomspensioen wordt een pensioengrondslag vastgesteld welke gelijk is aan het pensioengevend salaris verminderd met een franchise.
- De franchise voor deze pensioenregeling bedraagt € 17.887,- (per 1 juli 2024). Het bestuur van het fonds besluit jaarlijks per 1 juli over de aanpassing van de franchise.
- Het pensioengevend salaris is gelijk aan 12 maal het maandsalaris inclusief vakantietoeslag, ATV-toeslag, de vaste eindejaarsuitkering, en de ploegentoeslag met een maximum van 8,11% van het pensioengevend salaris. Als pensioengevend salaris wordt, bij een voltijd dienstbetrekking, maximaal € 137.800,- in aanmerking genomen. Dit bedrag (vastgesteld voor het jaar 2024) kan jaarlijks per 1 januari worden aangepast met de in Wet inkomstenbelasting 2001 genoemde contractloonontwikkelingsfactor, inclusief eventuele afronding, maar bedraagt nooit meer dan het fiscaal maximale pensioensalaris.
- De jaarlijkse opbouw van het ouderdomspensioen bedraagt 1,875% van de pensioengrondslag. De jaarlijkse opbouw van het partnerpensioen is gelijk aan 70% van het (te bereiken) ouderdomspensioen. Het partnerpensioen is op pensioendatum geheel uitruilbaar voor extra ouderdomspensioen. Het wezenpensioen is gelijk aan 14% van het (te bereiken) ouderdomspensioen.
- De hoogte van de eigen bijdrage door de deelnemers bedraagt 1/3e van de premie. De deelnemer op wie de voorportaalregeling van toepassing is, is geen bijdrage verschuldigd.
- Voor een deelnemer die arbeidsongeschikt is, komt de premie vanaf het tijdstip waarop de deelnemer een WIA- of WAO-uitkering ontvangt, geheel of gedeeltelijk voor rekening van het fonds. In dat geval wordt aan de werkgever en de deelnemer derhalve gehele of gedeeltelijke vrijstelling van premiebetaling verleend. De premie wordt berekend naar de pensioengrondslag die gold onmiddellijk voor aanvang van de bedoelde vrijstelling.

Ontwikkelingen naar aanleiding van wet- en regelgeving

Vanaf 1 januari 2024 is de minimale toetredingsleeftijd voor pensioenregelingen 18 jaar (dit was 21 jaar). Op verzoek van de sociale partners van Avery Dennison paste het fonds het pensioenreglement hierop aan. Dat betekent dat werknemers jonger dan 21 jaar (maar 18 jaar of ouder) vanaf 1 januari 2024 ook pensioen opbouwen in de regeling van het fonds. Er zijn in 2024 geen andere wijzigingen geweest in de pensioenregeling naar aanleiding van wet- en regelgeving.

Risicohouding

Het bestuur draagt in overleg met sociale partners en het VO zorg voor de vastlegging van de beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding van het fonds. De risicohouding van het fonds, bedoeld in artikel 102a van de Pensioenwet, wordt gedefinieerd als de mate waarin het fonds, na overleg met sociale partners en het VO bereid is risico's te lopen én de mate waarin het fonds risico's loopt gegeven de kenmerken van het fonds.

Door middel van een ALM-studie is het gewenste risicoprofiel vastgesteld. Hiervoor is de 'Blind Tasting' methode gehanteerd. Bij de 'Blind Tasting' worden, zonder dat vooraf de beleggingsmixen bekend zijn, kengetallen getoond waarbij de bestuursleden afzonderlijk aangeven of deze aanvaardbaar dan wel niet acceptabel zijn. Daarnaast heeft het fonds medio 2014 een risicobereidheidsonderzoek laten uitvoeren onder de deelnemers en pensioengerechtigden.

De uitkomsten van de 'Blind Tasting' en het risicobereidheidsonderzoek hebben geresulteerd in het door het fonds gewenste risicoprofiel dat is vertaald naar het strategische beleggingsbeleid zoals opgenomen in de ABTN van het fonds.

Aan de hand van analyses en na overleg met sociale partners en het VO, heeft het bestuur de risicohouding voor de korte termijn vastgesteld. Het bestuur heeft destijds in overleg met sociale partners de risicohouding voor de korte termijn vastgesteld op een Vereist Eigen Vermogen (VEV) tussen 13,5% en 23,5%. Naar aanleiding van de wijziging van het strategisch beleggingsbeleid per 1 januari 2019 heeft het fonds de in 2015 vastgestelde korte termijn risicohouding herijkt. Vervolgens heeft het bestuur, aan de hand van de uitgevoerde analyses en na overleg met sociale partners en het Verantwoordingsorgaan, de risicohouding voor de korte termijn vastgesteld op een VEV tussen 12,3% en 18,9%. Deze risicohouding is in lijn met de strategische beleggingsportefeuille met bandbreedtes. Ook voor de mate van renteafdekking is een strategisch beleid met bandbreedtes vastgesteld. Het korte termijn risico gemeten door middel van het Vereist Eigen Vermogen (VEV) bij de strategische beleggingsportefeuille, bedraagt per 1 januari 2019 15,5%. Als gevolg van de wijziging van de DNB RTS wordt naast het VEV per 1 januari 2019 van 15,5% rekening gehouden met een verhoging van 1,6%-punt (2024). Het VEV kan fluctueren door verschuivingen in de strategische mix binnen de bandbreedtes.

De risicohouding van het fonds komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets. De belangrijkste uitkomst waar naar gekeken wordt in de haalbaarheidstoets is het pensioenresultaat. Dit is een maatstaf voor koopkrachtbehoud. De (aanvangs)haalbaarheidstoets is in 2015 voor het eerst uitgevoerd. Om invulling te geven aan het bepaalde in artikel 22 van het Besluit Financieel Toetsingskader heeft het bestuur na afstemming met de sociale partners de ondergrenzen in 2015 als volgt vastgesteld:

- Het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het fonds precies beschikt over het VEV is op het aanvangsmoment 102,1%. Het bestuur hanteert hiervoor een ondergrens van 92,5%.
- Het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het fonds is op het aanvangsmoment 100,5%. Het bestuur hanteert hiervoor eveneens een ondergrens van 92,5%.
- Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets berekent het fonds vanuit de feitelijke dekkingsgraad zowel het verwachte pensioenresultaat als het pensioenresultaat in een slechtweerscenario. De maximale relatieve afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweer scenario die het fonds dan acceptabel vindt is 33%. Dit betekent dat het pensioenresultaat in slechts 5% van de scenario's meer dan 33% lager mag zijn dan het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad. Op het aanvangsmoment bedroeg deze afwijking 22,1%.

In verband met de aanpassing van de premiesystematiek per 1 januari 2018 is eind 2017 een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. Deze aanvangshaalbaarheidstoets heeft aangetoond dat:

- het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau boven de door het fonds in 2015 gekozen ondergrens voor dit pensioenresultaat blijft;
- het premiebeleid over de gehele berekeningshorizon voldoende realistisch en haalbaar is;
- het fonds voldoende herstelcapaciteit heeft om - naar verwachting vanuit de situatie dat aan de vereisten voor het minimaal vereist eigen vermogen wordt voldaan - binnen de looptijd van het herstelplan te voldoen aan de vereisten voor het vereist eigen vermogen;
- het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweerscenario niet te veel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau; hiervoor heeft het fonds in 2015 de maximale afwijking vastgesteld.

In mei 2024 is de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. Die heeft aangetoond dat:

- het pensioenresultaat (op fondsniveau) van 97,5% valt boven de vastgestelde ondergrens van 92,5%;
- de maximale afwijking in het slechtweerscenario van 27,6% ligt onder de vastgestelde bovengrens;
- het fonds hiermee voldoet aan de normering van de pensioenresultaten die is vastgesteld op basis van de aanvangshaalbaarheidstoets.

Toeslagenbeleid

Toeslagverlening is bedoeld om de waarde van het pensioen op peil te houden. De toeslagverlening op pensioenaanspraken en op pensioenuitkeringen is voorwaardelijk en vindt alleen plaats als de financiële middelen van het fonds dit toelaten. Er bestaat dus een risico dat er in een jaar geen toeslagverlening plaatsvindt. Het bestuur van het fonds beslist elk jaar of er een toeslag wordt verleend. Gestreefd wordt naar een toeslag op de pensioenaanspraken van actieve deelnemers die gelijk is aan het hoogste van:

- de ontwikkeling van de CAO-lonen bij de werkgever; of
- de ontwikkeling van het afgeleide Consumentenprijsindexcijfer alle bestedingen. Voor ingegane pensioenen, de premievrije pensioenaanspraken van ex-deelnemers, premievrijgestelde pensioenaanspraken van arbeidsongeschikte deelnemers en aanspraken op bijzonder partnerpensioen van ex-partners en een eventueel eigen aanspraak op ouderdomspensioen van ex-partners wordt gestreefd naar een toeslag die gelijk is aan de ontwikkeling van het afgeleide Consumentenprijsindexcijfer (CPI), gemeten over de periode oktober tot oktober voorafgaande aan het toeslagmoment. Voor de CPI van oktober wordt hierbij steeds uitgegaan van het voorlopige door het CBS gepubliceerde CPI-cijfer.

Indien in enig jaar de toegekende toeslag voor de actieven of de niet-actieven (in negatieve zin) afwijkt van de voor deze groepen gedefinieerde maatstaf dan wordt het verschil benoemd als toeslagachterstand. Toeslagachterstanden kunnen afhankelijk van de financiële positie van het fonds worden ingehaald. Bij het vaststellen van de toeslagachterstand wordt rekening gehouden met een eventuele negatieve prijsindex in enig jaar. De toeslagachterstand wordt hierdoor lager. Door het verschil in maatstaf kan de toeslagachterstand verschillend zijn voor de groep actieven en de groep niet-actieven. De toeslagachterstand wordt door het fonds individueel en cumulatief per pensioensoort bijgehouden. Tot 1 januari 2019 werd de toeslagachterstand gemaximeerd op de achterstand die was ontstaan maximaal 10 jaar voorafgaand aan het toeslagmoment. Vanaf 1 januari 2019 is deze maximering komen te vervallen. Het startpunt voor de vaststelling van de totale cumulatieve achterstand is nog wel gebaseerd op de voorheen geldende periode van 10 jaar en is vastgesteld op 1 januari 2011. Toeslagachterstanden kunnen afhankelijk van de financiële positie van het fonds worden ingehaald. In 2019 is de cumulatieve achterstand per deelnemer berekend en ingelezen in het pensioenadministratiesysteem.

Indien in enig jaar inhaaltoeslag wordt toegekend, dan is het percentage van de inhaaltoeslag voor alle deelnemers gelijk, onafhankelijk van hun status. Het bedrag aan toeslagachterstand wordt verlaagd met het bedrag aan inhaaltoeslag. De toeslagachterstand mag niet negatief worden. De som van de inhaaltoeslagen is derhalve gemaximeerd op de cumulatieve toeslagachterstand per pensioensoort.

De voorwaardelijke toeslag wordt gefinancierd uit overrendementen gerealiseerd op de beleggingen van het fonds. De premie bevat geen expliciete opslag voor deze toeslag. Voor toekomstige toeslag wordt geen bestemmingsreserve gevormd.

Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre pensioenrechten, pensioenaanspraken en pensioengrondslagen (van arbeidsongeschikten) worden aangepast. Onder het huidige FTK zijn strenge voorwaarden gesteld aan het verhogen van de pensioenaanspraken. Toeslagverlening is alleen toegestaan indien dit toekomstbestendig is. Dat betekent onder meer dat het fonds alleen de pensioenen mag verhogen indien de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%. Een volledig toeslag kan pas worden verleend bij een bepaalde streefgrens (per 31 oktober 2024: een beleidsdekkingsgraad van 137,1%). Bij het vaststellen of in enig jaar de middelen toereikend zijn om een toeslag toe te kennen is de beleidsdekkingsgraad dus een belangrijke indicator. Er wordt echter ook gekeken naar toekomstige ontwikkelingen, die direct of indirect van invloed kunnen zijn op de (toekomstige) financiële positie van het fonds.

Vanaf 2015 moet ook de reële dekkingsgraad per jaareinde worden gerapporteerd aan DNB. In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat het fonds volledig kan indexeren met de prijsinflatie conform een toekomstbestendig indexatiebeleid. De reële dekkingsgraad van het fonds bedraagt ultimo 2024: 100,0% (2023: 95,3%).

VERMOGENSBEHEER EN VERMOGENSPOSITIE

Terugblik 2024

Macro economische ontwikkelingen

In de eerste maanden van het jaar bleek al snel dat de Amerikaanse economie sterk genoeg was en dat een recessie kon worden vermeden. De hoop op snelle preventieve renteverlagingen verdween doordat robuuste arbeidsmarktcijfers en een toenemend vertrouwen onder ondernemers en consumenten wezen op een aanhoudende veerkracht van de economie, terwijl inflatiecijfers in de eerste maanden juist hoger bleken dan verwacht. Vanaf het tweede kwartaal werd een zachte landing van de Amerikaanse economie steeds waarschijnlijker. De arbeidsmarkt werd minder krap en de inflatie zette eindelijk een daling in. Politieke ontwikkelingen maakten de vooruitzichten nog wat onzeker. In juli stapte president Biden uit de race voor de presidentsverkiezingen en werd Kamala Harris de keuze voor de Democraten.

Zwakker dan verwachte Amerikaanse arbeidsmarktcijfers en vertrouwensindices in augustus en september in combinatie met meevallende inflatiecijfers brachten ook de Amerikaanse centrale bank in beweging. De Fed verlaagde haar beleidsrentes in september met 50 basispunten, de eerste verlaging sinds maart 2020. Ondanks de groei afzwakking bleef de economische activiteit in de VS daarna relatief sterk.

De economie in het Eurogebied vertoonde in de eerste maanden van 2024 tekenen van herstel. Het vertrouwen van ondernemers verbeterde, weliswaar vanaf een laag niveau en de inflatie liet al in de eerste maanden van het jaar een duidelijke daling zien. Het herstel zette in het tweede kwartaal echter niet door. Aan het politieke front ontstond daarnaast onrust, onder meer door de aankondiging van verkiezingen in Frankrijk. De duidelijke daling van de inflatie in combinatie met de onzekere economische vooruitzichten resulteerde in de eerste renteverlaging door de ECB met 25 basispunten in juni. In september volgde de tweede renteverlaging. De activiteit in de Eurozone in de tweede helft van het jaar werd grotendeels gekenmerkt door zwakte van de Duitse economie.

Ook elders in de wereld werden rentetarieven verlaagd. Eind september bijvoorbeeld kondigde de centrale bank van China (de PBoC) een aantal beleidsmaatregelen aan om de activiteiten in het algemeen en de vastgoedmarkt in het bijzonder te stimuleren. Een aantal rentes werden verlaagd en ter ondersteuning van de vastgoedmarkt werden de kredietvoorwaarden van huizenbezitters en huizenkopers versoepeld.

Financiële markten

De renteontwikkeling in 2024 valt in twee periodes uiteen. Kapitaalmarktrentes stegen in de eerste helft nadat preventieve renteverlagingen door de Fed niet opportuun bleken en de inflatie hardnekkig hoog bleef. Ondanks de matig presterende eigen economie en een dalende inflatietrend trok dit ook Europese rentes omhoog. Bezorgdheid over de uitkomst van de Franse verkiezingen zorgden voor een relatief sterke stijging van Franse rentes. In de tweede helft van het jaar kwam de focus duidelijk op een wereldwijde groei afzwakking te liggen, waardoor kapitaalmarktrentes daalden en uiteindelijk lager kwamen te liggen dan aan het begin van het jaar. Per saldo daalden rentes aan het korte eind van de rentecurve relatief sterk, waardoor de rentecurve langzaam minder invers werd. Vooral swap rentes daalden, en daardoor swap spreads, waardoor staatsobligaties minder rendeerden dan swaps.

Aandelenkoersen vonden daarentegen gedurende heel 2024 de weg omhoog. Eerst werden winstcijfers en het sentiment positief beïnvloed door de veerkracht van de Amerikaanse economie en het herstel van de Europese economie. In het tweede helft werden koersen vooral geholpen door (het vooruitzicht op) renteverlagingen. De verkiezingsuitslag in de VS zorgde in november voor een verdere impuls voor aandelenkoersen nadat bleek dat Donald Trump niet alleen de verkiezingen had gewonnen, maar ook een meerderheid had verworven in zowel de Senaat als het Huis van Afgevaardigden. De positieve trend werd slechts enkele keren tijdelijk onderbroken door plotseling tegenvallende inflatie- en arbeidsmarktcijfers in de VS en, meer lokaal, bezorgdheid over het resultaat van de Franse verkiezingen.

In de eerste helft van het jaar werd de koersstijging vooral gedragen door de zeven grootste Amerikaanse tech-aandelen, ook wel bekend als de Magnificent Seven. In de tweede helft werd de koersstijging breder gedragen.

Aandelenkoersen in ontwikkelende landen stegen in de eerste helft sterker dan in opkomende markten. Mede geholpen door de Chinese stimuleringsmaatregelen was dat in de tweede helft van het jaar andersom. Het positieve sentiment op de aandelenbeurzen werd weerspiegeld op de credit markten. Zowel de spreads op investment grade credits als op high yield obligaties daalden. Aan het eind van het jaar zorgde dit voor historisch lage niveaus van credit spreads.

Beleggingsbeleid

Het bestuur heeft investment beliefs geformuleerd. De investment beliefs vormen de algemene overtuiging van het fonds ten aanzien van beleggen en de houding ten aanzien van de risico's. De beginselen worden gebruikt als uitgangspunt ten aanzien van de verdere uitwerking van het beleggingsbeleid en zijn begin 2024 herijkt. Het fonds voert minimaal eens in de drie jaar een ALM-studie uit ter onderbouwing van het strategisch beleggingsbeleid. De laatste ALM-studie heeft eind 2024 plaatsgevonden. Op basis van deze ALM-resultaten is besloten het risicoprofiel gelijk te houden.

Het vermogen wordt wereldwijd belegd in vastrentende waarden, aandelen en beursgenoteerd vastgoed. Een zeer beperkt gedeelte van het vermogen wordt aangehouden in de vorm van liquiditeiten.

In 2024 heeft het fonds gezamenlijk met de fiduciër beheerder conform het opgestelde jaarplan de beleggingscyclus verder doorlopen.

Als onderdeel van de beleggingscyclus stelt het bestuur per beleggingscategorie een investment case op. In de conclusie van iedere investment case wordt onderbouwd waarom een categorie wel of niet in aanmerking komt voor opname in de portefeuille. Elke beleggingscategorie wordt tenminste eenmaal per drie jaar geëvalueerd. In 2024 heeft het bestuur de investment cases voor aandelen opkomende markten, hypotheek, LDI-beleggingen (voor het afdekken van renterisico) en beursgenoteerd vastgoed geëvalueerd. De conclusies waren wederom positief, met uitzondering van aandelen opkomende markten. Qua rendement bleef de categorie de afgelopen jaren achter op aandelen ontwikkelde markten en daarnaast is de toegevoegde waarde van spreiding beperkt vanwege de hoge correlatie met aandelen ontwikkelde markten. Het bestuur heeft daarop het eindoordeel voor deze categorie aangepast naar negatief. De categorie kent een hoog risico waar naar verwachting onvoldoende voor wordt gecompenseerd. Halverwege 2024 is de strategische allocatie van 3,3% naar aandelen opkomende markten omgezet naar aandelen ontwikkelde markten.

In het najaar is de jaarlijkse Strategische Asset Allocatie (SAA) -studie uitgevoerd. Op basis van deze kwantitatieve studie en kwalitatieve overwegingen heeft het bestuur besloten om in het beleggingsplan 2025 geen wijzigingen aan te brengen in de normportefeuille.

In onderstaande tabel worden de strategische beleggingsmix en de toegestane bandbreedtes eind 2024 getoond.

Categorie	Strategisch gewicht	Bandbreedte
Matching portefeuille	56%	51% - 61%
Duration Matching & Geldmarkt Fondsen	37%	32% - 52%
Groene obligaties	5%	3% - 7%
Bedrijfsobligaties	6%	4% - 8%
Nederlandse hypotheek	8%	6% - 10%
Return portefeuille	44%	39% - 49%
Aandelen ontwikkelde markten	31,5%	26,5% - 36,5%
Beursgenoteerd vastgoed	10%	7,5% - 12,5%
Obligaties opkomende markten – lokale valuta	2,5%	0,5% - 4,5%
Liquide middelen	0%	-/-1% - 1,0%

Er is geen sprake van een actief tactische asset allocatie beleid. Ter beheersing van het risico is een mechanische herbalanceringsprocedure afgesproken. Dit betekent dat de beleggingsmix bij een overschrijding van de bandbreedtes wordt geherbalanceerd. In geval van heftige marktbevingen of andere uitzonderlijke omstandigheden kan het bestuur besluiten daarvan tijdelijk af te wijken. In 2024 is het herbalanceringsbeleid geëvalueerd, waarbij de herbalancering van de renteafdekking is toegevoegd.

Het fonds dekt strategisch 75% van het renterisico van de pensioenverplichtingen af. Het fonds bepaalt periodiek wat de gewenste eigenschappen van de totale vastrentende portefeuille zijn en stelt op basis hiervan de gewichten van de verschillende beleggingsfondsen vast. Voor de afdekking van het renterisico wordt gebruik gemaakt van de DMR fondsen en een geldmarkt fonds van de fiduciair beheerder. Daarnaast dragen ook de bedrijfsobligaties, groene obligaties en het Nederlandse hypotheekfonds bij aan de renteafdekking.

Halverwege december 2024 heeft het bestuur de fiduciair beheerder verzocht de mate van renteafdekking te verhogen naar 76,5% in anticipatie op de stijging van de verplichtingen door het toeslag besluit. De gerealiseerde mate van renteafdekking per eind december 2024 bedroeg 76,0% op basis van de niet-geïndexeerde kasstromen. Dit valt binnen de bandbreedtes van +/- 2,5% ten opzichte van de strategische renteafdekking (75%). Ter beheersing van het curverisico gelden bandbreedtes van 10%.

Het bestuur heeft valutabeleid opgesteld om het valutarisico te beperken. Het valutarisico van ontwikkelde landen wordt voor 75% afgedekt door gebruik te maken van beleggingsfondsen waarbij de valutarisico's binnen de fondsen worden afgedekt. Het valutarisico van opkomende landen wordt niet afgedekt.

Beleggingsmix ultimo december 2024

Onderstaande tabel toont de marktwaarde en samenstelling van de beleggingsportefeuille ultimo december 2024.

	(x € 1.000)	in %	Strategische mix in %
Matching portefeuille	255.240	55,9%	56,0%
Aandelen	144.660	31,7%	31,5%
Vastgoed	46.303	10,1%	10,0%
Obligaties opkomende markten	10.625	2,3%	2,5%
Liquide middelen	28	0,0%	0,0%
Totaal	456.856	100,0%	100,0%

De totale portefeuille behaalde een rendement van 9,8% (2023: 11,0%). Het benchmarkrendement bedroeg 9,7% (2023: 11,3%). In de onderstaande tabel staan de behaalde rendementen en de benchmarks. Er zaten grote verschillen tussen de rendementen op de verschillende beleggingscategorieën.

	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
	2024	2024	2023	2023
Matching portefeuille	5,2%	5,1%	6,1%	6,9%
Aandelen Ontwikkelde Markten	19,7%	19,6%	22,0%	22,2%
Aandelen Opkomende Markten (verkocht begin juni 2024)	6,1%	5,2%	3,5%	6,1%
Beursgenoteerd vastgoed	9,0%	8,2%	9,6%	8,7%
Obligaties opkomende markten	-/-0,4%	4,1%	14,7%	8,9%
Liquide middelen	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Totale portefeuille	9,8%	9,7%	11,0%	11,3%

De matching portefeuille, welke bestaat uit diverse beleggingsfondsen met daarin (deels groene) staats- en bedrijfsobligaties, posities in geldmarktfondsen en Nederlandse hypotheeklen, aangevuld met renteswaps voor de afdekking van het renterisico) behaalde een rendement van 5,2%. Het rendement van de portefeuille was nagenoeg in lijn met de benchmark.

De rendementen op de beleggingen in de return portefeuille, bestaande uit aandelen, beursgenoteerd vastgoed en obligaties opkomende markten waren, met uitzondering van de laatste categorie, positief in 2024. Het rendement van het vastgoedfonds was hoger dan de benchmark. Het aandelen opkomende markten fonds behaalde een kleine outperformance versus de benchmark, waar het obligaties opkomende markten fonds juist fors achterbleef. Het passieve aandelenfonds ontwikkelde markten presteerde conform verwachting in lijn met de benchmark. Het rendement op de totale portefeuille was 0,1%-punt hoger dan de benchmark. Dit kan worden verklaard door een positieve bijdrage van het allocatie-effect (het afwijken van de strategische wegen door marktontwikkelingen). Het selectie-effect (de prestatie van de gekozen beleggingen versus de benchmark) kende een neutrale bijdrage.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Actualisatie beleid in 2024

De ontwikkelingen op het vlak van MVB gaan snel. Dit wordt enerzijds gedreven door wettelijke en maatschappelijke ontwikkelingen, en anderzijds door innovatie in de markt voor beleggingsoplossingen. In 2024 heeft het fonds de eigen visie, overtuigingen, en ambitie ten aanzien van MVB opnieuw tegen het licht gehouden. De uitkomsten hiervan bevestigen in grote lijnen de in 2020 gekozen richting. De uitkomsten liggen bovendien grotendeels in lijn met de uitkomsten van het deelnemersonderzoek uit 2021 waarin een uitvraag is gedaan naar MVB. Het pensioenfonds heeft als ambitie een stap verder te gaan dan de wettelijke vereisten ten aanzien van duurzaamheid. Als institutionele belegger wil het fonds de rol vervullen van 'fast follower' wat inhoudt dat het fonds met oog op omvang, mogelijkheden en proportionaliteit een maatschappelijke bijdrage wil leveren via haar beleggingen en als actief aandeelhouder. Het pensioenfonds heeft de overtuiging dat rekening houden met duurzaamheid het risico-rendementsprofiel verbetert. Ten opzichte van het beleid uit 2020 is besloten om het thema 'Duurzame productie en consumptie' te vervangen door 'Mensenrechten en Arbeidsrechten'. Dit thema kwam bij de herijking van het beleid naar voren als één van de focus thema's voor het pensioenfonds en wordt door het bestuur gezien als een thema dat beter implementeerbaar is (bijvoorbeeld met behulp van uitsluiting en de jaarlijkse screening van ondernemingen die aantoonbaar en op grove wijze internationale normen schenden). Het in 2018 door het fonds ondertekende IMVB convenant, dat eind 2022 afliep, vormt nog steeds een belangrijk uitgangspunt voor het beleid.

Daarnaast heeft het fonds in 2024 de risicobeheercyclus doorlopen voor het identificeren en opnemen van ESG-risico's in het bestaande risicobeheersingsraamwerk en de eigen risicobeoordeling. De risicoanalyse richtte zich zowel op ESG-risico's met mogelijke financiële gevolgen voor het pensioenfonds als maatschappelijke gevolgen. De lijst met een beschrijving van de ESG-risico's is als bijlage opgenomen bij het MVB beleid. Het beleid is terug te vinden op de website van het fonds.

In het MVB-beleid hebben de thema's van het VN Global Compact en de OESO-richtlijnen een relevante en belangrijke plek en wordt extra nadruk gelegd op een aantal maatschappelijke thema's. In 2021 heeft SPAD het thema klimaatverandering nader geconcretiseerd. In 2022 zijn verdere stappen gezet in de besluitvorming en implementatie van het beleid. De beleggingen in aandelen ontwikkelde markten zijn overgeheveld naar het World Natural Capital PAB index fonds van Northern Trust. Dit fonds belegt in lijn met de klimaatbenchmark van MSCI om klimaatrisico's te reduceren en klimaat gerelateerd duurzaam beleggen te stimuleren. De benchmark verlaagt jaarlijks de blootstelling naar broeikasgasemissie met 7%, met een initiële reductie van 50%. De reductie is afgestemd op het 1,5 graden scenario van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). In 2023 zijn de vastgoedbeleggingen omgezet naar het Northern Trust Developed Real Estate ESG Climate Index Fund en is het fonds tevens begonnen met het beleggen in groene obligaties via het Goldman Sachs Green Bond Fund. Groene obligaties zijn vergelijkbaar met reguliere obligaties maar hebben tevens als doel een positieve impact te hebben op bijvoorbeeld het klimaat.

Sustainable Finance Disclosure (SFDR)

Voortvloeiend uit het Klimaatakkoord van Parijs (2015), is in 2018 door de Europese Commissie een actieplan voor verduurzaming van de Europese financiële markt gepubliceerd. Doelstelling van dit plan is om de financiële markten bij te laten dragen aan de energietransitie die benodigd is voor realisatie van de doelstellingen van het klimaatakkoord.

Het fonds valt onder de SFDR-Verordening, welke in verschillende stappen wordt geïmplementeerd. Sinds 2022 classificeert het pensioenfonds de pensioenregeling als een artikel 8 product. Hiermee geeft het fonds aan dat het ecologische en sociale kenmerken promoot. Vanaf januari 2023 stelt het pensioenfonds een precontractueel template (de PCD) via Pensioen 1-2-3 aan nieuwe deelnemers beschikbaar. Hierin staan de minimumvoorwaarden en waarborgen ten aanzien van het MVB-beleid van het pensioenfonds uiteengezet. Tevens heeft het fonds vanaf 2023 te maken met een jaarlijkse publicatieplicht van de zogenaamde periodieke rapportage (PD) in het jaarverslag over het voorgaande jaar, waarin de daadwerkelijk gerealiseerde MVB-kenmerken dienen te worden gerapporteerd. Op grond van artikel 4 rapporteert het fonds hoe wordt omgegaan met de belangrijkste ongunstige effecten. Vanaf 2023 publiceert het fonds een rapportage van 'ongunstige effecten van beleggingen op duurzaamheidsindicatoren' (de PAI-rapportage) op de website. Hierin wordt verslag gedaan van de kwantitatieve realisatie van deze ongunstige effecten alsmede een kwalitatieve beschrijving van deze grootheden, een vergelijking ten opzichte van voorgaande periode en een toelichting op de beheersmaatregelen die het fonds heeft genomen of zal nemen.

Uitvoering

Conform art. 135, lid 4 van de Pensioenwet dient het fonds in zijn bestuursverslag te vermelden op welke wijze in het beleggingsbeleid rekening wordt gehouden met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Omdat de beleggingen plaatsvinden middels beleggingsfondsen, heeft het fonds geen (directe) invloed op het beleid binnen deze fondsen. Het beleid ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen wordt daarom geïmplementeerd middels de selectie en (periodieke) beoordeling van de vermogensbeheerders en beleggingsfondsen waarin wordt belegd. Het fonds hanteert hierbij de volgende uitgangspunten:

- Het beleggingsbeleid voldoet aan de relevante wet- en regelgeving;
- Alle vermogensbeheerders dienen de United Nations Principles for Responsible Investment (UNPRI) te hebben ondertekend en ESG-factoren mee te nemen in het beleggingsbeleid;
- De vermogensbeheerders hanteren een uitsluitingsbeleid, gaan de dialoog aan met de bedrijven waarin zij beleggen en oefenen het stemrecht op aandelen uit (daar waar relevant gezien de beleggingscategorie).

Stemmen

Omdat het fonds via beleggingsfondsen in aandelen belegt, is het (mede-)eigenaar van een groot aantal bedrijven. De vermogensbeheerder van deze aandelenfondsen is Northern Trust (het aandelen opkomende markten fonds van JPMorgan is begin juni 2024 verkocht). Zij stemt namens het fonds op aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen in het beleggingsfonds. Northern Trust heeft binnen het World Natural Capital PAB Index Fund tijdens 877 aandeelhoudersvergaderingen gestemd op 12.548 agendapunten. Op 6% van de agendapunten heeft de beheerder tegen het agendavoorstel gestemd. Binnen het Northern Trust Developed Real Estate ESG Index Fund is tijdens 288 vergaderingen gestemd op 3.320 agendapunten, waarbij in 5% van de gevallen tegen is gestemd. (bron: <https://www.northerntrust.com/united-kingdom/what-we-do/investment-management/stewardship/proxy-voting-policies>)

Engagement

Northern Trust gaat de dialoog aan met een aantal bedrijven waarin wordt belegd ('engagement'). Het Northern Trust aandelenfonds is via Hermes EOS de dialoog aangegaan met bedrijven over thema's op het gebied van milieu, maatschappij, governance en strategie, risico en communicatie Northern Trust is aangesloten bij het initiatief Climate Action 100+, waarin beleggers samenwerken en zo meer invloed kunnen uitoefenen op het klimaatbeleid van bedrijven. Ook heeft Northern Trust het Net Zero Asset Managers Initiative ondertekend (per 13 januari 2025 is het initiatief opgeschort in verband met ontwikkelingen in de VS). Voor de belegging in het Euro Credit fonds geldt dat Robeco de dialoog aangaat met issuers waarvan uit de doorlopende monitoring blijkt dat ze internationale normen schenden. Dit is ook het geval bij de Green bonds beleggingen via GSAM.

Uitgesloten ondernemingen

Het pensioenfonds sluit uit op basis van de volgende criteria:

- Ondernemingen die op structurele en grove wijze thema's van het UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen of UNGP's schenden;
- Ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens, waaronder clustermunities, anti-persoonsmijnen, chemische-, biologische- en nucleaire wapens;
- Landen en ondernemingen waartegen een wapenembargo en/of sancties zijn uitgevaardigd door de Europese Unie en/of de Verenigde Naties.

Omdat het pensioenfonds belegt in beleggingsfondsen is het eigen uitsluitingsbeleid niet toepasbaar op deze beleggingen, maar beoordeelt het pensioenfonds bij de selectie van nieuwe beleggingsfondsen in welke mate het toegepaste uitsluitingsbeleid overeenkomt met de eigen beleidskeuzes. Bij de blootstelling naar uitgesloten ondernemingen in de portefeuille wordt een signaleringsgrens van 1% gehanteerd. Deze grens is niet overschreden.

Daarnaast hebben de beleggingsfondsen waarin het pensioenfonds belegt ook aanvullende uitsluitingscriteria. Het Northern Trust World Natural Capital PAB fonds en het Northern Trust Developed Real Estate ESG Climate Index Fund zijn passief beheerde beleggingen waarbij ESG-principes worden toegepast volgens een gedefinieerde reeks uitsluitingen. Producenten van controversiële wapens, civiele, cluster en conventionele wapens, schenders van internationale normen zoals VN Global Compact en de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen, gevangenen met winstoogmerk, tabaksproducenten en ondernemingen die betrokken zijn bij delving van steen- of bruinkolen, teerzanden, schalie-energie of actief zijn in Arctische gebieden worden uitgesloten. Daarnaast kennen beide fondsen een CO2 reductiedoelstelling ten opzichte van de standaard benchmark. Tenslotte worden nog enkele categorie specifieke uitsluitingscriteria toegepast. Op basis van het uitsluitingsbeleid van Robeco belegt het Euro Credit fonds niet in issuers van credits die internationale normen schenden en daarnaast sluit het verschillende activiteiten uit die een negatieve impact hebben op de maatschappij. Dit is tevens de situatie voor GSAM.

FINANCIËLE POSITIE

Dekkingsgraad en herstelplan

De financiële positie van het fonds wordt uitgedrukt in de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad. Alle beleidsmaatregelen worden gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraden over de afgelopen 12 maanden.

Per 31 december 2023 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 128,8%. Dit was hoger dan de op dat moment vereiste dekkingsgraad van 117,6%, zodat het fonds geen herstelplan in hoefde te dienen.

De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2024 is 133,9%. Dit is hoger dan de op dat moment vereiste dekkingsgraad van 117,3%. Het is daarom ook in 2025 niet nodig een herstelplan in te dienen.

De stijging van de actuele dekkingsgraad in 2024 van 128,6% naar 130,6% is voornamelijk het gevolg van de positieve beleggingsresultaten. De gedaalde marktrente heeft gezorgd voor een stijging van de technische voorzieningen. De totale stijging van de technische voorzieningen was kleiner dan de stijging van de beleggingen, met een hogere actuele dekkingsgraad tot gevolg.

Dekkingsgraad

	31-12-2024	31-12-2023	31-12 2022	31-12 2021	31-12 2020
	%	%	%	%	%
Actuele dekkingsgraad	130,6	128,6	124,1	132,6	122,6
Beleidsdekkingsgraad	133,9	128,8	133,7	130,4	115,9
Vereiste dekkingsgraad	117,3	117,6	117,8	116,4	115,2
Premiedekkingsgraad	121,6	127,7	89,2	84,4	91,4

De vereiste dekkingsgraad zoals voortvloeit uit de solvabiliteitsvoorschriften volgens de Pensioenwet bedraagt 117,3%. Ultimo 2024 is derhalve geen sprake van een tekortsituatie.

Actuariële analyse van het resultaat

De samenstelling van het resultaat over 2024 en 2023 en de wijzigingen daarin blijken uit het volgende overzicht (x €1.000):

	2024	2023
Beleggingsresultaat (inclusief wijziging RTS)	22.913	21.076
Premie en koopsommen	1.646	1.973
Kosten	-690	-571
Sterfte	2.169	-648
Resultaat op toeslagverlening	-12.051	-1.817
Wijziging actuariële grondslagen	-266	-629
Arbeidsongeschiktheid	-74	-156
Mutaties/diversen	291	24
Resultaat	13.938	19.252

Beleggingsresultaat (inclusief wijziging RTS)

Hieronder valt het behaalde directe en indirecte beleggingsrendement ad € 40.816 positief en de benodigde interest voor de verplichtingen ad € 11.115 negatief. Daarnaast had de daling van de rentetermijnstructuur in het boekjaar een verhogend effect op de verplichtingen van € 6.748.

Premie en koopsommen

Het resultaat op de premie bestaat uit het verschil tussen aan de ene kant de bijdragen zoals deze van de werkgevers en werknemers in het boekjaar worden ontvangen en aan de andere kant het voor de tijdsevenredige opbouw van de pensioenaanspraken benodigde bedrag. De doorsneepremie bedraagt 33,00% van de pensioengrondslag.

Sterfte

De algemene sterftekansen die volgen uit Prognosetafel AG2024 worden voor het fonds gecorrigeerd in verband met ervaringssterfte. In het verloop van de TV is per 31 december 2024 de omrekening naar de nieuwe correctiefactoren op de sterftekansen die voor mannelijke hoofdverzekerden en vrouwelijke medeverzekerden zijn berekend als het gemiddelde van de factoren voor de inkomensklassen "Hoog-Midden" en "Hoog" en voor vrouwelijke hoofdverzekerden en mannelijke medeverzekerden op basis van inkomensklasse "Hoog" volgens Mercer ES2024 (2023: Mercer ES2023). Het kan gesplitst worden in het resultaat langlevensrisico (€ 3.191 positief) en het resultaat overlijdensrisico (€ 1.022 negatief).

Kosten

Het resultaat op kosten bestaat uit de kosten voor Wtp, welke niet uit de premie gefinancierd worden.

Resultaat op toeslagverlening

In 2024 is een toeslag van 7,11% verleend aan de actieve deelnemers en een toeslag van 2,29% aan de inactieven, beiden per 1 januari 2025.

Kostendekkende premie, (gedempte) toetspremie en feitelijke premie

De kostendekkende, (gedempte) toetspremie en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt (x €1.000):

	2024	2023
Kostendekkende premie	9.758	9.073
Gedempte toetspremie	9.273	8.058
Feitelijke premie	10.066	9.776

De totale bijdrage van werkgever (6.711) en werknemers (3.355) bedraagt 33,00% (2023: 33,00%) van de pensioengrondslag.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt (x €1.000):

	2024	2023
Nominale pensioeninkoop op marktwaaarde	7.603	7.135
Opslag voor uitvoeringskosten	817	668
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	1.338	1.270
	<u>9.758</u>	<u>9.073</u>

De samenstelling van de (gedempte) toetspremie is als volgt (x €1.000):

	2024	2023
Nominale pensioeninkoop op marktwaarde	4.146	3.722
Opslag voor uitvoeringskosten	817	668
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	750	670
Bijdrage voorwaardelijke onderdelen	3.560	2.998
	<u>9.273</u>	<u>8.058</u>

RISICOPARAGRAAF

In deze paragraaf worden de risico's benoemd waaraan het fonds is blootgesteld. Hieronder volgt eerst een beschrijving van de voornaamste (financiële) risico's welke het fonds onderkent en vervolgens een beschrijving van de overige risico's welke door het fonds zijn geïdentificeerd.

Voornaamste risico's

Het bestuur heeft beleid opgesteld om het balansrisico te beheersen. In het beleid zijn triggers opgenomen om het strategisch beleggingsbeleid, waaronder ook de afdekking van het renterisico, eerder ter discussie te stellen dan de volgende ALM-studie. Deze triggers zijn in 2022 vastgesteld en worden elk kwartaal beoordeeld. In 2024 zijn geen triggers geraakt. De voornaamste risico's die het fonds onderkent zijn het renterisico en het zakelijke waardenrisico. Deze twee risico's zijn hieronder nader uitgewerkt.

Renterisico

Het fonds loopt renterisico doordat de waarde van de beleggingen anders op renteveranderingen reageert dan de waarde van de verplichtingen van het fonds. Het renterisico neemt af naarmate de looptijd van de beleggingen meer overeenkomt met de looptijd van de verplichtingen. Het bestuur heeft ervoor gekozen om het renterisico van de verplichtingen te beperken, maar niet geheel af te dekken teneinde ook in tijden van stijgende rente en inflatie over financiële middelen te beschikken ten behoeve van de toeslagverlening op de pensioenen. Op basis van het gekozen risicoprofiel wordt het renterisico van de pensioenverplichtingen voor 75% afgedekt (op marktwaarde).

Bij een niet volledige afdekking heeft een rentedaling een negatief effect op de dekkingsgraad en een rentestijging een positief effect. Ultimo 2024 was de gevoeligheid van de dekkingsgraad (op marktwaarde) voor renteveranderingen als volgt:

Rente	-/- 1,5%	-/- 1,0%	-/- 0,5%	0,0%	+ 0,5%	1,0%	+ 1,5%
Dekkingsgraad (op marktwaarde)	117%	121%	126%	131%	136%	141%	146%

De mate van renteafdekking per eind december 2024 bedraagt 76,0%, dit valt binnen de bandbreedtes van +/- 2,5% ten opzichte van de strategische renteafdekking (75%). Omdat de rente in 2024 licht is gedaald, heeft het renterisico een negatieve impact gehad op de dekkingsgraad (op marktwaarde). Het feitelijk rendement van de matching portefeuille was in lijn met de doelstelling. Jaarlijks voert de BAC een check uit of het renterisico op adequate wijze wordt beheerst. Het fonds heeft het risicobeleid inzake renterisico in 2024 niet aangepast.

In het rapport van de waarmede actuaris wordt als onderdeel van de berekening van het vereist eigen vermogen (VEV) 70,1% als renteafdekking gerapporteerd. Deze uitkomst komt niet overeen met het hierboven genoemde percentage van 76,0%, welke afkomstig is uit de rapportage van de fiduciair beheerder. De afwijking wordt verklaard doordat in de VEV berekening is uitgegaan van geïndexeerde kasstromen en de fiduciair beheerder heeft gerapporteerd op basis van niet-geïndexeerde kasstromen, en door verschillen in berekeningsmethodiek tussen beide partijen.

Zakelijke waardenrisico

Het marktrisico is het risico dat de waarde van de beleggingen verandert als gevolg van wijzigingen in marktprijzen. Het zakelijke waardenrisico heeft betrekking op het marktrisico van de portefeuille zakelijke waarden. Vanuit de verwachting van een positieve beloning voor dit risico op de lange termijn, wordt het zakelijke waardenrisico bewust aangegaan. In de ALM-studie en de jaarlijkse SAA-studie wordt de omvang van de allocatie naar zakelijke waarden bepaald en/of herijkt en nader ingevuld aan de hand van het gekozen risicoprofiel. De belangrijkste beheersmaatregelen zijn spreiding (diversificatie) van de portefeuille over beleggingscategorieën en regio's en het hanteren van bandbreedtes om de strategische gewichten.

Ultimo 2024 was de gevoeligheid van de dekkingsgraad (op marktwaarde) voor veranderingen in de marktwaarde van de zakelijke waarden als volgt:

Zakelijke waarden	-/- 40%	-/- 20%	-/- 10%	0,0%	+ 10%	+ 20%	+ 40%
Dekkingsgraad (op marktwaarde)	107%	119%	125%	131%	136%	142%	154%

Eens in de drie jaar wordt middels een ALM-studie het beleggingsbeleid afgestemd op de risicohouding en de pensioenverplichtingen op de lange termijn. In 2024 is het risicoprofiel van de beleggingen herijkt op niveau van de hoofdcategorieën. Op basis van de ALM-resultaten is besloten het risicoprofiel gelijk te houden. De uitkomsten van de eind 2024 uitgevoerde reguliere SAA-studie, waarbij juist binnen de hoofdcategorieën de verdere invulling wordt geoptimaliseerd, gaven ook geen aanleiding om wijzigingen in de normportefeuille voor 2025 aan te brengen. De normportefeuille heeft evenwel in 2024 een wijziging ondergaan. De wijziging betrof het afscheid van aandelen opkomende markten als gevolg van een negatief eindoordeel op de beleggingscategorie. Een tussentijdse SAA-analyse heeft aangetoond dat met de omzetting naar aandelen ontwikkelde markten de portefeuillekarakteristieken (verwacht rendement en tracking error) nagenoeg gelijk blijven. In 2024 heeft de zakelijke waarden portefeuille een rendement behaald van 15,9%. In het hoofdstuk vermogensbeheer en vermogenspositie (vanaf p. 35) wordt beschreven hoe de beleggingsportefeuille eind 2024 was samengesteld en hoe de verschillende beleggingen gepresteerd hebben. Het beleggingsbeleid is erop gericht om de doelstellingen waar te maken.

Voor zakelijke waarden was 2024 een goed beleggingsjaar. Maar aan beleggen kleven ook risico's. Het fonds houdt hier rekening mee in het beleid. In 2024 is het risicobeleid niet aangepast naar aanleiding van de werkelijke impact van het zakelijke waardenrisico op het fonds.

Overige risico's

Het bestuur onderkent onder andere de volgende overige financiële en niet-financiële risico's:

Inflatierisico

Het fonds loopt inflatierisico doordat de waarde van de geïndexeerde pensioentoezeggingen anders op inflatieveranderingen reageert dan de waarde van de beleggingen. Met betrekking tot de toeslagambitie van het fonds is het risico dat de verandering van de pensioenvoorzieningen als gevolg van inflatie niet gecompenseerd wordt door een waardeverandering van de beleggingen. De toeslagambitie wordt in de ALM-studie getoetst. De haalbaarheidstoets verschaft inzicht in de verwachte toeslagrealisatie. Het beleggingsbeleid bevat geen instrumenten die specifiek tot doel hebben het inflatierisico af te dekken.

Valutarisico

De waarde van beleggingen kan veranderen door schommelingen in de wisselkoersen ten opzichte van de euro. Het bestuur heeft valutabeleid opgesteld om het valutarisico te beperken:

- om het balansrisico te minimaliseren wordt het valutarisico van ontwikkelde landen voor 75% afgedekt (uniform afdekkingspercentage);
- er geldt een bandbreedte van 60% - 80% rondom de gewenste afdekking van 75%;
- het valutarisico van opkomende landen wordt niet afgedekt om beleggingstechnische redenen, de mindere liquiditeit en kosten.

Om het gewenste afdekkingspercentage van 75% te realiseren wordt een combinatie van EUR hedged en unhedged share classes van een of meerdere fonds(-en) in de gewenste verhouding met elkaar gecombineerd. Door middel van de risicorapportage wordt het valutarisico inzichtelijk gemaakt. Bovendien voert de BAC jaarlijks een check uit op de werking van het valutabeleid.

Kredietrisico

Onder kredietrisico wordt verstaan het risico dat een verlies optreedt als een kredietnemer zijn afgesproken betalingen niet nakomt of dat de kredietwaardigheid van een kredietnemer afneemt. Uit rendementsoverwegingen bevat de portefeuille bewust kredietrisico. Er wordt een allocatie bepaald naar vastrentende waarden die aansluit bij het gekozen risicoprofiel. De benchmarkkeuze, zoals ten aanzien van de spreiding over categorieën en debiteuren, is hierbij van belang. Door middel van de risicorapportage wordt het kredietrisico inzichtelijk gemaakt. Voorafgaand aan de selectie van een fondsmanager stelt het bestuur de randvoorwaarden vast t.a.v. landen en/of sectoren en de kredietwaardigheidsratings.

Tegenpartijrisico

Bij het aangaan van transacties met externe partijen (o.a. derivatenposities en het gebruik van securities lending) wordt exposure opgebouwd bij tegenpartijen. Een faillissement van een tegenpartij kan tot verliezen leiden. Het fonds neemt zelf geen derivatenposities in. Wel wordt binnen de beleggingsfondsen in derivaten gehandeld. Bij het afsluiten van de renteswaps wordt gebruik gemaakt van central clearing. Het tegenpartijrisico wordt binnen de beleggingsfondsen beheerst met behulp van restricties op de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van exposure over verschillende tegenpartijen en het maken van afspraken over de hoogte en kwaliteit van het onderpand.

Liquiditeitsrisico

Onder liquiditeitsrisico wordt verstaan het risico dat het fonds niet op korte termijn aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. De verwachte premie-inkomsten voor de komende jaren zijn lager dan de verwachte uitkeringen. Het fonds heeft een liquiditeitsbeleid vastgesteld om te allen tijde op korte termijn over voldoende liquiditeit te beschikken voor het betalen van de pensioenuitkeringen en het voldoen aan de financieringsverplichtingen vanuit de beleggingen. Het fonds acht het liquiditeitsrisico beperkt, omdat participaties in de beleggingsfondsen, met uitzondering van het hypotheekfonds, op dagbasis verhandelbaar zijn en er dus op korte termijn middelen vrijgemaakt kunnen worden. Voorts is ook van belang dat onderpandbehoefte uit hoofde van derivatenposities binnen de beleggingsfondsen worden opgevangen. In dat kader voert de BAC jaarlijks een check uit of de beheersmaatregelen binnen de LDI fondsen (of in stress scenario's voldoende onderpand beschikbaar is voor de rentederivaten) naar behoren functioneren.

Concentratierisico

Door gebrekkige spreiding kan concentratierisico ontstaan waarbij verliezen optreden doordat een te grote gevoeligheid bestaat naar één regio, sector of marktpartij. Bij het opstellen van het beleggingsbeleid wordt derhalve gediversifieerd over beleggingscategorieën, regio's, sectoren en individuele namen. Door middel van de risicorapportage wordt het concentratierisico inzichtelijk gemaakt.

Actief risico

Het risico dat een vermogensbeheerder door het voeren van een actief beleggingsbeleid een lager portefeuillerendement behaalt dan het rendement op de benchmark. Het grootste deel van de portefeuille wordt passief belegd. Voor aandelen ontwikkelde markten en beursgenoteerd vastgoed is omwille van duurzaamheidsintegratie gekozen voor passieve oplossingen met (customized) ESG-indices. Voor de actief beheerde beleggingsinstellingen wordt het actief risico beheerst door een grens te stellen aan de mate van afwijking, ofwel een maximale tracking error te hanteren. In de berekening van het Vereist Eigen Vermogen wordt actief risico meegenomen.

Klimaatrisico & ESG-risico

Het risico dat klimaatveranderingen een negatieve invloed hebben op de waarde van (delen van) de beleggingsportefeuille. Als onderdeel van de ALM-studie 2024 zijn DNB klimaatscenario's doorgerekend. Hierbij worden de transitierisico's in kaart gebracht door middel van een klimaatstresstest met vier scenario's. De onzekerheden rondom klimaatontwikkelingen en de energietransitie zijn immers groot. De uitkomsten van deze scenario's geven het fonds meer inzicht in de mogelijke ontwikkeling van de financiële positie bij een disruptieve energietransitie. De DNB stress-test resultaten tonen aan dat het fonds het meest gevoelig is voor het zogenaamde DNB 'double shock' scenario. Portefeuillerisico's inzake klimaatverandering kunnen gemitigeerd worden door effectief en betrouwbaar ESG beleid te implementeren, met name als het gaat om de energie transitierisico's en de fysieke effecten van klimaatverandering. Het bestuur heeft het klimaatrisico tevens opgenomen in de eigenrisicobeoordeling van het fonds als onderdeel van de analyse naar nieuwe en opkomende risico's welke het pensioenfonds kunnen bedreigen. Het bestuur concludeerde dat zowel de spreiding van beleggingen over categorieën, sectoren, regio's en ondernemingen als de investeringen in specifieke ESG-fondsen bijdragen aan het beperken van de impact van klimaatrisico's. Daarnaast heeft het pensioenfonds een uitgebreidere ESG-risicoanalyse uitgevoerd, waarin niet alleen milieu/klimaatrisico's zijn meegenomen, maar ook sociale en governance aspecten. Dit zijn tevens aspecten waaraan financiële, maatschappelijke en reputatierisico's zijn verbonden. Ook hiervoor heeft het pensioenfonds beheersmaatregelen getroffen in het MVB-beleid.

Operationeel risico

Operationeel risico met betrekking tot het beleggingsbeleid bestaat uit operationele fouten bij de fiduciair beheerder en fondsmanagers (buiten het mandaat handelen of het verrichten van onjuiste betalingen), frauderisico's, settlementrisico's en operationele fouten bij het fonds zelf (zoals het verrichten van onjuiste transacties). Het fonds stelt hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken. Het fonds ontvangt ieder kwartaal van de fiduciair manager een rapport over de niet-financiële risico's en jaarlijks een ISAE 3402 rapport. Bij de fondsmanagers worden ieder kwartaal compliance statements opgevraagd. Het bestuur van het fonds waarborgt de beheersing van het operationeel risico onder meer via de risicoanalyse, het uitbestedingsbeleid en de jaarlijkse evaluatie van de fiduciair beheerder en de monitoring van de fondsmanagers door XIG.

Het fonds mitigeert en beheerst de fraude- en corruptierisico's meer specifiek door zowel op organisatie- als procesniveau beheersmaatregelen in te richten. De sleutelfunctiehouder risicobeheer rapporteert jaarlijks over de Systematische Integriteitsrisicoanalyse (SIRA) die vervolgens door het bestuur is vastgesteld, alsmede wordt de SIRA van uitbestedingspartijen beoordeeld. Met betrekking tot deze risicogebieden beschouwen wij de volgende risico's als onze voornaamste risico's en onzekerheden. Daarbij worden tevens de voornaamste bijbehorende beheersingsmaatregelen en de effectiviteit van deze maatregelen vermeld:

- Onrechtmatige onttrekking van middelen aan organisatie en betaling voor niet geleverde diensten: Het fonds beschikt over een integriteitsbeleid, gedragscode en klokkenluidersregeling. Iedere verbonden persoon van het pensioenfonds dient over de naleving van de gedragscode jaarlijks een verklaring af te leggen aan de compliance officer, die hierover ten minste jaarlijks aan het bestuur rapporteert. De effectiviteit van al deze maatregelen gezamenlijk wordt door het bestuur als 'hoog' ingeschat.
- Onrechtmatige onttrekking van middelen bij uitbestedingspartijen: Het bestuur heeft bij het selectieproces van deze partijen aandacht besteed aan de beheersingsmaatregelen om frauderisico te beperken en er zijn afspraken gemaakt over de rapportage door uitbestedingspartijen over (fraude-)incidenten. De door de uitbestedingspartijen gebruikte procuratieregeling en het elektronisch bankieren vereisen toepassing van het vierogenprincipe. Daarnaast beoordeelt het bestuur jaarlijks de ISAE 3402-rapportage van de belangrijkste uitbestedingspartijen. Deze rapportage geeft een beschrijving van de interne beheersingsmaatregelen en het risicobeheersingsraamwerk en bevat een controleverklaring van de externe accountant van deze partijen. De effectiviteit van deze maatregelen wordt door het bestuur als 'gemiddeld' ingeschat.
- Functionarissen van het fonds kunnen geld, goederen of diensten verkrijgen van derde partijen, waarmee de derde partij oneerlijke (zakelijke) voordeel poogt te behalen: Het fonds volgt een selectieproces en uitbestedingsbeleid, waarna bestuursbesluiten worden genomen door een meerderheid van het bestuur. Verder bepalen de statuten van het fonds dat de voorzitter en secretaris gezamenlijk het fonds tegenover derden binden, dus toepassing van het vierogen-principe. De effectiviteit van al deze maatregelen gezamenlijk wordt door het bestuur als 'hoog' ingeschat.

Na de genoemde maatregelen schat het bestuur in dat de 'impact' van een mogelijke fraude of corruptie beperkt is, dat wil zeggen dat het bestuur inschat dat de financiële schade beperkt is. Andere risico's die zijn beoordeeld zijn cybercrime en maatschappelijk onbetamelijk gedrag. De kans dat deze risico's zich manifesteren is beperkt (na beheersingsmaatregelen) maar schade kan aanzienlijk zijn. Het bestuur heeft de risico's vastgesteld en geaccepteerd.

Actuariële risico's

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van lang leven, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Bij de berekening van de pensioenverplichtingen moet een voorspelling worden gedaan over het aantal jaren dat het pensioen vanaf de ingangsdatum wordt uitgekeerd. Als de levensverwachting stijgt, betekent dit dat er langer pensioen uitgekeerd moet worden (het zogeheten lang levenrisico). Hiervoor moet dan extra geld worden gereserveerd. Bij de berekeningen wordt gebruik gemaakt van de voorspellingen die door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG) worden gepubliceerd.

Het fonds hanteert sinds 30 november 2024 de meest recente Prognosetafel AG2024. Hierbij wordt met ingang van 31 december 2022 een correctiefactor gehanteerd gebaseerd op het gemiddelde van de inkomenscategorie "Hoog-Midden" en "Hoog" (niveau 2023) van Mercer. Door toepassing van deze AG-prognosetafel met een adequate correctiefactor voor ervaringssterfte wordt rekening gehouden met de thans waarschijnlijk geachte toekomstige stijging van de levensverwachting.

Het overlijdensrisico betreft het risico dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen en het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het toekennen van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Het bestuur heeft gekozen voor volledige herverzekering van deze risico's. Per 1 januari 2017 is een (nieuw) contract met Zwitserleven te Amstelveen afgesloten met een looptijd tot 31 december 2019. Het betreft een contract voor herverzekering van het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico, met winstdeling. Dit contract is per 1 januari 2020 verlengd voor een looptijd van vijf jaar. Vanaf 1 januari 2025 is een nieuw contract afgesloten bij ElipsLife.

Uitbestedingsrisico's

Het uitbestedingsrisico bevat onder meer het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de uitbestede werkzaamheden wordt geschaad. Voor het fonds bestaat het uitbestedingsrisico vooral uit het risico dat de uitvoerder niet handelt volgens het verstrekte mandaat. Er kan daarnaast sprake zijn van operationele risico's bij de uitvoerder, bijvoorbeeld als gevolg van falende interne processen. Een specifiek risico dat wordt onderkent is het IT risico. Veranderingen als gevolg van de implementatie van een nieuw systeem bij APS en de implementatie van de WtP, hebben de volledige aandacht van het fonds. Het fonds volgt dit project nauwgezet en is in continue overleg met APS om voortgang en risico's te monitoren. Het fonds onderkent tevens dat er sprake kan zijn van een compliance of juridisch risico, bijvoorbeeld doordat de uitvoerder niet op de hoogte is van wijzigende wet- of regelgeving dan wel een reputatierisico als gevolg van onjuiste uitingen door de uitvoerder. Door middel van het uitbestedingsbeleid van het fonds worden dergelijke risico's beheerst, bijvoorbeeld door het eisen van een ISAE 3402 rapportage of vergelijkbare zekerheden, het maken van afspraken in de uitbestedingsovereenkomst en de SLA en het zorgdragen voor voldoende countervailing power aan de zijde van het bestuur.

Het bestuur van het fonds toetst regelmatig of de manier waarop de uitbestede activiteiten of processen worden uitgevoerd in overeenstemming is met de gemaakte afspraken. Het bestuur doet dit onder meer door middel van het monitoren van de uitvoerders door middel van een jaarlijkse review van de ISAE 3402 verklaringen volgens een vast format en onder meer door de uitvoerders zo nodig te laten rapporteren over de stand van zaken met betrekking tot de aanbevolen verbeteringen in de ISAE 3402 verklaring. Verder wordt beschikt over maandelijks en/of kwartaalrapportages van de uitvoerders, waarbij naast de gebruikelijke informatie ook periodiek wordt gerapporteerd over klachten en incidenten.

Compliance risico's

Het compliance risico omvat het risico dat niet of niet tijdig de consequenties van veranderende wet- en regelgeving wordt onderkend, waardoor wet- en regelgeving op onderdelen wordt overtreden. Daarnaast omvat het ook het risico dat interne regelgeving, zoals de gedragscode en de beleggingsrichtlijnen, niet wordt nageleefd. Beheersing hiervan vindt plaats door het maken van afspraken in de uitvoeringsovereenkomsten met de uitvoeringsorganisatie over de inrichting en naleving van compliance aldaar. Daarnaast heeft het fonds een eigen compliance officer aangesteld, die toeziet op de naleving van de gedragscode door onder meer het bestuur van het fonds. Achmea Pensioenservices N.V. en GSAM kennen hun eigen gedragscode en hebben een eigen compliance officer. Het bestuur heeft zich op de hoogte gesteld van deze gedragscodes. Jaarlijks worden bij de uitvoerders complianceverklaringen opgevraagd.

Eigen Risico Beoordeling

Conform het beleid van het fonds moet eenmaal per drie jaar een integrale eigenrisicobeoordeling (ERB) uitgevoerd worden. De ERB gaat in op financiële, niet-financiële en opkomende risico's. In 2024 is de ERB opnieuw uitgevoerd en aan DNB verstrekt. Het bestuur heeft tijdens de centrale vraag geformuleerd: "Welke bestaande en opkomende risico's zijn bepalend voor de strategie en bedrijfsvoering van SPAD en worden deze (vanuit een effectief risicobeheersysteem) adequaat beheerst?" De volgende risico's zijn hierbij als meest bepalend voor de strategie en bedrijfsvoering van het fonds beoordeeld:

- Transitie Wet toekomst pensioenen (Wtp);
- Datakwaliteit en -governance;
- Juridisch- en Compliance risico;
- Renterisico;
- IT risico Pensioenbeheer;
- Uitbestedingsrisico Pensioenbeheer; en
- klimaat risico

Het bestuur is van oordeel dat deze risico's dusdanig worden beheerst dat het netto risico binnen de financiële risicohouding en risicobereidheid blijft. Dat maakt dat vanuit een effectief risicobeheersysteem, de voor de strategie en bedrijfsvoering van SPAD bepalende risico's adequaat worden beheerst. Het bestuur ziet geen noodzaak tot aanvullende maatregelen. Het fonds heeft begin 2025 de Digital Operational Resilience Act (DORA), die nieuwe eisen stelt aan de digitale weerbaarheid van financiële entiteiten, geïmplementeerd.

VERWACHT EN GEPLAND VOOR 2025

Implementatie Wet toekomst pensioenen

Het jaar 2025 zal voor het pensioenfonds in het teken staan van stabiliteit en verdere voorbereiding op de implementatie van de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Sociale partners hebben eind 2024 hun besluitvorming afgerond, waardoor nu duidelijk is hoe de nieuwe pensioenregeling van Avery Dennison eruit zal zien. Dit markeert een belangrijke stap in de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, dat sinds 1 juli 2023 van kracht is.

Het pensioenfonds zal de voorstellen van sociale partners toetsen op uitvoerbaarheid en beoordelen of deze leiden tot een evenwichtige overgang naar de nieuwe pensioenregeling voor de gehele fondspopulatie. In 2023 en 2024 heeft het bestuur al veel voorbereidende werkzaamheden verricht, waaronder de verdeling van het vermogen bij het invaren, het onderzoeken van de risicobereidheid en het vaststellen van de risicohouding, de inrichting van het beleggingsbeleid en de pensioen- en vermogensbeheeradministratie.

De overgang naar het nieuwe stelsel blijft een complexe uitdaging voor alle pensioenfondsen. Gaandeweg wordt steeds duidelijker waar aandacht aan moet worden besteed en wat de beste manier is om de verschillende aspecten van de nieuwe pensioenregeling op een correcte, efficiënte en beheerste wijze te implementeren. Het bestuur voorziet dat 2025 in het teken zal staan van verdere uitwerking en implementatie, waarbij nauwe samenwerking met sociale partners en toezichthouders essentieel zal zijn.

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Avery Dennison heeft het bestuursverslag 2024 vastgesteld in de vergadering van 10 juni 2025.

Oegstgeest, 10 juni 2025

Stichting Pensioenfonds Avery Dennison
Het bestuur

H N. van Gijn
voorzitter

R.J. Tolk
secretaris

E. Voskuilen
bestuurslid

E.C. Megchelse
bestuurslid

S. van de Bor
bestuurslid

H.L. Ewalds
bestuurslid

C OORDEEL VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN

VERSLAG VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN

1. Hoofdtaken verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan (VO) bestaat uit 3 leden die werkgever, werknemers en gepensioneerden vertegenwoordigen. De leden van het VO zijn in verschillende jaren toegetreden, door middel van getrapte toe- en uittreding van leden, webinars, cursussen en andere bronnen waarborgt het VO een voldoende kennisniveau.

Het VO heeft als taak een oordeel te geven over het handelen van het bestuur van Stichting Pensioenfonds Avery Dennison (SPAD), over het door het bestuur gevoerde beleid en over beleidskeuzes voor de toekomst. Het VO richt zich bij het vormen van een oordeel op het door het bestuur gevoerde beleid of vastgestelde beleidsvoornemens en de belangenafwegingen die hierover binnen het bestuur plaatsvinden. Het VO let erop dat het bestuur een evenwichtige belangenafweging heeft gemaakt voor alle belanghebbenden. De belanghebbenden zijn de medewerkers van Avery Dennison, de gewezen deelnemers en de gepensioneerden.

Naast haar taak om verantwoording af te nemen, heeft het VO een aantal wettelijke adviesrechten. Deze hebben betrekking op verschillende gebieden, waaronder: beloningsbeleid, vorm en inrichting van het intern toezicht, communicatiebeleid, klachten- en geschillenprocedure, samenstelling van de premie, de uitvoeringsovereenkomst en continuïteits- vraagstukken. In de transitieperiode onder de Wet Toekomst Pensioenen ("Wtp") krijgt het VO een extra taak. Het VO heeft in dit kader een verzaamd adviesrecht op het besluit tot invaren. Invaren is het omzetten van de huidige aanspraken en rechten naar individuele vermogens in overeenstemming met de nieuwe regeling.

Gedurende 2024 heeft het VO verzocht om het proces voor aanbevelingen voor het aanstellen van leden van de visitatiecommissie in lijn te brengen met de Code Pensioenfonds. Dit is ook gebeurd en in 2024 heeft het VO de eerste voordracht gedaan.

2. Activiteiten/bronnen voor oordeelsvorming

Vanwege de complexiteit van de invoering van de Wtp en omdat het VO het verzwaarde adviesrecht zeer serieus neemt, heeft het VO een adviseur, Milliman, in de hand genomen om het VO te begeleiden bij de advisering over de transitie.

Het VO heeft de volgende overleggen gevoerd inzake (de activiteiten in) het jaar 2024:

Elke laatste dinsdag van de maand	Overleg VO Intern
Elke laatste dinsdag van de maand	Overleg Milliman en VO (vanaf 2 december 2024)
1 februari 2024	Digitaal overleg VO - bestuur SPAD Wtp
19 april 2024	Overleg bestuur SPAD en VO verantwoording 2023
24 mei 2024	Overleg VO en bestuur SPAD inzake jaarwerk 2023
31 mei 2024	Call Wtp kwartaaloverleg bestuur SPAD en VO (inclusief Milliman)
3 juli 2024	Overleg bestuur SPAD en VO risicohouding (inclusief Milliman)
9 oktober 2024	Call Wtp kwartaaloverleg bestuur SPAD en VO (inclusief Milliman)
23 oktober 2024	Wtp overleg bestuur SPAD en VO (inclusief Milliman)
November 2024	Gesprekken voordracht visitatiecommissie lid

Daarnaast heeft het VO aan de volgende kennissessies/ cursussen deelgenomen:

SPO Perform	Leerpap invaren - Wtp
Mens&Kennis	Zelfevaluatie
Pensioenfederatie	Bijeenkomst voor verantwoordingsorganen

3. *Uitgebrachte adviezen*

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2024 deze adviezen uitgebracht:

Advies over	datum advies	strekking advies	datum reactie bestuur	datum aanvraag
Wtp - Methodiek invaren (voorlopig advies)	20-02-2024	positief	geen reactie	09-02-2024

3.1 *Oordeel over beleid en uitvoering over 2024*

Het VO heeft de samenwerking als prettig ervaren. Elk kwartaal heeft het VO overleg met het bestuur inzake de Wtp. Het VO merkte op dat tijdens deze vergaderingen vaak te algemene informatie werd gegeven en heeft het bestuur gevraagd om het VO tijdig in meer detail te informeren en van relevante informatie te voorzien. In de afgelopen vergaderingen heeft het bestuur hieraan voldaan.

Het VO waardeert dat zij door het bestuur voor de kennissessies over Wtp wordt uitgenodigd. Het VO heeft het jaarverslag en andere documenten doorgenomen en oordeelt op basis van deze stukken, en bovengenoemde, positief over het beleid en de uitvoering in 2024.

3.2 *Bevindingen over (voorgenomen) beleid en uitvoering waarop het oordeel is gebaseerd*

Kijkend naar het beleggingsbeleid en uitvoeringskosten wordt duidelijk gekeken naar beoogd en feitelijk resultaat en of dit door beïnvloedbare of niet beïnvloedbare oorzaken komt. Zoals het behaalde vermogensresultaat ten opzichte van de benchmark, het invoeren van maatschappelijk verantwoord beleggen en de analyse van de uitvoeringskosten.

Wat betreft de AVG heeft het pensioenfonds enkele procedurele onvolkomenheden geconstateerd en geoordeeld dat deze op adequate wijze door de verwerker zijn signaleerd en geadresseerd. Er was geen sprake van een materieel risico voor het fonds of de betrokkenen. Ook wat betreft de datakwaliteit heeft het bestuur ons inziens de juiste stappen genomen om deze te waarborgen.

Op basis van de gevoerde gesprekken, de aan haar ter beschikking gestelde informatie en de opvolging van het bestuur aan het deelnemersonderzoek komt het VO tot een positief oordeel met betrekking tot het handelen van het bestuur, het in acht nemen van een evenwichtige belangenafweging en het gevoerde beleid in 2024.

3.3 Aanbevelingen aan het bestuur

Op basis van het oordeel en de bevindingen over 2024 doet het VO deze aanbevelingen aan het bestuur:

Onderwerp	Aanbeveling VO
Uitvoeringskosten	De kosten per deelnemer zijn in 2024 wederom gestegen. Dit wordt veroorzaakt door Wtp-gerelateerde kosten. De kosten per deelnemer zijn meer dan dubbel zo hoog dan de benchmark. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de verdeling van de kosten over het aantal deelnemers. Wij zijn een klein fonds. Het VO adviseert het bestuur de kosten per deelnemer te monitoren, met name in het kader van de Wtp-transitie.
Wtp	Het bestuur en het VO hebben nauw contact over de transitie onder de Wtp. Het VO is tevreden over de betrokkenheid in kennissessies en de informatievoorziening van het bestuur. Het VO raadt het bestuur aan om de uitvoerbaarheid en tijdslijnen bij haar serviceproviders te monitoren, het VO tijdig van ontwikkelingen op de hoogte te stellen en ook alternatieven te onderzoeken.
Bezetting	Het VO merkt op dat het voor de verschillende organen van SPAD (het bestuur, BAC en VO) moeilijk is om voldoende (geschikte) bemensing te vinden. Dit wordt deels veroorzaakt door de internationale populatie (taalbarrière) en deels doordat de functies dienen te worden gecombineerd met de eigenlijke functie van de werknemers. Het aantal termijnen van een aantal bestuurders overschrijdt de termijnen uit de Code Pensioenfondsen. In de optiek van het VO is het waarborgen van kennis en continuïteit belangrijker dan het hanteren van deze termijnen. Desondanks, raadt het VO wel aan om de bezettingsmogelijkheden voor de toekomst te monitoren.

3.4 Aandachtsgebieden 2025

Voor het jaar 2025 voorziet het VO verschillende aandachtsgebieden, waarvan het meest relevante onderwerp de transitie onder de Wtp zal zijn. Onder andere de datakwaliteit en (de manier van) invaren. In 2024 heeft het VO het eerste advies gegeven. Zij verwacht in 2025 meer adviesaanvragen in dit kader te ontvangen.

Oegstgeest, 26 mei 2025

Het verantwoordingsorgaan

Sabrina van Heijningen
Voorzitter namens werknemers

Maarten Eddes
namens werkgever

Bert Roelofs
namens gepensioneerden

Reactie van het bestuur:

Het bestuur dankt het VO voor het positieve oordeel over het gevoerde beleid en de uitvoering in 2024.

Wij waarderen de constructieve samenwerking en de betrokken inzet van het VO, met name in het kader van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. De inbreng van het VO, zowel in de overleggen als via de adviezen en aanbevelingen, draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging.

Het bestuur herkent de benoemde aandachtspunten en aanbevelingen. Wij zullen de uitvoeringskosten en de uitvoerbaarheid van de Wtp-transitie nauwkeurig blijven monitoren en het VO tijdig en transparant blijven informeren. Ook ten aanzien van de toekomstige bezetting blijven wij alert, met het oog op continuïteit en deskundigheid binnen de fondsorganen.

Wij zien uit naar het vervolg van de samenwerking in 2025.

D   VERSLAG VAN DE VISITATIECOMMISSIE

VERSLAG VAN DE VISITATIECOMMISSIE

Samenvatting verslag van de visitatiecommissie

De visitatiecommissie (hierna VC) heeft haar rapport opgesteld met bevindingen, oordelen en aanbevelingen naar aanleiding van haar onderzoek naar het functioneren van het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Avery Dennison over het jaar 2024. De taak van de VC bestaat uit het toezicht houden op het beleid van het bestuur van het fonds, op de algemene gang van zaken in het fonds en het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Het rapport is tot stand gekomen met inachtneming van het gestelde in de nieuwe Code Pensioenfonds die per 2024 van kracht is.

Deze samenvatting bevat de belangrijkste aanbevelingen van de VC. Voor een volledig overzicht van de bevindingen, oordelen en aanbevelingen verwijst de VC naar het visitatierapport over het kalenderjaar 2024.

Governance

De VC vindt dat het bestuur de governance goed heeft ingericht met sleutelfunctiehouders, verschillende commissies en werkgroepen ter ondersteuning van de besluitvorming en proces rond WTP.

Uit de gesprekken met het bestuur en de verschillende betrokkenen blijkt dat het bestuur goede controle heeft op de materie en noodzakelijke processen goed beheerst. Het proces van risicobeheersing is naar de mening van de VC goed ingericht en functioneert goed met behulp van een risicocommissie en de door de commissie opgeleverde verslagen en rapportages. Het bestuur heeft in 2024 aandacht besteed aan de nieuwe Code Pensioenfonds 2024.

De VC vindt dat er een goede balans is in het bestuur tussen lang zittende bestuursleden met veel ervaring en bestuursleden die met een frisse blik naar het fonds kunnen kijken. Wel constateert de VC dat een aantal bestuursleden de maximale termijn zoals gesteld in de Code Pensioenfonds overschrijden. Het bestuur motiveert duidelijk in lijn met de Code waarom zij een overschrijding van termijnen in bepaalde gevallen verantwoord vindt, desalniettemin adviseert de VC om een duidelijk plan op te stellen voor de invulling van het bestuur de komende jaren.

De VC ziet dat voldoende expertise binnen het bestuur aanwezig is op de verschillende aandachtsgebieden. Ten behoeve van de planning voor Wtp en het zorgen voor een succesvolle overgang, heeft het fonds werkgroepen ingericht en ziet de VC dat het bestuur daar waar nodig ook zorgt voor voldoende ondersteuning, zij het op actuaireel gebied, juridisch gebied, dan wel ten behoeve van de aansturing van het hele project met een externe projectmanager.

De VC stelt tevreden vast dat het VO betrokken wordt bij de kennissessies die worden georganiseerd door het bestuur en dat in 2024 ook is besloten om externe ondersteuning voor het VO te organiseren. Dit laatste ziet de VC als een belangrijke stap om ervoor te zorgen dat het VO instaat is tot een goed overwogen advies te komen op de verschillende onderdelen voor Wtp.

Beleid van het bestuur

Het bestuur is in 2023 begonnen met het actualiseren van de missie, visie en strategie. In 2024 is de missie, visie en strategie verder uitgewerkt en gedeeld met het VO. De VC constateert dat het bestuur de reguliere activiteiten zoals het indexatiebesluit zorgvuldig heeft opgepakt. Ook heeft het bestuur een ALM studie uitgevoerd, conform de driejaarlijkse cyclus. De ALM studie heeft niet geleid tot een aanpassing van het beleggingsbeleid. Naast de reguliere beleidsonderwerpen heeft het bestuur in 2024 ook belangrijke stappen gezet op de verschillende onderdelen van Wtp waarvoor het bestuur verantwoordelijk is, zoals het proces rond datakwaliteit, het vaststellen van de risicohouding en de inrichting van het beleggingsbeleid.

Evenwichtige belangenafweging

De VC is van oordeel dat het bestuur in haar besluitvorming ruim aandacht heeft voor een evenwichtige belangenafweging. Binnen de Wtp en het besluit rond invaren zal evenwichtigheid in de besluitvorming centraal staan. De VC adviseert het bestuur in dat kader te zorgen voor een zeer zorgvuldige vastlegging van besluitvorming en gebruikte berekeningen en documenten. Voor DNB is dit van groot belang. Het fonds wil niet de standaardmethode gebruiken om het opgebouwde kapitaal te verdelen, maar de VBA-methode, dit om zorgvuldiger en evenwichtiger het kapitaal te kunnen verdelen. Dit maakt het proces complexer.

Communicatie

De VC vindt het positief dat het fonds werkt met een goed uitgewerkt communicatieplan met daarin duidelijke communicatiedoelstellingen en communicatiestrategie. Op de website is voor de deelnemers veel informatie beschikbaar. De VC adviseert om de effectiviteit van de communicatie te meten, zoals onderdeel van het communicatieplan, vooral op het gebied van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Tot slot

Het bestuur heeft in 2024 heel veel werk moeten verzetten om bij te dragen in de totstandkoming van het Transitieplan door de sociale partners. Het bestuur heeft zich ingezet voor een compensatieregeling voor het vervallen van de bijstortingsverplichting onder Wtp. De VC ziet dat het bestuur voldoende flexibel is in het beschikbaar stellen van tijd en in het organiseren van ondersteuning om te zorgen dat het complexe proces dat Wtp is, succesvol kan worden afgerond.

De visitatiecommissie:

De heer H. J.W.M. Peters (voorzitter)

De heer P. van Ravenzwaaij

Mevrouw mr. H. de Graaf

Reactie van het bestuur

Het bestuur bedankt de leden van de visitatiecommissie voor de gedegen wijze waarop de visitatie over 2024 is uitgevoerd en de plezierige manier waarop de gesprekken zijn gevoerd. De aanbevelingen in het visitatierapport zijn wederom van toegevoegde waarde voor het fonds.

Wij zijn verheugd dat de visitatiecommissie bevestigt dat het bestuur de governance goed heeft ingericht en dat sprake is van een adequate risicobeheersing en een goed georganiseerd besluitvormingsproces, mede met het oog op de implementatie van de Wet toekomst pensioenen (Wtp).

De opmerkingen over de zittingstermijnen van enkele bestuursleden neemt het bestuur serieus. Hoewel het bestuur blijft bij de onderbouwing conform de Code Pensioenfondsen, zal het aandacht besteden aan het opstellen van een meer gestructureerd plan voor de toekomstige bestuursbezetting.

Ook nemen wij de aanbeveling ter harte om besluitvorming en onderliggende documentatie in het kader van de Wtp, met name rondom het invaren, zorgvuldig vast te leggen. De aanbeveling om de effectiviteit van onze communicatie, met name met het oog op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, te meten, wordt meegenomen in de verdere uitwerking van het Wtp-communicatieplan.

JAARREKENING

1 BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

		2024	2023
ACTIVA			
Beleggingen voor risico fonds	(1)	456.856	419.184
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	(2)	329	381
Vorderingen en overlopende activa	(3)	500	130
Overige activa	(4)	978	641
		<u>458.663</u>	<u>420.336</u>

PASSIVA

Stichtingskapitaal en reserves	(5)	107.027	93.089
Technische voorzieningen voor risico fonds	(6)	350.252	325.940
Overige schulden en overlopende passiva	(7)	1.384	1.307
		<u>458.663</u>	<u>420.336</u>

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

	2024	2023
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)		
Actuele dekkingsgraad	130,6	128,6
Beleidsdekkingsgraad	133,9	128,8

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2024	2023
BATEN			
Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)	(8)	10.066	9.776
Beleggingsresultaten	(9)	40.816	41.144
Overige baten	(10)	-	2
		<u>50.882</u>	<u>50.922</u>
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(11)	10.638	10.413
Pensioenuitvoeringskosten	(12)	1.825	1.531
Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds	(13)		
Pensioenopbouw		7.391	6.949
Toeslagverlening		12.051	1.817
Rentetoevoeging		11.167	10.016
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-10.593	-10.434
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten		-105	-106
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-170	186
Wijziging marktrente		6.747	10.074
Wijziging actuariële uitgangspunten		266	629
Overige wijzigingen		-2.442	675
		<u>24.312</u>	<u>19.806</u>
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	(14)	52	71
Saldo waardeoverdrachten	(15)	159	-245
Herverzekeringen	(16)	-42	94
(*) De nummering verwijst naar de toelichting			
		<u>36.944</u>	<u>31.670</u>
Saldo van baten en lasten		<u>13.938</u>	<u>19.252</u>
Bestemming van het saldo van baten en lasten			
Mutatie algemene reserve		<u>13.938</u>	<u>19.252</u>

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2024	2023
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico fonds	10.239	10.099
Ontvangen herverzekeringen	30	2.977
Ontvangen waardeoverdrachten	90	135
Betaalde pensioenuitkeringen	-10.658	-10.432
Betaalde herverzekeringen	-524	-464
Betaalde waardeoverdrachten	-212	-58
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-1.772	-1.252
	<u>-2.807</u>	<u>1.005</u>
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	22.809	45.225
Betaald inzake aankopen beleggingen	-15.052	-27.662
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	923	656
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	392	386
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-784	-724
	<u>8.288</u>	<u>17.881</u>
Netto kasstroom	<u>5.481</u>	<u>18.886</u>
Koers- en omrekeningsverschillen op geldmiddelen	<u>1.124</u>	<u>641</u>
Toename geldmiddelen	<u>6.605</u>	<u>19.527</u>

Samenstelling geldmiddelen

	2024	2023
Bankrekening pensioenbeheer	978	641
Bankrekening vermogensbeheer	31	42
Geldmarktfondsen	29.764	23.485
Geldmiddelen per 31 december	<u>30.773</u>	<u>24.168</u>

Verloop geldmiddelen

Geldmiddelen per 1 januari	24.168	4.641
Balansmutatie geldmiddelen	6.605	19.527
Geldmiddelen per 31 december	<u>30.773</u>	<u>24.168</u>

4 ALGEMENE TOELICHTING

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds Avery Dennison, statutair gevestigd te Oegstgeest, Willem Einthovenstraat 11, is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan pensioengerechtigden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het mission statement, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van Stichting Pensioenfonds Avery Dennison. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41166415.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, specifiek richtlijn RJ610.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar toelichting 5 Stichtingskapitaal en reserves in de jaarrekening.

Vergelijking met voorgaand verslagjaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar, met uitzondering van de toegepaste schattingswijzigingen zoals opgenomen in paragraaf "schattingswijzigingen".

Schattingswijzigingen

Aanpassing grondslag voor overlevingskansen

Vanaf boekjaar 2024 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op Prognosetafel AG2024 van het Koninklijk Actuariel Genootschap (AG). Deze Prognosetafel houdt rekening met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De overgang op de Prognosetafel AG2024 heeft geleid tot een verlaging van de technische voorzieningen met € 603.

Aanpassing van de fondsspecifieke ervaringssterfte

De algemene sterftekansen die volgen uit Prognosetafel AG2024 worden voor het fonds gecorrigeerd in verband met ervaringssterfte. In het verloop van de TV is per 31 december 2024 de omrekening naar de nieuwe correctiefactoren op de sterftekansen die voor mannelijke hoofdverzekerden en vrouwelijke medeverzekerden zijn berekend als het gemiddelde van de factoren voor de inkomensklassen "Hoog-Midden" en "Hoog" en voor vrouwelijke hoofdverzekerden en mannelijke medeverzekerden op basis van inkomensklasse "Hoog" volgens Mercer ES2024 (2023: Mercer ES2023). De aanpassing van de fondsspecifieke ervaringssterfte heeft geleid tot een toename van de voorziening pensioenverplichtingen van € 869.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Alle bedragen zijn vermeld in duizenden euro's, de euro is de functionele valuta.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op reële waarde.

Overige activa en passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde, tenzij anders is vermeld. Na eerste verwerking worden deze gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Voor zover noodzakelijk, wordt op activa een voorziening voor mogelijke oninbaarheid in mindering gebracht.

Opname in de balans en staat van baten en lasten

Een actief is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een verplichting is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een actief of verplichting is niet (meer) in de balans opgenomen:

- Als door een transactie (nagenoeg) alle toekomstige economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's van een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen.
- Vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Hierdoor kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties", die zowel een actief als een passief kan zijn.

Baten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermeerdering van het economisch potentieel -samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting- heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Lasten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermindering van het economisch potentieel -samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting- heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een actief en een verplichting zijn gesaldeerd (netto) opgenomen, als er sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen én de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De hiermee samenhangende rentebaten en rentelasten zijn eveneens gesaldeerd opgenomen.

Reële waarde

Activa en verplichtingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde, tenzij anders is aangegeven.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d., zijn als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde.

Baten en lasten uit transacties in vreemde valuta's zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	31-12-2024	31-12-2023
US dollar	1,04	1,10
Britse pond	0,83	0,87
Japanse yen	162,74	155,73
Hong Kong dollar	0,80	8,63
Australische dollar	1,67	1,62
Canadese dollar	1,49	1,46
Zweedse kroon	11,44	11,13
Singaporese dollar	1,41	1,46
Zwitserse franc	0,94	0,93

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen voor risico fonds

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde.

Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen van dat soort beleggingen.

(Reële) waardebepaling

De beleggingen van het fonds worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waardeberekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen.

Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen. Indien de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, wordt de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het fonds.

Aandelen

Aandelen worden gewaardeerd tegen reële waarde. Van beursgenoteerde aandelen is dit de beurswaarde. Voor niet-beursgenoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen reële waarde inclusief opgelopen rente. Van beursgenoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet-beursgenoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Overige beleggingen

Onder overige beleggingen worden opgenomen die beleggingen die niet als een van de hiervoor opgesomde beleggingen geclassificeerd kunnen worden. Tevens worden onder de overige beleggingen opgenomen nog af te wikkelen beleggingstransacties en liquide middelen die beheerd worden door de vermogensbeheerder.

De overige beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Deze post betreft de waarde van de herverzekeringspolissen bepaald op de contante waarde van de herverzekerde aanspraken berekend tegen dezelfde grondslagen als van toepassing op de voorziening pensioenverplichtingen, met uitzondering van de gehanteerde pensioenleeftijd, die op grond van de overeenkomsten met de herverzekerders nog gedeeltelijk gebaseerd is op 65 en 67 jaar.

De herverzekering van de risico's van overlijden en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid zijn ondergebracht bij Zwitserleven te Amstelveen. Het contract is ingegaan op 1 januari 2020 en loopt tot 31 december 2024. Uitkering vindt plaats op kapitaalbasis en leidt dus niet tot een herverzekeringsdeel technische voorzieningen. Er wordt rekening gehouden met de kredietwaardigheid van de herverzekerders.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

Onder overige activa zijn liquide middelen opgenomen, voor zover dit onmiddellijk opeisbare banktegoeden zijn. Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties zijn opgenomen onder overige beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves zijn bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderinggrondslagen in de balans zijn opgenomen.

De statutaire reserves en de overige wettelijke reserves die het pensioenfonds conform artikel 2:389 en artikel 2:390 BW vormt, blijken op grond van artikel 2:373 lid 1 BW afzonderlijk uit de balans.

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op reële waarde. De reële waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2024:

Rekenrente

De door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur ultimo boekjaar met gebruikmaking van een Ultimate Forward Rate. Het hanteren van de UFR houdt in dat voor ver in de toekomst liggende verplichtingen (>50 jaar) een aangepaste rentecurve wordt gehanteerd. Voor verplichtingen korter dan 50 jaar geldt de rentetermijnstructuur op markttrente.

Overlevingsgrondslagen

Er wordt gebruik gemaakt van de door het Koninklijk Actuariel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2024, startjaar 2025 (2023: Prognosetafel AG2022, startjaar 2024). De Prognosetafel is gebaseerd op cijfers over de gehele bevolking, terwijl de werkende bevolking over het algemeen langer dan gemiddeld leeft. Voor een juiste waardering van de pensioenverplichtingen dient ook rekening te worden gehouden met dit verschil in levensverwachting. Dit wordt ervaringssterfte genoemd. Het fonds gebruikt hiervoor de correctiefactoren als het gemiddelde van de factoren voor de inkomensklassen "Hoog-Midden" en "Hoog" en voor vrouwelijke hoofdverzekerden en mannelijke medeverzekerden op basis van inkomensklasse "Hoog" volgens Mercer ES2024 (2023: Mercer ES2023).

Partnerfrequentie

Zoals gepubliceerd bij de overlevingstafels van het AG over de waarnemingsperiode 1980-1985. Op de pensioenrichtleeftijd is de partnerfrequentie gelijk aan 1. Deelnemers na pensionering: de werkelijke burgerlijke staat.

Leeftijdsverschil man-vrouw

De partner van een mannelijke (ex)deelnemer wordt geacht drie jaar jonger te zijn; de partner van een vrouwelijke (ex)deelnemer wordt geacht drie jaar ouder te zijn.

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

Voor de dekking van het latent wezenpensioen wordt een opslag van 2% gehanteerd op de technische voorzieningen van het niet ingegane nabestaandenpensioen van actieve, premievrije en arbeidsongeschikte deelnemers.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

De schadereserve voor arbeidsongeschikte deelnemers met premievrije pensioenopbouw is gelijk aan de technische voorzieningen voor de toekomstig nog op te bouwen aanspraken. Voor ingegane arbeidsongeschiktheidspensioenen wordt de contante waarde van de toekomstige uitkeringen aan de technische voorzieningen toegevoegd.

Opslag excassokosten

3,0% van de voorziening pensioenverplichtingen (2023: 3,0%).

Opslag voor premievrijstellingsrisico

2,2% van de contante waarde van de jaarinkoop.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Daarna tegen de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten).

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt die overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kunnen uitoefenen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn sterk gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten zijn opgenomen in het resultaat.

Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

Onder premiebijdragen wordt verstaan de in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Directe beleggingsopbrengsten

Directe beleggingsopbrengsten zijn rentebaten en -lasten, dividenden, e.d. Dividend is verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Indirecte beleggingsopbrengsten zijn gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten:

- Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen.
- Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen.
- Verkoopkosten zijn verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan pensioengerechtigden uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

Pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Pensioenopbouw

Pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken toegekend in het verslagjaar.

Toeslagverlening

In december 2024 heeft het bestuur besloten om per 1 januari 2025 een toeslag te verlenen. Ultimo 2024 is hiervoor een bedrag ad € 12.051 in de technische voorzieningen (TV) opgenomen.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen zijn vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De afname van de voorzieningen is het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van pensioenen in het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Jaarlijks wordt 3,0% van de contante waarde van de pensioenopbouw toegevoegd aan de technische voorziening ten behoeve van de pensioenuitvoeringskosten. Daarnaast valt 3,0% van de contante waarde van de uitkeringen en afkopen vrij uit de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten).

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder deze post.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Mutatie technische voorzieningen uit hoofde van wijziging actuariële grondslagen heeft betrekking op de overgang naar Prognosetafel AG2024 en de wijziging van de correctiefactoren voor ervaringssterfte.

Saldo waardeoverdrachten

Dit is het saldo van overgenomen en overgedragen pensioenaanspraken.

Herverzekeringen

Het fonds heeft de herverzekering van de risico's van overlijden en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid 31-12-2024 ondergebracht tot bij Zwitserleven te Amstelveen. Vanaf 01-01-2025 is de herverzekering van deze risico's ondergebracht bij Elips Life AG.

GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode:

- Alle ontvangsten en uitgaven zijn hierbij als zodanig gepresenteerd.
- Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioen- en beleggingsactiviteiten.

Gedurende het boekjaar dat eindigt op 31 december 2024 was er sprake van een "switch trade", waarbij alleen aandelen werden verhandeld tussen fondsen, zonder cashflow, met een totaal bedrag van € 39.467 duizend (2023: € 35.910 duizend). De vergelijkende cijfers zijn aangepast.

De beleggingen in geldmarktfondsen zijn zeer liquide van aard en zijn zonder beperkingen en eenvoudig om te zetten in liquide middelen. Er bestaan geen belangrijke risico's voor het optreden van waardeveranderingen. Gezien de specifieke kenmerken van deze geldmarktfondsen voldoen deze beleggingen ook aan de definitie van equivalenten van liquide middelen.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico fonds

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2024	40.149	134.637	220.871	23.527	419.184
Aankopen	42.317	7.000	5.202	23.130	77.649
Verkopen	-40.092	-21.184	-1.000	-17.975	-80.251
Overige mutaties	-	-192	-172	-39	-403
Waardemutaties	3.929	24.398	11.198	1.152	40.677
Stand per 31 december 2024	46.303	144.659	236.099	29.795	456.856

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2023	36.011	126.977	210.046	3.874	376.908
Aankopen	36.570	2.300	24.702	28.765	92.337
Verkopen	-35.910	-17.565	-27.660	-9.800	-90.935
Overige mutaties	1	-180	-148	-11	-338
Waardemutaties	3.477	23.105	13.931	699	41.212
Stand per 31 december 2023	40.149	134.637	220.871	23.527	419.184

Reële waarde

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

- Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld aan een effectenbeurs of betreffen liquide middelen. Hieronder vallen aandelen, obligaties en banktegoeden.
- De netto contante waarde methode wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen contant te maken op basis van de geldende marktrente. In de waardering is rekening gehouden met het oninbaarheidsrisico.
- Intrinsieke waarde: de reële waarde ontleend aan de meest recente rapportages van de fundmanagers en de fund-of-fund managers. Voor fondsbeleggingen in vastgoed, private equity en infrastructuur wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages. Deze rapportages zijn door een onafhankelijk accountant gecontroleerd maar de periode van deze rapportages loopt niet synchroon met het boekjaar van het fonds. Om deze onzekerheid te mitigeren wordt jaarlijks achteraf een aansluiting gemaakt met de gepubliceerde jaarverslagen van deze fondsen.
- Andere methode: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

Waarderingsystematiek op basis van RJ 290

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW- berekeningen	Intrinsieke waarde	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2024						
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	46.303	-	46.303
Aandelen	-	-	-	144.659	-	144.659
Vastrentende waarden	-	-	-	236.099	-	236.099
Overige beleggingen	31	-	-	29.764	-	29.795
Totaal	31	-	-	456.825	-	456.856

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW- berekeningen	Intrinsieke waarde	Andere methode(n)	Totaal
Per 31 december 2023						
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	40.149	-	40.149
Aandelen	-	-	-	134.637	-	134.637
Vastrentende waarden	-	-	-	220.871	-	220.871
Overige beleggingen	42	-	-	23.485	-	23.527
Totaal	42	-	-	419.142	-	419.184

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2024	31-12-2023
Specificatie naar soort:		
Participaties in vastgoedmaatschappijen	46.303	40.149

Het fonds belegt in niet-beursgenoteerde vastgoedbeleggingsfondsen. Deze beleggingsfondsen beleggen op hun beurt voornamelijk in beursgenoteerd vastgoed.

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2024	31-12-2023
Specificatie naar soort:		
Beursgenoteerde aandelen	144.659	134.637

De aandelen zijn niet-beursgenoteerd en betreffen participaties in beleggingsfondsen. De beleggingsfondsen beleggen voornamelijk in beursgenoteerde aandelen.

Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending, collateral management en valuta-afdekking.

Vastrentende waarden

	31-12-2024	31-12-2023
Specificatie naar soort:		
Obligatiebeleggingsfondsen	236.099	220.871

De vastrentende waarden betreffen participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen.

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2024	31-12-2023
Specificatie naar soort:		
Liquide middelen	31	42
Geldmarktfondsen	29.764	23.485
	29.795	23.527

2. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

	2024	2023
Verloopoverzicht herverzekeringsdeel technische voorzieningen:		
Stand per 1 januari	381	452
Benodigde intrest	12	13
Vrijval uitkering herverzekering	-5	-5
Wijziging rentetermijnstructuur	-1	9
Overige	-58	-88
Stand per 31 december	329	381

Het gehele bedrag heeft een resterende looptijd van langer dan één jaar.

De kredietwaardigheid van de herverzekerders is beoordeeld bij aanvang of verlenging van het contract.

3. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2024	31-12-2023
Verzekeringsmaatschappijen	500	-
Te vorderen premies werkgever	-	130
	500	130

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

4. Overige activa

	31-12-2024	31-12-2023
Liquide middelen	978	641

Onder de liquide middelen zijn opgenomen de tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

PASSIVA

5. Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2024	93.089
Uit bestemming saldo van baten en lasten	13.938
Stand per 31 december 2024	107.027
	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2023	73.837
Uit bestemming saldo van baten en lasten	19.252
Stand per 31 december 2023	93.089

	31-12-2024		31-12-2023	
		In %		In %
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	457.279	130,6	419.029	128,6
Af: technische voorzieningen	350.252	100,0	325.940	100,0
Eigen vermogen	107.027	30,6	93.089	28,6
Af: vereist eigen vermogen	60.537	17,3	57.212	17,6
Vrij vermogen	46.490	13,3	35.877	11,0
Minimaal vereist eigen vermogen	14.441	4,1	13.440	4,1
Actuele dekkingsgraad		130,6		128,6
Beleidsdekkingsgraad		133,9		128,8

De vermogenspositie van het fonds ultimo 2024 kan worden gekarakteriseerd als voldoende, omdat de actuele dekkingsgraad hoger is dan de vereiste dekkingsgraad en hoger dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaard model inclusief buffer voor actief beheer.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2024	2023
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	128,6	124,1
Nieuwe aanspraken	-0,2	0,1
Uitkeringen	1,0	0,8
Toeslagverlening	-4,6	-0,7
Wijziging RTS	-2,6	-4,0
Beleggingsresultaat	7,7	9,3
Overige oorzaken	0,8	-0,6
Kruiseffect	-0,1	-0,4
Dekkingsgraad per 31 december	130,6	128,6

Uit dit overzicht blijkt dat de stijging van de dekkingsgraad in het boekjaar met name is veroorzaakt door het positieve beleggingsresultaat.

Dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad

De (actuele) dekkingsgraad van het fonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

Met ingang van 31 december 2014 heeft DNB aanvullend een beleidsdekkingsgraad geïntroduceerd. Conform de aanwijzingen van DNB rapporteert het fonds de beleidsdekkingsgraad als het voortschrijdende gemiddelde van de gerapporteerde dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. Ultimo 2024 bedroeg deze 133,9% (2023: 128,8%).

6. Technische voorzieningen voor risico fonds

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2024	2023
Stand per 1 januari	325.940	306.134
Pensioenopbouw	7.391	6.949
Toeslagverlening	12.051	1.817
Rentetoevoeging	11.167	10.016
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-10.593	-10.434
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-105	-106
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-170	186
Wijziging marktrente	6.747	10.074
Wijziging actuariële uitgangspunten	266	629
Overige wijzigingen	-2.442	675
Stand per 31 december	350.252	325.940

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds:

	31-12-2024		31-12-2023	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	473	104.501	470	92.922
Gewezen deelnemers	1.188	110.692	1.166	103.337
Pensioengerechtigden	704	134.730	695	129.300
Herverzekerd	-	329	-	381
	2.365	350.252	2.331	325.940

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling van het fonds betreft een uitkeringsovereenkomst. Het pensioenreglement bevat toezeggingen van ouderdomspensioenen ingaande op een leeftijd van 68 jaar, een nabestaandenpensioen en een wezenpensioen op basis van een voorwaardelijk geïndexeerd middelloonsysteem.

Toeslagverlening

De toeslagverlening wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur. De toeslagverlening in een jaar is voorwaardelijk. In 2024 is een toeslag per 1 januari 2025 verleend.

Er is geen recht op toekomstige toeslagverlening. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst toeslagen worden verleend. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen.

Toeslagverlening actieven

Per 1 januari 2025 zijn de pensioenrechten van actieven verhoogd met 7,11% (per 1 januari 2024: 1,92%).

Toeslagverlening van ingegane en premievrije pensioenen

Per 1 januari 2025 zijn de pensioenrechten van ingegane en premievrije pensioenen verhoogd met 2,29% (per 1 januari 2024: 0,00%).

7. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2024	31-12-2023
Herverzekeringen	120	156
Schuld aan werkgevers (vooruitontvangen en afrekening voorschotpremies)	43	-
Waardeoverdrachten	44	7
Uitkeringen (onvindbaren)	141	156
Inhoudingen uitkeringen	213	218
Te betalen kosten	823	770
	1.384	1.307

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar. De uitkeringen (onvindbaren) hebben echter vaak een langere looptijd als ze niet worden opgeëist.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op de opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval, rekening houdend met de huidige bijstortverplichting van de werkgever, kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De vereiste dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	31-12-2024	31-12-2023
Het surplus op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	350.252	325.940
Buffers:		
S1 Renterisico	9.021	8.985
S2 Risico zakelijke waarden	51.112	47.772
S3 Valutarisico	8.411	9.834
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	6.866	6.383
S6 Verzekeringstechnisch risico	9.472	8.788
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheer risico	1.872	1.222
Diversificatie effect	-26.138	-25.772
Totaal S (vereiste buffers)	60.616	57.212
Vereist pensioenvermogen naar artikel 132 van de Pensioenwet	410.868	383.152
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	457.279	419.029
Surplus	46.411	35.877

Bij de berekening van de buffers past het fonds de standaardmethode toe inclusief buffer voor actief beheer. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische asset mix in de evenwichtssituatie.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagenbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Marktrisico's (S1 - S4)

Verschillende risico's kunnen elkaar versterken of werken juist diversifiërend. Om die reden wordt het risico van marktwaardebewegingen op totaalniveau getoetst. Gewenste risico's worden meegenomen in de ALM-studie. Het betreft de risico's waarbij gekozen wordt op basis van risico/rendementverwachtingen. Dit geldt niet voor 'ongewenste' risico's. Tot die laatste behoren liquiditeitsrisico, concentratierisico en tegenpartijrisico. Bij het door het fonds geïmplementeerde onafhankelijke risicomonitoring wordt vervolgens op basis van het dekkingsgraadrisico en tracking error beoordeeld of het risico van het fonds binnen de bandbreedtes beweegt.

S1 Renterisico

Het fonds loopt renterisico doordat de waarde van de beleggingen anders op renteveranderingen reageert dan de waarde van de verplichtingen van het fonds. Het bestuur heeft ervoor gekozen het renterisico van de verplichtingen te beperken, maar niet geheel af te dekken teneinde ook in tijden van stijgende rente en inflatie over financiële middelen te beschikken ten behoeve van de toeslagverlening op de pensioenen. Op basis van het gekozen risicoprofiel wordt het renterisico van de pensioenverplichtingen voor 75% afgedekt (op marktwaarde). Op maandbasis ontvangt het fonds van de vermogensbeheerder een overzicht met het percentage renteafdekking op basis van benchmark durations en portefeuille durations, zowel op marktwaarde als UFR. Ieder kwartaal wordt de effectiviteit van de rentehedge beoordeeld alsmede het curverisico geanalyseerd. De netto impact van renteveranderingen op de dekkingsgraad worden in de risicorapportage inzichtelijk gemaakt.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2024		31-12-2023	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden voor derivaten	236.099	2,7	220.871	2,7
Vastrentende waarden na derivaten	265.894	18,1	220.871	18,1
Totaal beleggingen na derivaten	456.856	10,5	419.184	10,6
Technische voorzieningen	350.252	18,5	325.940	18,1

Op balansdatum is de duration van de beleggingen korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur) daalt, waardoor de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad zal dalen.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2024		31-12-2023	
	In %		In %	
Resterende looptijd < 1 jaar	148.735	63,0	132.424	60,0
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	47.732	20,2	48.689	22,0
Resterende looptijd > 5 jaar	39.632	16,8	39.758	18,0
	<u>236.099</u>	<u>100,0</u>	<u>220.871</u>	<u>100,0</u>

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die worden veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie in de beleggingsportefeuille.

	31-12-2024		31-12-2023	
	In %		In %	
Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:				
Europa excl. Groot-Brittannië	3.889	8,4	2.088	5,2
Noord-Amerika	30.190	65,2	28.177	70,2
Azië exclusief Japan	5.079	11,0	5.107	12,7
Japan	4.589	9,9	2.256	5,6
Groot-Brittannië	1.986	4,3	2.493	6,2
Overig	570	1,2	28	0,1
	46.303	100,0	40.149	100,0

	31-12-2024		31-12-2023	
	ln %		ln %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	23.483	16,2	23.733	17,6
Nijverheid en industrie	17.075	11,8	14.471	10,8
Duurzame consumentengoederen	14.203	9,8	13.110	9,7
Niet-duurzame consumentengoederen	4.348	3,0	6.355	4,7
Energie	42	-	934	0,7
Gezondheidszorg	15.253	10,5	14.631	10,9
Informatie technologie	38.297	26,5	32.197	23,9
Basismaterialen	3.913	2,7	4.592	3,4
Telecommunicatie	10.650	7,4	9.549	7,1
Nutsbedrijven	3.779	2,6	3.270	2,4
Overige sectoren	1.807	1,3	689	0,5
Overige beleggingen	11.809	8,2	11.106	8,3
	144.659	100,0	134.637	100,0
	31-12-2024		31-12-2023	
	ln %		ln %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Mature markets	131.601	91,0	109.347	81,2
Emerging markets	1.251	0,8	14.184	10,5
Overig	11.807	8,2	11.106	8,3
	144.659	100,0	134.637	100,0

S3 Valutarisico

De waarde van beleggingen kan veranderen door schommelingen in de wisselkoersen ten opzichte van de euro. Het fonds heeft valutabeleid opgesteld om het valutarisico te beperken. Om het balansrisico te minimaliseren wordt het valutarisico van ontwikkelde landen voor 75% afgedekt (uniform afdekkingspercentage). Het valutarisico van opkomende landen wordt niet afgedekt om beleggingstechnische redenen (de mindere liquiditeit en kosten). Om het gewenste afdekkingspercentage van 75% te realiseren wordt een combinatie van EUR hedged en unhedged share classes van een of meerdere fonds(-en) in de gewenste verhouding met elkaar gecombineerd.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta- derivaten	Nettopositie na afdekking 2024	Nettopositie na afdekking 2023
EUR	281.717	136.373	418.090	340.565
AUD	4.801	-2.404	2.397	2.903
CAD	6.425	-5.967	458	1.586
CHF	3.444	-2.861	583	909
GBP	5.531	-3.501	2.030	2.573
HKD	2.296	-1.256	1.040	4.858
SEK	1.589	-752	837	913
JPY	12.164	-7.547	4.617	2.865
USD	136.978	-107.153	29.825	27.164
SGD	2.610	-995	1.615	1.683
Overige	13.714	-3.937	9.777	20.956
	<u>471.269</u>	<u>-</u>	<u>471.269</u>	<u>406.975</u>

Afdekking vindt plaats binnen de onderliggende fondsen.

S4 Grondstoffenrisico

Het fonds loopt het risico dat de waarde van de beleggingen in grondstoffen (commodities) daalt. In het standaardmodel is een berekening van de gevoeligheid van het eigen vermogen voor waardedaling van de grondstoffen voorgeschreven. Het grondstoffenrisico wordt hierbij berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in grondstoffen van 30%. Het fonds heeft eind 2024 nihil (2023: nihil) belegd in grondstoffen.

S5 Kredietrisico

Onder kredietrisico wordt verstaan het risico dat een verlies optreedt als een kredietnemer zijn afgesproken betalingen niet nakomt of dat de kredietwaardigheid van een kredietnemer afneemt. In de portefeuilleconstructie wordt een allocatie naar vastrentende waarden bepaald die aansluit bij het gekozen risicoprofiel. In de beleggingsrichtlijnen worden limieten opgenomen op kredietwaardigheidsratings van beleggingen in instrumenten, landen en/of sectoren. Door middel van de risicorapportage wordt het kredietrisico inzichtelijk gemaakt.

	31-12-2024		31-12-2023	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Europa excl. Groot-Brittannië	183.177	77,6	178.021	80,4
Groot-Brittannië	23.810	10,1	16.088	7,3
Noord-Amerika	7.166	3,0	7.392	3,4
Azië exclusief Japan	4.524	1,9	5.213	2,4
Japan	1.327	0,6	164	0,1
Opkomende markten	12.689	5,4	10.775	4,9
Overig	3.406	1,4	3.218	1,5
	236.099	100,0	220.871	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2024		31-12-2023	
		In %		In %
AAA	29.718	12,6	31.212	14,1
AA	57.614	24,4	50.905	23,1
A	152.059	64,4	140.395	63,6
BBB	21.665	9,2	22.051	10,0
< BBB	6.165	2,6	4.618	2,1
Overig	-31.122	-13,2	-28.310	-12,9
	<u>236.099</u>	<u>100,0</u>	<u>220.871</u>	<u>100,0</u>

Onder overig zijn - € 31.122 (2023: - € 28.310) aan waarden opgenomen welke betrekking hebben op geldmarktfondsen, banksaldi en derivatenposities die in de beleggingsfondsen zitten. Deze hebben geen rating.

Verplichtingenrisico

De pensioenverplichtingen kunnen in de tijd worden weergegeven door middel van een schatting van de toekomstige uitgaande kasstromen. Het verplichtingenrisico uit zich in:

- Toeslagresultaten, waarbij het gevoerde toeslagenbeleid afwijkt van de aannamen in de kasstroomprojectie.
- Loon- en prijsstijgingen c.q. de franchise-ontwikkeling wijken af van de verwachting.
- Actuariële resultaten, indien de actuariële aannamen en veronderstellingen niet overeenstemmen met de werkelijkheid. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan het periodiek aanpassen van de levensverwachting van de deelnemers (het langlevensrisico) of wijzigingen in invaliderings- en revalideringskansen.
- Premieresresultaten, indien de premie niet gelijk is aan de marktwaarde van de kasstromen die voortvloeien uit de nieuwe pensioentoezeggingen. Dit betreft bijvoorbeeld verschillen tussen de "kostprijs" en de daadwerkelijk ontvangen bijdrage voor nieuwe pensioentoezeggingen.

S6 Verzekeringstechnisch risico

Langlevensrisico

Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Door toepassing van Prognosetafel AG2024 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. Het fonds monitort de toegepaste ervaringssterfte door middel van analyse van het resultaat op langlevensrisico over meerdere jaren. Daarnaast wordt periodiek de voor de fondspopulatie van toepassing zijnde inkomensklasse herijkt.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen, waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het fonds heeft dit risico volledig verzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het fonds heeft dit risico volledig verzekerd.

Toeslagrisico

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om toeslagen te geven op de pensioenrechten en -aanspraken. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

Het verzekeringstechnisch risico in het standaardmodel wordt berekend aan de hand van de handreiking van DNB.

S7 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

S8 Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Concentratierisico is gemeten naar concentratie van een land of bij een tegenpartij en als individuele belegging.

Dit betreft per 31 december 2024 de volgende posten (percentage ten opzichte van het balanstotaal ultimo 2024 respectievelijk ultimo 2023):

	31-12-2024	31-12-2023
Duitsland	4	4
EU	3	3

Het betreft hier staatsobligaties uitgegeven door de betreffende landen.

Posten met een balanstotaal <2% worden in bovenstaande tabel niet weergegeven.

S9 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico vanwege de onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen etc. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur, o.a. aan de hand van de Service Level Agreements. Daarnaast beoordeelt het bestuur jaarlijks de ISAE 3402 type II verklaring van Achmea Pensioenservices N.V. en de ISAE 3402 rapporten van de vermogensbeheerder en fondsmanagers. Vanaf 2018 ontvangt het fonds ook een ISAE 3000 type 2 rapport van Achmea Pensioenservices N.V., dat toeziet op de IT service organisatie. Als de verklaringen daar aanleiding toe geven, stelt het bestuur hier aanvullende vragen over.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

S10 Actief beheer risico

Het fonds heeft gekozen voor passief beheer, tenzij er gegronde redenen zijn om een meerwaarde te verwachten van een actieve oplossing. Voor die delen van de portefeuille waarbij sprake is van actief beheer, wordt voor het aanvullend risico een buffer aangehouden in het standaardmodel (S10). Door het fonds is rekening gehouden met de tracking error voor zakelijke waarden. De hoogte van de buffer wordt hierbij afgeleid van de tracking error.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het fonds en de sponsor (de aangesloten ondernemingen) en de bestuurders van het fonds.

Transacties met bestuurders en commissieleden

Bestuurs-, commissie- en leden van het Verantwoordingsorgaan (VO) die in dienst zijn van de aangesloten werkgevers ontvangen geen beloning vanuit het fonds. De werkgevers belasten geen kosten door aan het fonds voor de werktijd die deze leden aan het fonds besteden. Zij worden geacht hun lidmaatschap van het bestuur, de commissie dan wel het VO te combineren met hun functie bij de werkgever.

Voor bestuursleden die niet in dienst zijn van de aangesloten werkgevers, geldt dat ze naar keuze een vergoeding ontvangen voor gemaakte reis- en onkosten of een jaarlijkse vergoeding conform de Wettelijke regeling Onkostenvergoeding Vrijwilligerswerk. Externe bestuursleden in de zin van artikel VI, lid 7 van de statuten van het fonds ontvangen voor hun werkzaamheden een met hen voor de opdracht overeengekomen marktconforme vergoeding. Voor commissie- en VO-leden die niet in dienst zijn van de aangesloten werkgevers geldt dat zij een vergoeding krijgen voor gemaakte reis- en onkosten. De leden van de visitatiecommissie ontvangen voor het uitvoeren van de visitatie een met hen voor de opdracht overeengekomen marktconforme vergoeding.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Lopende contractuele verplichtingen

Het fonds heeft een lopende uitbestedingsovereenkomst met Achmea Pensioenservices N.V. met als einddatum 31 december 2025. De totale verplichting voor de resterende looptijd bedraagt € 230 duizend.

Het fonds heeft een fiduciair beheerovereenkomst met GSAM voor onbepaalde tijd. De overeenkomst omvat zowel fiduciaire beheers- en adviesdiensten als het beheer van beleggingen. Het fonds kan met onmiddellijke ingang opzeggen. GSAM heeft een opzegtermijn van 6 maanden. De vergoeding is gebaseerd op een vast percentage van het gemiddeld belegd vermogen.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn na de balansdatum geen gebeurtenissen geweest van dien aard dat een wezenlijk ander beeld zou ontstaan van de financiële positie per einde 2024 dan op grond van dit jaarrapport kan worden verkregen.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

8. Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)

	2024	2023
Premiebijdragen van werkgever, werknemers	10.066	9.776

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 33,00% (2023: 33,00%) van de pensioengrondslag.

De kostendeekkende, (gedempte) toetspremie en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2024	2023
Kostendeekkende premie	9.758	9.073
Gedempte toetspremie	9.273	8.058
Feitelijke premie	10.066	9.776

De kostendeekkende premie wordt bepaald door met de definitieve gegevens de actuariële premie te bepalen op basis van:

- RTS per 31 december 2023 en
- het Vereist Vermogen per 31 december 2023.

We rapporteren ook de gedempte toetspremie. Deze wordt bepaald door met de definitieve gegevens de actuariële premie te bepalen op basis van:

- het verwacht rendement en
- het Vereist Vermogen van 30 september 2023

Het fonds heeft er namelijk als beleid voor gekozen om op deze grondslagen de feitelijk te betalen premie voor 2024 te bepalen.

De feitelijke geheven en ontvangen premie over 2024 bedraagt € 10.066 en is hoger dan de gedempte toetspremie.

De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt:

	2024	2023
Nominale pensioeninkoop op marktwaarde	7.603	7.135
Opslag voor uitvoeringskosten	817	668
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	1.338	1.270
	9.758	9.073

De samenstelling van de (gedempte) toetspremie is als volgt (x €1.000):

	2024	2023
Nominale pensioeninkoop op marktwaarde	4.146	3.722
Opslag voor uitvoeringskosten	817	668
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	750	670
Bijdrage voorwaardelijke onderdelen	3.560	2.998
	<u>9.273</u>	<u>8.058</u>

9. Beleggingsresultaten

2024	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	-	3.929	-	3.929
Aandelen	-	24.398	-	24.398
Vastrentende waarden	681	11.198	-253	11.626
Overige beleggingen	13	1.152	-28	1.137
Overige opbrengsten / lasten	229	-	-503	-274
	<u>923</u>	<u>40.677</u>	<u>-784</u>	<u>40.816</u>
2023	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	-	3.477	-	3.477
Aandelen	-	23.105	-	23.105
Vastrentende waarden	472	13.931	-252	14.151
Overige beleggingen	2	699	-16	685
Overige opbrengsten / lasten	182	-	-456	-274
	<u>656</u>	<u>41.212</u>	<u>-724</u>	<u>41.144</u>

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de vermogensbeheerder(s) direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan voor € 281 uit beheervergoedingen (2023: € 268).

De rechtstreeks door het fonds betaalde overige vermogensbeheerkosten omvatten de kosten voor fiduciair beheer € 336 (2023: € 297), advieskosten vermogensbeheer € 115 (2023: € 108) en overige kosten € 52 (2023: € 49).

Het aandeel van het fonds in de kosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen € 460 (2023: € 448)

Transactiekosten hebben betrekking op de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2024 € 290 (2023: € 323).

10. Overige baten

	2024	2023
Overig	-	2

11. Pensioenuitkeringen

	2024	2023
Ouderdomspensioen	8.308	8.266
Nabestaandenpensioen	2.318	2.130
Arbeidsongeschiktheidspensioen	8	8
Afkopen	4	9
	10.638	10.413

De indexatie van de uitkeringen per 1 januari 2024 zoals vastgesteld door het bestuur is 0,00% (2023: 11,83%).

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 592,51 (2023: € 594,89) per jaar overeenkomstig artikel 66 Pensioenwet.

12. Pensioenuitvoeringskosten

	2024	2023
Administratiekosten	569	448
Accountantskosten	76	70
Bestuurskosten	290	322
Adviseurs- en controlekosten m.u.v. accountantskosten	847	657
Kosten toegewezen aan kosten vermogensbeheer*	-34	-34
Overige kosten	77	68
	1.825	1.531

* Dit betreft de controle van de beleggingen door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. ten behoeve van de jaarrekening. Deze kosten zijn gerubriceerd onder kosten van vermogensbeheer en dus verwerkt onder beleggingsresultaten.

Specificatie van de accountantskosten begrepen in de controle- en advieskosten, betrekking hebbend op het betreffende boekjaar:

Honoraria onafhankelijke accountant (inclusief 21% btw)

	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Totaal
2024			
Controle van het jaarverslag	76	-	76
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	76	-	76

	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Totaal
2023			
Controle van het jaarverslag	73	-	73
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	<u>73</u>	<u>-</u>	<u>73</u>

Een eventueel verschil tussen deze tabellen en de tabel met pensioenuitvoeringskosten wordt veroorzaakt door overlopende posten uit het voorgaande boekjaar.

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij het fonds zijn uitgevoerd door de externe accountant zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties).

Alle werkzaamheden zijn zowel in 2024 als in 2023 uitgevoerd door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat:

- het fonds in het boekjaar 2024 geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd;
- het fonds in het boekjaar 2024 geen aanwijzing als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet is gegeven;
- in het boekjaar 2024 geen bewindvoerder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet is aangesteld.

Personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst.

13. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

	2024	2023
Pensioenopbouw	7.391	6.949
Toeslagverlening	12.051	1.817
Rentetoevoeging	11.167	10.016
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-10.593	-10.434
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-105	-106
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-170	186
Wijziging marktrente	6.747	10.074
Wijziging actuariële uitgangspunten	266	629
Overige wijzigingen	-2.442	675
	<u>24.312</u>	<u>19.806</u>

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagverlening

De toeslagverlening op pensioenaanspraken en op pensioenuitkeringen is voorwaardelijk en vindt alleen plaats als de financiële middelen van het fonds dit toelaten. Het bestuur van het fonds beslist elk jaar of er een toeslag wordt verleend. Gestreefd wordt naar een toeslag op de pensioenaanspraken van actieve deelnemers die gelijk is aan de hoogste van:

- a) de ontwikkeling van de CAO-lonen bij de werkgever, of
- b) de ontwikkeling van het afgeleide Consumentenprijsindexcijfer alle bestedingen.

Voor ingegane pensioenen, de premievrije pensioenaanspraken van ex-deelnemers, pensioenaanspraken van deelnemers die premievrijstelling genieten wegens arbeidsongeschiktheid en aanspraken op bijzonder partnerpensioen van ex-partners en een eventueel eigen aanspraak op ouderdomspensioen van ex-partners wordt gestreefd naar een toeslag die gelijk is aan de ontwikkeling van het afgeleide Consumentenprijsindexcijfer alle bestedingen.

Indien in enig jaar de toegekende toeslag voor de actieven of de niet-actieven (in negatieve zin) afwijkt van de voor deze groepen gedefinieerde maatstaf dan wordt het verschil benoemd als toeslagachterstand. Toeslagachterstanden kunnen afhankelijk van de financiële positie van het fonds worden ingehaald.

De voorwaardelijke toeslag wordt gefinancierd uit overrendementen gerealiseerd op de beleggingen van het fonds. De premie bevat geen opslag voor deze toeslag. Voor toekomstige toeslag wordt geen bestemmingsreserve gevormd.

Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre pensioenrechten, pensioenaanspraken en pensioengrondslagen (van arbeidsongeschikten) worden aangepast. Onder het FTK zijn strengere voorwaarden gesteld aan het verhogen van de pensioenaanspraken. Toeslagverlening is alleen toegestaan indien dit toekomstbestendig is. Dat betekent onder meer dat het fonds alleen de pensioenen mag verhogen indien de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%. Een volledig toeslag kan pas worden verleend bij een bepaalde streefgrens (in 2024: een beleidsdekkingsgraad van 133,4%). Bij het vaststellen of in enig jaar de middelen toereikend zijn om een toeslag toe te kennen is de beleidsdekkingsgraad dus een belangrijke indicator. Er wordt echter ook gekeken naar toekomstige ontwikkelingen, die direct of indirect van invloed kunnen zijn op de (toekomstige) financiële positie van het fonds.

Per 1 januari 2025 zijn de pensioenrechten van actieve deelnemers met 7,11% verhoogd. De pensioenrechten van ingegane en premievrije pensioenen zijn verhoogd met 2,29%. Deze toeslagen zijn in de voorziening pensioenverplichtingen ultimo 2024 verwerkt.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,439% (2023: 3,264%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2023.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

In de voorziening pensioenverplichtingen is een voorziening opgenomen ter dekking van toekomstige excassokosten. Een deel van deze voorziening valt vrij door het doen van uitkeringen in het boekjaar.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Onder toelichting 14 is de wijziging uit hoofde van overdracht van rechten opgenomen.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de door DNB gepubliceerde actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Vanaf 31 december 2024 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op Prognosetafel AG2024 en een gewijzigde Ervaringssterfte. De Prognosetafel houdt rekening met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

Overige wijzigingen

	2024	2023
Resultaat op sterfte	-2.408	414
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	295	232
Resultaat op mutaties	-329	29
	<u>-2.442</u>	<u>675</u>

14. Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

	2024	2023
Mutatie waarde herverzekeringspolissen	<u>52</u>	<u>71</u>

15. Saldo waardeoverdrachten

	2024	2023
Inkomende waardeoverdrachten	-53	-303
Uitgaande waardeoverdrachten	212	58
	<u>159</u>	<u>-245</u>

Dit betreft de ontvangst van of betaling aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

	2024	2023
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	75	253
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-245	-67
	<u>-170</u>	<u>186</u>

	2024	2023
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichting	-22	50
- overgedragen pensioenverplichting	33	9
	<u>11</u>	<u>59</u>

16. Herverzekeringen

	2024	2023
Premies voor arbeidsongeschiktheidsrisico	236	228
Premies voor overlijdensrisico	240	236
Totaal premies	476	464
Periodieke uitkeringen	-60	-62
Uitkeringen van herverzekerd nabestaandenpensioen	-458	-308
	-42	94

Het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico zijn herverzekerd bij Zwitserleven te Amstelveen. Het contract heeft een looptijd tot 31 december 2024. Het betreft een contract voor herverzekering van overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico, met winstdeling.

Winstdeling wordt vastgesteld na afloop van een uitlooperperiode van 2 jaar. Arbeidsongeschiktheid wordt namelijk vastgesteld na twee ziektejaren. Na afloop van de uitlooperperiode is dus pas duidelijk welke ziektegevallen aan het eind van de contractperiode hebben geleid tot arbeidsongeschiktheid.

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Bestemming saldo van baten en lasten

Volgens hoofdstuk 6 van de ABTN wordt jaarlijks, nadat de voorziening pensioenverplichtingen op voldoende peil is gebracht, het resultaat van het fonds ten gunste dan wel ten laste van de algemene reserve gebracht.

Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Avery Dennison heeft de jaarrekening 2024 vastgesteld in de vergadering van 10 juni 2025.

Oegstgeest, 10 juni 2025

Stichting Pensioenfonds Avery Dennison
Het bestuur

H N. van Gijn
voorzitter

R.J. Tolk
secretaris

E. Voskuilen
bestuurslid

E.C. Megchelse
bestuurslid

S. van de Bor
bestuurslid

H.L. Ewalds
bestuurslid

OVERIGE GEGEVENS

1   STATUTAIRE VERDELING VAN HET RESULTAAT

In de statuten van Stichting Pensioenfonds Avery Dennison is geen bepaling opgenomen over de wijze waarop het resultaat moet worden verdeeld. De wijze van verdeling van het resultaat is vastgelegd in de ABTN.

2 ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Avery Dennison te Oegstgeest is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een Actuariële Verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2024.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Avery Dennison, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Mercer (Nederland) B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Mercer (Nederland) B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 701 duizend. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 162 duizend te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Avery Dennison is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende.

Amstelveen, 11 juni 2025

Mevrouw drs. J.C.M. Hofmans AAG
Mercer (Nederland) B.V.

3   CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

3 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Avery Dennison

Verklaring over de jaarrekening 2024

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Pensioenfonds Avery Dennison ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024 van Stichting Pensioenfonds Avery Dennison te Oegstgeest gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2024;
- de staat van baten en lasten over 2024; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Pagina 1 van 8

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthuisstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357, 1006 SJ Amsterdam, T. 088 752 00 30, www.pwc.nl

PwC is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180385), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180384), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180387), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 31414406), PricewaterhouseCoopers Penalties, Actueel & Insurance Services B.V. (KvK 54250380), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180386) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op aanvragen aan deze vennootschappen zijn algemene informatievoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl vindt u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inloop)voorwaarden die ook zijn gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Avery Dennison zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude en continuïteit, en de aangelegenheden daaruit, bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van de controleaanpak frauderisico's en de controleaanpak continuïteit, moet in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in Stichting Pensioenfonds Avery Dennison en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort. Wij verwijzen naar de paragraaf 'Operationeel risico' van het bestuursverslag, waarin het bestuur haar frauderisicoanalyse heeft opgenomen. Wij constateren dat het bestuur beschikt over een actuele en geformaliseerde frauderisicoanalyse.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de interne beheersing geëvalueerd, waaronder de frauderisicoanalyse van het bestuur (Systematische Integrale Risico Analyse, hierna: SIRA), de gedragscode, klokkenluidersregeling en incidentenregistratie, en voor zover wij dat noodzakelijk achten voor onze controle, de werking getoetst van deze interne beheersmaatregelen.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij de leden van het bestuur of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Gedentificeerde fraude risico's	Onze controlewerkzaamheden en observaties
Doortrekken van de interne beheersingsmaatregelen Volgens de controlestandaarden is het risico dat het management de interne beheersingsmaatregelen doortrekt in alle entiteiten aanwezig. Inherent bevindt het management van een entiteit zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doortrekken die anderszins effectief lijken te werken. Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doortrekken van maatregelen van interne beheersing door het management of het bestuur in: • journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; • schattingen; • significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening. Wij hebben daarbij bijzondere aandacht voor tendenties als gevolg van mogelijke belangen van het bestuur.	Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risico criteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Wij hebben getoetst of de journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht aanvaardbaar zijn. Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing en de werking van de maatregelen getoetst voor het maken van schattingen. Daarnaast hebben wij de beheersingsmaatregelen ten aanzien van de toegangsbeveiliging in de IT-systemen getoetst door het verkrijgen van inzicht in de ISAE 3402-rapportages van relevante serviceorganisaties. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij aandacht voor belangrijke schattingsposten, die zijn gebaseerd op subjectieve input, zoals de fondsspecifieke elementen in de waardering van de technische voorzieningen voor risico fonds en de waardering van niet-beursgenoteerde beleggingen. Wij hebben naar aanleiding van onze controle en de uitkomsten daarvan, deze schattingsposten beoordeeld op aanwezigheid van tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude. Wij hebben bij onze controle van de schattingsposten geen aanwezigheid van tendenties als gevolg van belangen van het bestuur geïdentificeerd. Daarbij hebben wij onder meer de volgende werkzaamheden uitgevoerd: • Wij hebben voor niet-beursgenoteerde fondsbeleggingen de waardering geëvalueerd aan de hand van de nettovermogenswaarde conform de gecontroleerde jaarrekening over 2024 van het beleggingsfonds of wanneer deze niet (tijdig) beschikbaar is hebben wij alternatieve werkzaamheden uitgevoerd. • Evaluatie van de gehanteerde actuariele grondslagen en eventuele wijzigingen hierin, de uitkomsten van de actuariele analyse, en bespreking hiervan met het pensioenfonds en de certificerende actuars. • Kennisname van de toelichting op de financiële positie en het toetsen aan de (toelichtings)vereisten uit de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Wij hebben bij onze controle van de schattingsposten geen aanwezigheid van tendenties als gevolg van belangen van het bestuur geïdentificeerd. Wij zijn alert geweest op mogelijk significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering van de stichting of die in een ander opzicht ongebruikelijk lijken in het licht van zowel ons inzicht in de stichting en de omgeving als andere tijdens de controle verkregen informatie. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering geïdentificeerd. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwezigheid van fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doortrekken van de interne beheersing door het bestuur.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Daarnaast hebben wij kennisgenomen van correspondentie met toezichthouders en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie waaronder de door het fonds opgestelde SIRA (Systematische Integrale Risico Analyse) en om inlichtingen gevraagd bij het bestuur. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormen voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de continuïteitsbeoordeling van de stichting voor ten minste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening uitgevoerd en geen gebeurtenissen of omstandigheden geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's).

Pensioenfondsen zijn op grond van de wetgeving gehouden om een adequate vermogensdekking, het vereist eigen vermogen, aan te houden. Het vereist eigen vermogen wordt op basis van het financieel toetsingskader bepaald. Als de dekkingsgraad van een pensioenfonds lager is dan het vereist eigen vermogen, moet een herstelplan worden opgesteld waaruit blijkt hoe het fonds het eigen vermogen op het vereiste niveau brengt. Als het fonds niet kan voldoen aan het herstel, zullen aanvullende maatregelen moeten worden getroffen. Daar waar nodig zullen de rechten van de (gewezen) deelnemers moeten worden aangepast, zodat weer aan het vereist eigen vermogen wordt voldaan.

Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- Overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het bestuur alle relevante informatie bevatte waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hadden en door het bestuur te bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- Inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

Naar aanleiding van onze werkzaamheden concludeerden wij dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is en, op basis van de verkregen controle-informatie, er geen onzekerheid van materieel belang met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden bestaat die gerede twijfel kan doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslag anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Pagina 5 van 8

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant, Stichting Pensioenfonds Avery Dennison, 11 juni 2025

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid en is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de controlestandaarden is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer hier sprake van is.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 11 juni 2025

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door:

drs. H.C. van der Rijst RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2024 van Stichting Pensioenfonds Avery Dennison

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

BIJLAGEN

1 VERLOOPSTAAT DEELNEMERS

	2024		2023	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Deelnemers				
Stand vorig boekjaar		470		483
Nieuwe toetredingen	59		71	
Ingang pensioen	-4		-	
Revalidering	-		-1	
Uitdiensttrekkingen	-52		-83	
		3		-13
Stand einde boekjaar		473		470
Gewezen deelnemers				
Stand vorig boekjaar		1.166		1.107
Ingang pensioen	-27		-22	
Revalidering	-		1	
Overlijden	-2		-1	
Uitdiensttrekkingen	52		83	
Waardeoverdrachten	-1		-2	
		22		59
Stand einde boekjaar		1.188		1.166
Pensioentrekkenden				
Stand vorig boekjaar		695		683
Ingang pensioen	31		22	
Overlijden	-37		-25	
Toekenning nabestaandenpensioen	19		16	
Afkoop	-2		-1	
Andere oorzaken	-2		-	
		9		12
Stand einde boekjaar		704		695
		2.365		2.331

Template periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten, bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2020/852

Productnaam: Pensioenregeling Stichting Pensioenfonds Avery Dennison
Identificatiecode juridische entiteiten (LEI): 724500Q2TS4W55GI0Y07

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of een sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd, praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De EU-taxonomie is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaat om een lijst van ecologisch duurzame economische activiteiten. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Heeft dit financieel product een duurzame beleggingsdoelstelling?

☒ ☐ Ja	☐ ☒ Nee
☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: ____% ☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden ☐ in economische activiteiten die volgens EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden	☒ Dit product promootte ecologische/sociale (E/S) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het een minimum van 3,0 % duurzame beleggingen ☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden ☒ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden ☐ met een sociale doelstelling
☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: ____%	☐ Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Het pensioenfonds hanteert een maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)-beleid. Binnen dit beleid legt het fonds extra nadruk op een aantal maatschappelijke thema's. Voor het vaststellen van de thema's is rekening gehouden of ze passend zijn gezien: de speerpunten van Avery

1

Dennison, de preferenties van de deelnemers, VN Global Compact, OESO-richtlijnen en Sustainable Development Goals (SDGs), ze kunnen worden geclassificeerd als hoogrisico, of centraal staan in wetgeving. Op basis van analyse van bovenstaande elementen heeft het fonds ervoor gekozen om de volgende thema's centraal te stellen in het MVB-beleid en hier nadere invulling aan te geven.

- Klimaatverandering;
- Mensenrechten en arbeidsrechten;
- Gedrag en bestuur van ondernemingen.

Ten opzichte van het beleid uit 2020 is gekozen om het thema 'Duurzame productie en consumptie' te vervangen door 'Mensenrechten en arbeidsrechten'. Dit thema kwam bij de herijking van het beleid in 2024 naar voren als één van de focus thema's voor het pensioenfonds en wordt door het bestuur gezien als een thema dat beter implementeerbaar is (bijvoorbeeld met behulp van uitsluiting en de jaarlijkse screening van ondernemingen die aantoonbaar en op grove wijze internationale normen schenden).

Invulling van deze thema's vindt plaats door de inzet van de volgende MVB-instrumenten:

1. Uitsluitingsbeleid. Het beleggingsfonds waarin het pensioenfonds belegt dient een uitsluitingsbeleid toe te passen. Hiermee borgen wij onze normatieve ondergrens en risico's ten aanzien van milieu (E), sociale kwesties (S) en goed bestuur (G);
2. Het fonds voert een indirect betrokkenheidsbeleid door selectie van vermogensbeheerders die aantoonbaar een engagement- en stembeleid voeren en hierover rapporteren;
3. Het fonds kan ESG-beleggingsoplossingen kiezen waarbij duurzaamheidsaspecten zijn geïntegreerd in de beleggingsbeslissing als het past binnen de risico-rendementseisen;
4. Impactbeleggen. Het fonds kan beleggingsoplossingen selecteren die naast een financieel rendement ook positief bijdragen aan klimaatveranderingsthematiek, of duurzame productie en consumptie. Een voorbeeld hiervan is de belegging in groene obligaties.

Het fonds heeft geen referentiebenchmark zoals bedoeld in SFDR.

Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?

We meten de verwezenlijking van deze duurzaamheidskenmerken door de volgende duurzaamheidsindicatoren te gebruiken.

We screenen (delen van) de portefeuille op het aantal bedrijven dat:

1. zich schuldig maakt aan schending van internationale normen (PAI 10)
2. betrokken is bij de productie van controversiële wapens (PAI 14).

Daarnaast sturen we specifieke delen van de beleggingsportefeuille op:

3. de gemiddelde CO₂-intensiteit van de beleggingen in ondernemingen en hebben we een reductiedoelstelling ten opzichte van de marktwaardegewogen aandelenindex.
4. Het percentage groene obligaties in de portefeuille.

<i>Indicator</i>	<i>Waarde 2024*</i>	<i>Meetgrootheid</i>
PAI 3- CO ₂ -intensiteit	361	Dit zijn de CO ₂ -emissies (scope 1 +2 + 3) van de ondernemingen voor het deel waar het pensioenfonds in belegd is, in tonnen per 1 mln omzet.
PAI 10 - schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en ontwikkeling (OESO)	0,0%	Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen.
PAI 14 - Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoonsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	0,0%	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij productie of verkoop van controversiële wapens.
Allocatie Green Bonds	4,5%	Aandeel van de portefeuille in groene obligaties.

*Per ultimo 2024

● ...en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Indicator	Waarde 2022	Waarde 2023	Waarde 2024	Meetgrootheid
PAI 3- CO ₂ -intensiteit	386	305	361	Dit zijn de CO ₂ -emissies (scope 1 +2 + 3) van de ondernemingen voor het deel waar het pensioenfonds in belegd is, in tonnen per 1 mln omzet.
PAI 10 - schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en ontwikkeling (OESO)	0,5%	1,1%	0,0%	Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen.
PAI 14 - Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoonsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	0,0%	0,0%	0,0%	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij productie of verkoop van controversiële wapens.
Allocatie Green Bonds	0,0%	4,8%	4,5%	Aandeel van de portefeuille in groene obligaties.

Cijfers zijn per ultimo 2024

De CO₂-intensiteit is gestegen in 2024 ten opzichte van 2023. Dit komt grotendeels door betere databeschikbaarheid en is niet het gevolg van wijzigingen in het beleid. De rapportage van scope 3 data leidt ook tot grotere volatiliteit in de waardes aangezien de data slechts zeer beperkt gerapporteerd wordt door ondernemingen.

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Het pensioenfonds heeft gedeeltelijk belegd in duurzame beleggingen zoals gedefinieerd in artikel 2(17) SFDR door te beleggen in groene obligaties van bedrijven en overheden waarmee de economische activiteiten worden gefinancierd die bijdragen aan (één of meerdere) van de zes EU Taxonomy milieudoelstellingen (zoals energie-efficiency of hernieuwbare energie). We streven daarbij niet één specifieke milieudoelstelling na en kunnen ook beleggen in bedrijven die bijdragen aan andere milieu- of sociale doelstellingen.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan, geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologische of sociale duurzame beleggingsdoelstellingen?

Bij de beleggingen in groene obligaties heeft de door het pensioenfonds geselecteerde beheerder een uitsluitingsbeleid toegepast, waardoor gewaarborgd is dat geen ernstige afbreuk aan ecologische of sociale beleggingsdoelstellingen wordt gedaan. Daarnaast hanteerde de aangestelde beheerder een strikt beoordelingsraamwerk voor ondernemingen die groene obligaties uitgeven.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Binnen de duurzame beleggingen (groene obligaties) staan de navolgende ongunstige effecten centraal:

- (1) Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), via het uitsluitingsbeleid en betrokkenheidsbeleid, en;
- (2) Blootstelling aan controversiële en conventionele wapens, via het uitsluitingsbeleid.

Waren de duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

De door het pensioenfonds geselecteerde manager heeft een uitsluitingsbeleid toegepast, waardoor niet wordt belegd in bedrijven die zich schuldig maken aan ernstige schendingen van internationale normen (VN Global Compact en/of OESO-richtsnoer voor multinationale ondernemingen), tenzij er met deze ondernemingen hierover een dialoog gaande is.

In de EU-taxonomie is het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" vastgelegd. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke Uniecriteria.

Het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor

ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstige afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Het pensioenfonds heeft in het beleggingsbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren. Binnen het beleid staan de navolgende ongunstige effecten centraal:

- (1) Broeikasgasintensiteit van ondernemingen waarin is belegd [PAI 3], via ESG-integratie technieken en betrokkenheidsbeleid;
- (2) Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) [PAI 10], via het uitsluitingsbeleid en betrokkenheidsbeleid;
- (3) Blootstelling aan controversiële wapens (antipersonneelsmijnen, clustermunities, chemische wapens en biologische wapens) [PAI 14], via het uitsluitingsbeleid;
- (4) Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten [PAI 16], via het uitsluitingsbeleid.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Grootste Beleggingen	Sector	%	Land
FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY	Public administration and defence; compulsory social security	4,23%	DE
EUROPEAN UNION (THE)	Activities of extraterritorial organisations and bodies	3,41%	SU
APPLE INC.	Manufacturing	1,68%	US
NVIDIA CORPORATION	Manufacturing	1,63%	US
MICROSOFT CORPORATION	Information and communication	1,37%	US
THE STATE OF THE NETHERLANDS	Public administration and defence; compulsory social security	1,07%	NL
BNP PARIBAS	Financial and insurance activities	1,05%	FR

De lijst bevat de beleggingen die het grootste aandeel beleggingen van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 01 jan 2024 – 31 dec 2024

CREDIT AGRICOLE SA	Financial and insurance activities	0,96%	FR
ALPHABET INC.	Information and communication	0,95%	US
EQUINIX, INC.	Information and communication	0,95%	US
AMAZON.COM, INC.	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	0,93%	US
BANQUE FEDERATIVE DU CREDIT MUTUEL	Financial and insurance activities	0,90%	FR
NATIONAL AUSTRALIA BANK LIMITED - LONDON BRANCH	Financial and insurance activities	0,89%	AU
WELLS FARGO BANK INTERNATIONAL UNLIMITED COMPANY	Financial and insurance activities	0,85%	US
UBS AG-LONDON BRANCH	Financial and insurance activities	0,78%	CH

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

De activa-allocatie beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor fossiel gas emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met de

 In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	%
Financial and insurance activities	30,89%
Other	15,40%
Manufacturing	13,14%
Real estate activities	11,60%
Public administration and defence; compulsory social security	10,11%
Information and communication	7,19%
Activities of extraterritorial organisations and bodies	3,75%
Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	2,08%
Electricity, gas, steam and air conditioning supply	1,87%
Transporting and storage	0,96%
Construction	0,96%
Professional, scientific and technical activities	0,41%
Water supply; sewerage; waste management and remediation activities	0,40%
Administrative and support service activities	0,39%
Accommodation and food service activities	0,38%
Mining and quarrying	0,29%
Human health and social work activities	0,15%
Other services activities	0,03%
Arts, entertainment and recreation	0,01%
Agriculture, forestry and fishing	0,00%
Education	0,00%
Activities of households as employers; undifferentiated goods - and services - producing activities of households for own use	0,00%

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

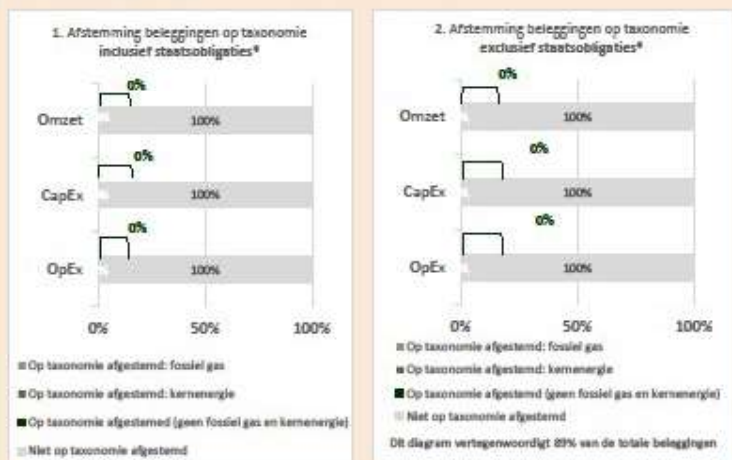
Tijdens de rapportageperiode waren er onvoldoende betrouwbare gegevens beschikbaar om dit te meten.

● Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen¹?

☐ Ja:
☐ In fossiel gas ☐ In kernenergie
☒ Nee

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:
- de omzet die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeeft;
- de kapitaaluitgaven (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de operationele uitgaven (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeven.

De onderstaande diagrammen geven in het groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

* In deze diagrammen omvat 'staatsobligaties' alle blootstellingen aan overheden.

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van de klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie – zie de toelichting in de linkermarge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgesteld in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die geen rekening houden met de criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Dit heeft het fonds niet kunnen vaststellen wegens niet beschikbare data.

● **Hoe verhield het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

Er is niet gerapporteerd over eerdere referentieperiodes vanwege onbeschikbaarheid van betrouwbare data.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Per einde 2024 is het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd 4,51%. Dit betreft het aandeel van de portefeuille in groene obligaties met een SFDR artikel 9 classificatie. Door het ontbreken van (voldoende betrouwbare) data kan afstemming op de EU-taxonomie voor deze beleggingen niet vastgesteld worden.

Welke beleggingen zijn opgenomen in “overige”? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

N.v.t.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Om te kunnen voldoen aan de duurzaamheidskenmerken implementeerde het fonds een Maatschappelijk Verantwoord Beleggingsbeleid (MVB), wat te vinden is op onze website. Binnen het MVB-beleid heeft het pensioenfonds de volgende elementen ingezet:

- CO₂-reductie door een decarbonisatiepad tot 2050 na te streven voor de aandelenportefeuille ontwikkelde markten;
- Allocatie naar duurzame obligaties te maken;

- In de selectie van beleggingsfondsen het stem-, engagement- en uitsluitingsbeleid (daar waar relevant gezien de beleggingscategorie) te beoordelen.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

De benchmark voor de onze totale portefeuille bestaat uit een combinatie van benchmarks die worden gehanteerd voor de verschillende onderliggende beleggingscategorieën. Dit zijn meestal brede, marktwaarde-gewogen indices. Voor de allocatie naar aandelen ontwikkelde markten bestaat de index uit een EU klimaatbenchmark. De pensioenregeling als geheel heeft echter geen referentiebenchmark zoals bedoeld in SFDR. De vraag is daarom niet van toepassing.